

provincie limburg

Limburgs
Parlement

CONCEPT Notulen Statenvergadering van 26 juni 2026

Inhoud

1	Opening, mededelingen voorzitter en vaststelling agenda	6
2	Installatie nieuwe Burgercommissieleden	6
3	Spreekrecht externen	7
4	Vragenuur	7
5	Notulen	9
6	Vorraadagenda	10
7	Verzoek tot interpellatiedebat over de financiële situatie Maastricht Aachen Airport (MAA)	10
8	BEHANDELSTUKKEN	21
8.1	G-26-017 Statenvoorstel inzake Voorjaarsrapportage 2026 en Kaderbrief 2027, brief GS van 12-05-2026 (GS DOC-00912021)	21
8.2	Gewijzigd P-26-002 Statenvoorstel actualiseren Verordening Ambtelijke bijstand en Fractieondersteuning Provincie Limburg.....	81
9	Sluiting	88

Presentielijst van de leden van Provinciale Staten van Limburg voor de vergadering van 26 juni 2026

Voorzitter

Roemer, E.G.M.

Vicevoorzitter

Vaessen, L.A.P.

Statengriffier

Pregled, mr. A.O.J.

Leden

Partij

Aanwezig

Absil, mevrouw drs. M.G.J.A.C.

CDA

Berghorst, mevrouw mr. A.

PvdA

Bijnen, H.M. van

PVV

Blijlevens, R.P.

JA21

Bloi MA, J.M.

VVD

Bommel, C.P.G. van

BBB

Bosch, M. Th.

PVV

Boven, mevrouw I.

Partij voor de Dieren

Depondt-Olivers, mevrouw M.L.H.

CDA

Driessen, R.B.

Forum voor Democratie

Franssen, R.F.R.P.

BBB

Franssen, R.J.H.

LOKAAL-LIMBURG

Goossen, I.J.G.

BBB

Hanegraaff, dr. M.C.

CDA

Hendrikx, J.J.P.

VVD

Hermans, L.J.

PVV

Hoks, F.J.R.

PVV

Huizing, J.

BBB

Ijpelaar, W.A.J.

CDA

Jetten, mevrouw T.G.M.

GroenLinks

Jiménez Hastenrath, mevrouw C.L.

PVV

Koopman M SEN, mevrouw S.N.

VVD

Kuiper, mevrouw L.Y.M.

SP

Loomans, ir. P.J.M.

Horizon

Maillé, S.

VVD

Megens, B.J.M.H.

PVV

Mertens, mevrouw mr. K.G.M.

GroenLinks

Mülders, M.T.G.

GroenLinks

Nijenhuis, D.J.

BBB

Nijskens, H.L.M.

VVD

Peters, A.C.P.

LOKAAL-LIMBURG

Pol, mevrouw H.A. van der

BBB

Queisen, A.G.M.

BBB

Schoolmeesters, mevrouw A.M.A.

BBB

Schuuring BA, mevrouw E.A.

PvdA

Smeets, mevrouw C.A.H.

SP

Sol MSc, H.P.A.

GroenLinks

Stocks, M.H.D.	D66
Vaessen, L.A.P.	D66
Waajen-Crins, mevrouw drs. A.P.H.	CDA
Wesseling, mevrouw A.	D66
Wetemans, C.C.M.	oos limburg
Wolters, mevrouw L.C.C.M.	PvdA
Wolters Gregório, J.	SP
Zeedzen, D.	BBB

Het college van Gedeputeerde Staten

Roemer, E.M.(CdK)
 Caldenberg, M. van
 Demollin-Schneiders, mevrouw E.A.M.B.
 Faassen, L.
 Kuntzelaers, J.J.M.
 Satijn, S.H.M.
 Theuns, M.L.M

Afwezig

Fischer, mevrouw A.M.J.N.	50PLUS
Schyns MSc, P.F.M.	JA21

Notulist

Het Notuleercentrum

1 Opening, mededelingen voorzitter en vaststelling agenda

De voorzitter: Dames en heren, mag ik u verzoeken uw plaatsen in te nemen? Ik open de vergadering en heet u allen van harte welkom op deze op meerdere terreinen bijzondere vergadering. Dat is natuurlijk zo omdat – je moet nooit de goden verzoeken, maar toch – het er, zoals het er nu naar uitziet de laatste vergadering is voor het zomerreces. Maar ik kan me ook niet heugen dat we met zulke weersomstandigheden met elkaar nog een vergadering moesten houden. Volgens mij valt het hier in de zaal nog redelijk mee. Mocht u toch zeggen dat het wat warm wordt, weet dan dat het Statenrestaurant voorzien is van airco, dus daar kunt u altijd even naartoe. Let een beetje op elkaar. Geef op tijd een signaal als er even een schorsing nodig is om even wat te gaan drinken, een ijsje te gaan halen of anderszins. Dan houden we daar uiteraard rekening mee. Weet ook dat dit de eerste keer is dat ik tijdens een vergadering geen stropdas om heb. Nou, nou, nou, nou, nou, nou, nou. Er komen er een paar los, hoor. Potverdorie. Mijnheer Kuntzelaers klappt het hardste. Toen ik gisteren een verplichte dresscode kreeg vanuit de Dienst Koninklijk Huis om een licht pak zonder stropdas te dragen, dacht ik: dan durf ik het hier vandaag ook wel aan. Sterker nog, ik heb zo'n zelfde dresscode ook afgegeven bij de bodes. Dan weet u dat. Die hebben hem nog om, omdat ze het ongepast vonden om hem tijdens de installatie van twee burgercommissieleden al af te laten. We beginnen zo met die installatie. Het zijn en blijven toch geweldige mensen, die bodes. Maar ik ga ervan uit dat ze zich daarna vrij voelen om de stropdas af te doen met het warme weer. Voor vandaag hebben we afmeldingen ontvangen van mevrouw Fischer en van de heer Goossen hebben we het bericht gekregen dat hij wat later komt. Ik wens iedereen op de publieke tribune met dit weer allemaal een hartelijk welkom. Dat geldt ook voor de vertegenwoordiging van de pers. Fijn dat u er vandaag bij bent. Er is ook een fotograaf aanwezig. Dat heeft alles te maken met de installatie zo dadelijk van de twee burgercommissieleden. Bij de opening van de vergadering is een quorum vereist. De griffier en ik hebben voorafgaand aan de opening aan de hand van de presentielijst geconstateerd dat hieraan is voldaan. Er zijn geen moties vreemd, want die kunnen sowieso al ingediend worden tijdens de Voorjaarsnota. Er kan natuurlijk altijd een hoofdelijke stemming plaatsvinden. Mocht die aangevraagd worden, dan beginnen we bij mevrouw Kuiper. De volgorde van de spreektijden bij de Voorjaarsnota is op alfabetische volgorde. Dan beginnen we bij de fractie van de BBB, helemaal bovenaan. Dames en heren, er is ook een conceptagenda bijgevoegd. Dit is nu een gewijzigde agenda, omdat bij het Presidium ... U weet allen dat een interpellatiedebat is aangevraagd. Het is ook heel gebruikelijk dat als dat verzoek aan het Reglement van Orde voldoet, we daarmee instemmen. Dat heeft het Presidium zojuist ook gedaan. Ik stel dus voor om de gewijzigde conceptagenda, inclusief het interpellatiedebat dus, goed te keuren. Ik neem aan dat we daarmee instemmen. Dat is het geval. Ik leg even uit hoe dat werkt, voor degenen die niet elke dag een interpellatiedebat meemaken. De indiener krijgt de gelegenheid om vanaf het spreekgestoelte toe te lichten wat het onderwerp is en welke vragen hij daarbij heeft. Daarbij is een interruptie niet mogelijk. Dan krijgt de Gedeputeerde de gelegenheid om daar als eerste even op te reageren. Daarvoor geldt hetzelfde: er is geen interruptie mogelijk. Dan start het debat en kunnen alle fracties gewoon het debat voeren: een eerste termijn, een tweede termijn, vijf minuten, drie minuten. Dan zijn uiteraard interrupties gewoon mogelijk. Dat gebeurt ook op alfabetische volgorde. Het debat beginnen we dan bij de indiener, dus bij D66. Dan weet u gelijk wanneer u aan de beurt bent als u daar het woord over zou willen voeren. Dat is uiteraard aan uzelf.

2 Installatie nieuwe Burgercommissieleden

De voorzitter: Dan komen we nu bij agendapunt 2, de installatie van nieuwe burgercommissieleden. Dat zijn de heer Crijns namens de fractie van de PVV en mevrouw Muris namens de fractie van de Partij voor de Dieren. Ik verzoek de bodes de nieuw te installeren burgercommissieleden naar de interruptiemicrofoon te begeleiden via de grote deuren. We zijn nu aangekomen bij de installatie van de nieuwe burgercommissieleden, de heer Crijns en mevrouw Muris. Ik zal zo meteen de tekst van de eed en de verklaring en belofte voorlezen bij de interruptiemicrofoon. U stapt vervolgens naar de interruptiemicrofoon en zegt 'Zo waarlijk helpe mij God almachtig' als u de eed aflegt en 'Dat verklaar en beloof ik' als u de verklaring en belofte aflegt. 'Ik zweer dat ik, om tot burgercommissielid benoemd te worden, rechtstreeks

noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik zweer dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk, enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik zweer dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als burgercommissielid naar eer en geweten zal vervullen.'

Mevrouw Muris (Partij voor de Dieren): Dat verklaar ik en beloof ik.

De voorzitter: Deze was voor de eed.

De heer Crijs (PVV): Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

De voorzitter: Dank u wel. Dan de verklaring en belofte. 'Ik verklaar dat ik, om tot burgercommissielid benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik verklaar en beloof dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk, enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als burgercommissielid naar eer en geweten zal vervullen.'

Mevrouw Muris (Partij voor de Dieren): Dat verklaar ik en dat beloof ik.

De voorzitter: Dan wens ik u ongelooflijk veel plezier in het prachtige werk dat u gaat doen. Dan wil ik u als eerste van harte feliciteren. Ik schors de vergadering voor een paar minuten, zodat iedereen u ook kan feliciteren.

[SCHORSING]

3 Spreekrecht externen

-

4 Vragenuur

De voorzitter: Ik heropen de vergadering. Aan de orde is het vragenuur. Er is een verzoek tot het stellen van mondelinge vragen ingediend, namelijk door het statenlid Hendriks namens de fractie van de VVD inzake de gebiedsgerichte aanpak Brachterbeek. Het verzoek tot het stellen van mondelinge vragen is door mij beoordeeld en conform het Reglement van Orde heb ik dit verzoek gehonoreerd. De vragensteller krijgt zo dadelijk het woord bij het spreekgestoelte om een of meerdere vragen te stellen en een korte toelichting van maximaal vijf minuten daarop te geven. Tijdens de toelichting zijn geen interrupties mogelijk. Na de beantwoording door Gedeputeerde Staten, waarbij ook geen interruptie mogelijk is, krijgt de vragensteller desgewenst de gelegenheid om één aanvullende vraag te stellen. Vervolgens kunnen ook andere Statenleden, indien gewenst, één vervolgvraag stellen. Dat alles gezegd hebbende starten we het mondelinge vragenuur en geef ik het woord aan de heer Hendriks.

De heer Hendriks (VVD): Dank, voorzitter. Onlangs hebben Provinciale Staten een openbare informatiesessie bijgewoond, georganiseerd door het College, ten aanzien van de situatie Brachterbeek-Clauscentrale. We hebben drie presentaties gekregen, zeer informatief. Deze bijeenkomst was georganiseerd naar aanleiding van een toezegging tijdens een LEO-commissievergadering. Tijdens die bijeenkomst ging het onder andere over de gebiedsgerichte aanpak voor Maasbracht. Naar aanleiding van die presentatie hebben wij toch een aantal vragen. We vonden dat die niet konden wachten tot het najaar, omdat de mensen in Brachterbeek toch wel in een stukje onzekerheid zitten, terwijl het ene na het andere projectbesluit hen om de oren knalt. Daarom willen we die vragen mondeling aan het College stellen. De vragen zijn: hoe beoordeelt het College de voortgang van de gebiedsgerichte aanpak, sinds de afspraak die

in het Bestuurlijk Overleg Leefomgeving van november 2024 is gecommuniceerd? Deelt het College de opvatting van de VVD dat deze voortgang in de afgelopen anderhalf jaar onvoldoende is geweest? Zo nee, waarom niet? Kan het College concreet aangeven welke mijlpalen wanneer worden bereikt richting een uitgewerkte gebiedsaanpak? Tot slot, is het College bereid het tijdpad te versnellen, zodat uiterlijk in 2027 een uitgewerkte gebiedsgerichte aanpak wordt opgeleverd? Dit ook naar aanleiding van de presentatie, waarin werd aangegeven dat ergens in 2030 de gebiedsgerichte aanpak en het daarbij behorende uitvoeringsprogramma opgeleverd zou worden. Dit zijn de vragen vanuit de VVD.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Hendrikx. Dan geef ik nu het woord aan Gedeputeerde Theuns.

Gedeputeerde Theuns: Dank u wel, voorzitter, en dank aan de heer Hendrikx voor de gestelde vragen. Dat geeft de mogelijkheid om een aantal dingen toe te lichten, want ik begrijp natuurlijk de zorgen die hij via de vragen ook uit. We hebben onlangs die informatiesessie georganiseerd. Daar hebben we overigens zeer positieve reacties op gekregen, ook vanuit de gemeente Maasgouw en de mensen die daar aanwezig waren. Ik was deze week nog op bezoek bij twee leden van het College van de gemeente Maasgouw. Dat is in ieder geval positief ontvangen, omdat de mensen daar ook de mogelijkheid hebben gekregen om hun zorgen te uiten en om al hun vragen te stellen. We zijn in ieder geval blij dat dat daarin heeft voorzien. Maar natuurlijk levert dat ook weer nieuwe vragen op. Daar zijn dit er een aantal van. Misschien even in herinnering roepend: we hebben inderdaad eind 2024 het Bestuurlijk Overleg Leefomgeving gehad met het Rijk. Normaal gesproken is dat vlak voor de zomer, maar door de verkiezingen was dat aan het einde van het jaar. Daar hebben wij, ook op ons eigen initiatief, de afspraak voor de gebiedsgerichte aanpak gemaakt. Daar zijn we toen ook direct voortvarend mee aan de slag gegaan, want dat was ook de afspraak. Tot afgelopen november is er dus intern heel veel werk verzet om al die opgaven in dat gebied – dat zijn er nogal een heel aantal; u noemde zelf al een aantal projectprocedures – bij elkaar te brengen en überhaupt het plan van aanpak voor elkaar te krijgen. Dat is niet makkelijk geweest, maar er is wel vorig jaar heel veel werk verzet. Dat is natuurlijk niet allemaal voor de schermen zichtbaar. Vervolgens – daar kan ik ook gewoon eerlijk over zijn en dat kwam in de informatiesessie ook aan bod – is er sinds november tot een aantal maanden geleden een gat daarin gevallen. Dat vinden we allemaal niet prettig. Dat vind ikzelf niet prettig en dat vinden alle mensen die eraan werken zeker ook niet prettig, maar ik wil u toch wijzen op wat de afgelopen tijd op het gebied van ruimtelijke procedures, in het kader van energie, maar ook breder, hier in dit huis allemaal verzet is. We hebben natuurlijk onlangs de Provinciale Omgevingsvisie vastgesteld. Er wordt op dit moment – dat kan ik echt zeggen – dag en nacht gewerkt, zodat ons College op 7 juli een besluit kan nemen over de definitieve omgevingsverordening. We zouden allemaal graag zien dat je kan zeggen ‘geef er wat meer prioriteit aan’, maar er zijn op dit moment heel veel dingen waar we heel veel prioriteit aan moeten geven. En ja, er is eventjes een gat gevallen. Dat kwam in de sessie ook al aan bod. Maar inmiddels is er een nieuwe projectleider op gezet, die met 120% inzet daar met volle overtuiging dat weer heeft opgepakt en daaraan werkt. Dus op de vraag of ik de voortgang onvoldoende vind, zeg ik: daar zou ik echt niet van willen spreken. Natuurlijk hebben we altijd de wens om nog meer voortgang te boeken, maar ik zie gewoon ook dat er door de organisatie heel veel werk is verzet en dat alles eigenlijk in de startblokken staat voor de stappen die we de komende tijd gaan nemen. Dat is uw derde vraag. Dat betekent dat we óf vlak voor de zomer – maar het reces start hier over anderhalve week – óf direct daarna in GS een besluit kunnen nemen over het plan van aanpak. Dat heeft er ook mee te maken dat we dat ook met alle partners natuurlijk moeten afstemmen. Dat zorgt ervoor dat we direct, in het derde kwartaal van dit jaar nog, een eerste try-out van een gebiedstafel kunnen organiseren en dat we in Q1 2027 de eerste gebiedstafel kunnen houden, in datzelfde kwartaal de tweede gebiedstafel en in Q2 van 2027 de derde gebiedstafel. Dat zal er dan toe leiden dat we in Q3 volgend jaar weer een bestuurlijk overleg hebben over de conceptgebiedsvisie, want dat is het eerste product dat zal worden opgeleverd. De vaststelling van die gebiedsvisie kan plaatsvinden in datzelfde kwartaal, Q3 dus. Dat betekent dat we dat in Q4 2027 kunnen agenderen in de overleggen die we met het Rijk hebben in het kader van het BO Leefomgeving en het MIRT, dat we twee keer per jaar met het Rijk hebben. Dat zal in dat tijdpad mee moeten lopen en dat gaat het ook doen. Als we vervolgens de gebiedsvisie hebben vastgesteld, dan komen we tot het uitvoeringsplan.

Dat gaat over wat er daadwerkelijk gaat gebeuren. Dat is dan in Q1 van 2028. Dat is even het tijdspad daarvan. Ik kan dat, als u dat graag wil, ook nog schriftelijk aan u laten toekomen, **maar mijn voorstel zou zijn dat we u daar gewoon schriftelijk over informeren zodra het plan van aanpak door het College is vastgesteld en dat we dat nog een keer voor u op een rij zetten. Dat mag u wat mij betreft noteren als een toezegging, voorzitter.** Uw laatste vraag is: is het College bereid te versnellen? Wij zijn altijd bereid om te versnellen, maar nogmaals, ik vraag ook aandacht voor alles wat er hier in huis op dit moment verzet moet worden en ik durf echt met de hand op mijn hart te zeggen dat al het mogelijke in het werk wordt gesteld om ook voor deze opgave te zorgen dat we niet meer tijd verliezen dan absoluut nodig is. Daar mag u mij altijd op aanspreken. Dat geldt natuurlijk ook voor de inwoners van Brachterbeek en omgeving. Tot zover, denk ik, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Misschien kunt u even blijven staan, want het kan zijn dat er een vervolgvraag is. De heer Hendriks.

De heer Hendriks (VVD): Ja, dank je wel, voorzitter. U heeft prima toegelicht hoe het afgelopen half jaar is verlopen en hebt het gat benoemd dat daar deels in is gevallen. Dat is wel helder. Ik ben blij om te horen dat we vanaf nu vooruit moeten kijken. Ik heb toch nog wel één vraag daarover. U geeft aan: er zijn een aantal andere ontwikkelingen, juist in die ruimtelijke opgave, die ook spelen. Daar proef ik toch een beetje uit dat het vraagstuk misschien ... Dit gaat echt over draagvlak van die gemeenschap. Juist bij energieontwikkelingen vinden we dat ontzettend belangrijk. Mogelijk kan dat anderszins. Ik zou u dan eigenlijk ook willen vragen: op het moment dat u het idee heeft dat die gebiedsgerichte aanpak in capaciteit anderszins ten opzichte van die andere opgaven, informeer ons daar dan als Staten over, zodat we, als we dat noodzakelijk achten, misschien zelf een prioriteitsverschuiving kunnen bewerkstelligen.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Theuns: Ja, ik zou ervoor willen waken dat het een kwestie is van gewoon prioriteren. Dit is een van de allerbelangrijkste opgaven die we hebben, denk ik: alles rondom de energievoorziening van Maasbracht en verder. Dat is een opgave van nationaal belang. Zo staat die ook in de Nota Ruimte. Tegelijkertijd hebben we nog een aantal andere cruciale projecten voor de stroomvoorziening van Limburg. We zijn bevoegd gezag voor de procedure die loopt van Graetheide via Beek naar Schoonbron. Dat geldt ook voor überhaupt het project zelf, dat loopt vanuit TenneT op dit moment, vanuit Maasbracht naar Graetheide. Er komen er de komende tijd nog een aantal bij. Die zijn allemaal even belangrijk voor de stroomvoorziening die we hebben. We hadden tot anderhalf of twee jaar geleden als Provincie nog nooit een dergelijke projectprocedure op die manier getrokken. Dat zorgt er dus ook voor dat we met een klein, maar dedicated team van mensen heel veel werk aan het verzetten zijn. U mag erop rekenen dat dit wat ons betreft bovenaan het lijstje staat. Ik zou er echt voor willen waken dat er een soort beeld zou kunnen zijn dat als de Staten er genoeg prioriteit aan geven en eventueel middelen voor beschikbaar stellen, we het dan even allemaal oplossen. U spreekt denk ik ook regelmatig met bestuurders van andere overheidslagen. Het is op dit moment heel lastig om uiteindelijk ook goede mensen te vinden in het ruimtelijke domein. We vinden allemaal in dezelfde kleine vijver, dus we mogen heel erg blij zijn met alle mensen en alle capaciteit die we op dat vlak hebben, met de mensen die elke dag aan al die projecten werken. Dat zou ik als antwoord willen geven, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, Gedeputeerde. Ik kijk even of er nog anderen zijn die een vraag willen stellen. Dat is niet het geval. Dan dank ik u voor de beantwoording.

5 Notulen

n.v.t.

6 Voorraadagenda

De voorzitter: Dames en heren, dan komen wij bij agendapunt 6, de Voorraadagenda. Ik neem aan dat wij de voorraadagenda ongewijzigd kunnen vaststellen. Dat is het geval.

7 Verzoek tot interpellatiedebat over de financiële situatie Maastricht Aachen Airport (MAA)

De voorzitter: Dan komen we bij het verzoek tot een interpellatiedebat over de financiële situatie rondom Maastricht Aachen Airport. Ik heb u de procedure rondom een interpellatiedebat zojuist al uitgelegd. Het gebeurt in alfabetische volgorde en we beginnen bij D66 als indiener van het interpellatiedebat. Ik geef het woord aan de heer Stocks.

De heer Stocks (D66): Dank u, voorzitter. Namens de fractie van D66 vraag ik vandaag dit interpellatiedebat aan over de financiële situatie van MAA. De aanleiding is de beantwoording van onze schriftelijke vragen van 16 juni. Die beantwoording stelt ons eerlijk gezegd niet gerust. Sterker nog, zij roept nieuwe en fundamentele vragen op over de manier waarop met publieke middelen wordt omgegaan en over de informatiepositie van Provinciale Staten. Waar gaat het concreet om? Middelen die door Provinciale Staten expliciet zijn gereserveerd voor het wegwerken van achterstallig onderhoud worden met instemming van het College tijdelijk ingezet voor de reguliere bedrijfsvoering van de luchthaven. Voorzitter, dat is voor D66 geen technische kwestie of uitvoering van bestaand beleid. Dat is een wezenlijke wijziging van de bestemming van publieke middelen. Daar hoort Provinciale Staten vooraf over geïnformeerd te worden en zich over uit te spreken. Daar komt bij dat de financiële positie van MAA al langer zorgwekkend is. Er wordt nauwelijks afgelost op een lening van ruim € 35 miljoen, prognoses ontbreken en deadlines schuiven steeds verder op. Dat alles maakt dat wij vandaag als Staten onze kaderstellende en controlerende rol moeten waarmaken. Voorzitter, ik loop langs de belangrijkste vragen. Wanneer is besloten dat onderhoudsgeld voor exploitatie mocht worden gebruikt? Door wie en waarom zijn Provinciale Staten daar niet actief over geïnformeerd? Op basis waarvan stelt het College dat er hier geen sprake is van een nieuwe ontwikkeling? Wie bepaalt eigenlijk die grens? Hoe kan het dat Provinciale Staten dit via de media moet vernemen? Voorzitter, dit raakt de kern van onze rol als volksvertegenwoordiging. Daarnaast: over welk bedrag hebben we het dat nu niet naar onderhoud gaat, maar naar de exploitatie? Hoe wordt dit boekhoudkundig verwerkt? Kan het College uitsluiten dat hiermee exploitatietekorten worden afgedekt? Dit zijn geen detailvragen. Dit gaat over de zuiverheid van onze begroting. Welke garanties zijn er dat de middelen weer volledig terugvloeien naar onderhoud? Wie controleert dat onafhankelijk? Zonder harde waarborgen is tijdelijk een rekbaar begrip. Ligt de aflossing van de lening nog op schema? Wat is de actuele kaspositie van MAA? Is het College bereid volledige meerjarenprognoses te delen? Wat is het maximale financiële risico voor de Provincie? Wij vinden dat Provinciale Staten hier volledig zicht op moet hebben. Welke aannames uit het Businessplan 2022 zijn niet gehaald? Wat zijn de mijlpalen richting 2029? Zijn middelen nog beschikbaar voor onderhoud? Dit raakt de geloofwaardigheid van het hele traject. Is er onafhankelijke toetsing van veiligheid? Zijn onderhoudsinvesteringen voor 2026 geborgd? Veiligheid mag nooit afhankelijk zijn van liquiditeit. Wat is het risico van het scenario bij structureel verlies? Welke grenzen hanteert het College voor verdere steun? Is een exitstrategie alsnog bespreekbaar? Voorzitter, dit debat gaat voor D66 fundamenteel niet alleen over Maastricht Aachen Airport. Dit debat gaat over de vraag of wij als Provinciale Staten nog daadwerkelijk aan het stuur zitten als het gaat om miljoenen aan publieke middelen. Wat hier gebeurt, is dat geld dat door ons als Staten expliciet een bestemming heeft gekregen feitelijk anders wordt ingezet zonder dat wij daar vooraf over zijn geïnformeerd en zonder dat wij daar een besluit over hebben kunnen nemen. Dat raakt direct aan onze democratische rol. Transparantie is daarbij geen luxe, maar een randvoorwaarde. Als Provinciale Staten via de media moet vernemen wat er met publiek geld gebeurt, dan is er iets fundamenteel niet op orde in de informatievoorziening. En, voorzitter, laten we het ook benoemen zoals het is: de financiële situatie is kwetsbaar en lijkt steeds kwetsbaarder te worden. Juist in zo'n situatie mag van een College een hoge mate van openheid, discipline en politieke verantwoording worden verwacht, niet minder. Voor D66 staat daarom vandaag één vraag centraal: heeft Provinciale Staten nog daadwerkelijk grip

op dit dossier of worden we achteraf geconfronteerd met keuzes die feitelijk al zijn gemaakt? Wij verwachten van het College heldere antwoorden, volledige transparantie en indien nodig de bereidheid om opnieuw politieke keuzes voor te leggen aan deze Staten, want uiteindelijk gaat het hier om vertrouwen, om het vertrouwen van deze Staten in het bestuur en het vertrouwen van inwoners dat zorgvuldig en controleerbaar met hun belastinggeld wordt omgegaan. Tot zover. Ik kan het dictum voorlezen van de motie? 'Provinciale Staten van Limburg in vergadering bijeen op 26 juni 2026. Constaterende dat: Provinciale Staten middelen ...'

De voorzitter: U hoeft alleen het dictum voor te lezen.

De heer Stocks (D66): Oké, sorry.

De voorzitter: 'Verzoeken Gedeputeerde Staten ...'

De heer Stocks (D66): Ja, excuus. 'Verzoeken Gedeputeerde Staten: 1. De genomen beslissing om geoormerkte onderhoudsmiddelen aan te wenden voor de exploitatie, waar mogelijk, terug te draaien en per direct te stoppen met het gebruik van deze middelen voor andere doeleinden dan waarvoor zij door Provinciale Staten zijn vastgesteld; 2. Volledig en transparant inzicht te geven in: de exacte omvang van de middelen die anders zijn aangewend dan bedoeld, de momenten waarop en met welk besluit dit is gebeurd en de gevolgen hiervan voor zowel het onderhoud als de exploitatie van MAA; 3. Deze middelen administratief en financieel te herstellen naar hun oorspronkelijke bestemming, voor zover mogelijk; 4. Provinciale Staten voortaan onverwijld en vooraf te informeren bij iedere afwijking van door hen vastgestelde bestedingsdoelen. En gaan over tot de orde van de dag.'

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Stocks. Dan geef ik nu het woord aan Gedeputeerde Satijn. Bij deze eerste beantwoording zijn er ook geen interrupties.

Gedeputeerde Satijn: Dank, voorzitter. Ik weet niet of de klok helemaal correct is. Die staat op vijf minuten. Voorzitter, allereerst dank aan de heer Stocks voor zijn uitgebreide inleiding en de vragen namens zijn fractie. Dank ook voor de gelegenheid die u mij of ons geeft om hierop namens het College te antwoorden. Voordat ik dat doe, zou ik graag ter inleiding enkele punten met u willen delen die context bieden bij de antwoorden en helder maken waarop die zijn gebaseerd. Laat ik beginnen met te zeggen dat ik blij ben met de betrokkenheid die uw Staten hebben bij de luchthaven MAA en de kritische blik die daaruit volgt op zowel het reilen en zeilen van de onderneming als de wijze waarop wij als GS onze rol als aandeelhouder daarbij vervullen. We begrijpen ook heel erg goed waarom Statenleden vragen stellen wanneer de financiële resultaten achterblijven. Dat doet het College als aandeelhouder namelijk ook. Juist daarom spreken wij de onderneming stevig aan op verbetering. Uw betrokkenheid is ook het bewijs dat de Staten in 2022 niet alleen na een zorgvuldige afweging hebben besloten de luchthaven een toekomst te geven, maar ook de rol die de Provincie daarin zelf vervult zeer serieus te nemen. Die rol vervullen we nadrukkelijk samen, het College van GS en Provinciale Staten. We geven ieder vanuit onze eigen verantwoordelijkheid zo goed mogelijk invulling aan het aandeelhouderschap van de Provincie in die luchthaven. En laten we eerlijk zijn, dat is soms knap ingewikkeld, want MAA is onderwerp van een maatschappelijk debat dat tot ver buiten dit huis reikt. Daar bent u, net als ons College, natuurlijk niet doof voor. Er zijn fervente voor- en tegenstanders, met uitgesproken meningen, die soms stevig worden geuit. En er is een grote behoefte aan informatie, zeker ook bij u als Staten. Als College spelen we daar actief op in met rapportages, een dashboard, informatiesessies en tussentijdse mededelingen portefeuillehouder, maar ik realiseer me dat de operatie en prestaties van de luchthaven zelf, het hele krachtenveld daaromheen en alle spelregels die van toepassing zijn, onze spelregels die daarop van toepassing zijn, bij elkaar opgeteld erg complex blijven. Wij als College leveren u alle relevante informatie, maar wellicht heeft die informatie op sommige momenten meer context en uitleg nodig. Het College wil graag samen met uw Staten blijven zoeken naar een manier om dat nog beter te doen. Wat mij betreft is dat ook een belangrijke inzet van het gesprek dat wij vandaag hier met elkaar

hebben. Binnen de verantwoordelijkheid die we als Provincie ten aanzien van de luchthaven hebben, vervullen GS en PS – dat is u niet onbekend – ieder een eigen rol, die door allerlei spelregels en afspraken is afgekaderd. Afgelopen week zijn hier nog een aantal belangrijke besluiten over genomen. De heer Stocks vraagt op een aantal punten tot waar het mandaat van GS reikt. Dat is een goede vraag. Het lijkt mij goed om dat vooraf langs een aantal assen te duiden, omdat dit leidend is voor de wijze waarop ons College ten aanzien van MAA handelt en de afwegingen die wij daarbij maken. Daarbij zijn drie documenten relevant. Allereerst de financiële verordening, die het budgetrecht nader duidt, het Statenvoorstel en het besluit ten aanzien van MAA zoals genomen is in december 2022 en SiS 3.0. SiS was vigerend ten tijde van die besluiten. Het College houdt zich aan de spelregels die uit deze documenten volgen en wordt hier ook op gecontroleerd door onder andere onze accountant, die toetst of onze bestedingen voldoen aan de spelregels uit de financiële verordening. Daar hebben we het uitgebreid met elkaar over gehad recentelijk, zowel in de Controlemcommissie als in deze Staten. Als ik inzoom op de inzet van het College rond dit dossier, rondom deze onderneming, dan geldt dat GS de afgelopen jaren conform de besluiten in 2022 en de afspraken die met medeaandeelhouder Schiphol zijn gemaakt, middelen aan de luchthaven verstrekt. Vervolgens heeft het College als aandeelhouder elk jaar een stem uitgebracht over de begroting van de luchthaven. Langs deze begroting besteedt de onderneming de aan haar beschikbaar gestelde middelen. Die hele handelswijze past binnen de set aan spelregels die wij hebben binnen onze Provincie. Wat zijn nu precies die spelregels? Laten we daar nog eens goed naar kijken. Om te beginnen, zoals ik al zei, is er de financiële verordening. Dat is de formele, wettelijke basis waarin het budgetrecht van uw Staten is vastgelegd. Dat recht bevindt zich op programmaniveau en gaat over het verdelen van middelen over de beleidsterreinen gemarkeerd door de programma's. Vervolgens is GS belast met het dagelijkse bestuur. Dat wettelijke uitgangspunt plaatst u op veel meer afstand dan wij soms hier in dit huis plezierig vinden. Daarom betrekken we u ook in de praktijk op meer detailniveau bij de inhoudelijke uitvoering. Daar komen we straks nog over te spreken. Wij gaan echter niet zo ver dat wij u in besluitvormende zin betrekken bij de besteding van middelen binnen een verbonden partij. Dat doen we bij geen enkele verbonden partij. Dat is in dit geval van toepassing op de specifieke inzet van middelen voor onderhoud van de luchthaven. Daar is het College in zijn rol als aandeelhouder aan zet. Dan de tweede set aan spelregels: het Statenbesluit van 2022. Hiermee heeft u ten behoeve van de luchthaven een investeringskrediet beschikbaar gesteld ten behoeve van de totale financiering van de onderneming en de businesscase die toen voorlag. Daarbij gaat het dus niet specifiek over de toekenning en besteding van middelen aan onderhoud of een ander onderdeel van die bedrijfsvoering. Het is een totale ondernemingsfinanciering. Tot slot, voorzitter, is er Sturing in Samenwerking. SiS duidt nader hoe wij uw Staten informeren en hoe GS de aandeelhoudersrol invult. Daar hebben wij ons ook in dit geval nauwgezet aan gehouden. Ik kom daar straks nog even op terug. Ten aanzien van de luchthaven en de inzet van middelen bedoeld voor achterstallig onderhoud heeft ons College zich dus gehouden aan de spelregels die voortvloeien uit elk van die drie kaderstellende documenten die ik zojuist genoemd heb. We hebben uw wettelijke budgetrecht geaccepteerd, acteren binnen de kaders van het Statenbesluit van 2022 en vervullen onze rol als aandeelhouder binnen de richtlijnen van SiS. Wij realiseren ons maar al te goed, maar al te goed, dat dit een complexe set aan spelregels is. Het is een complexe set aan spelregels in een complex speelveld, wat ik zojuist al heb benoemd. Dat geldt niet alleen voor u. Dat geldt ook voor ons. Het is daarom belangrijk dat we elkaar daar scherp op houden en dat we elkaar helpen om de respectieve rollen die we hebben en van elkaar verwachten ook goed te kunnen blijven vervullen. Voorzitter, ik wil ook specifiek even stilstaan bij de ruimte waarbinnen ons College zijn rol als aandeelhouder van de luchthaven vervult. We stellen ons in relatie tot die luchthaven nadrukkelijk op als een actieve aandeelhouder. Dat is een heel specifieke term die in SiS staat. Daar is ook een instrumentarium aan gekoppeld. Dat benutten wij ten volle. Daaronder valt onder andere het bevragen van de bestuurder, het verkrijgen van informatie, zeggenschap bij benoemingen, het wijzigen van Statuten en ook het vaststellen van de jaarrekening. Het College kiest ook voor deze actieve aandeelhoudersrol, omdat wij net als u en net als de heer Stocks ook zorgen hebben bij de achterblijvende resultaten van de luchthaven. Daar staan wij naast elkaar. Ook wij zien dat het in de praktijk uitdagend blijkt voor de luchthaven om de doelen van de businesscase van 2022 te realiseren in toch steeds veranderende marktomstandigheden en een geopolitiek die zich steeds meer beweegt. Als aandeelhouder zetten wij daarom alle instrumenten in die ons ter

beschikking staan om die zorgen onder de aandacht te brengen. Daar hebben we het ook regelmatig over gehad in de commissies. Die zorgen brengen wij ook een-op-een over, met als doel dat die onderneming, in dit geval de luchthaven, tot noodzakelijke verbeteringen gaat komen die die resultaten gaan verbeteren. Alles is er wat ons betreft dus op gericht om die luchthaven in staat te stellen die businesscase van 2022 daadwerkelijk te realiseren. Dat is het kader waarbinnen wij opereren. Dat betekent voor ons een heel scherpe opstelling in de AvA's, waarbij we het bestuur kritisch bevragen en alleen zorgvuldige besluiten nemen. Ook voeren we buiten de AvA's om gesprekken met de Raad van Commissarissen, die toeziet op de onderneming, maar ook met onze medeaandeelhouder Royal Schiphol Group. Als gezamenlijke aandeelhouders hebben we de onderneming gevraagd om te komen tot een verdiepende meerjarenbegroting en een set aan verbetermaatregelen. Zodra die zijn ontvangen en in de AvA zijn besproken, zullen we die ook vertrouwelijk met u delen. Ook blijven we intensief in gesprek met medeaandeelhouder Schiphol, zodat we samen kort op de bal kunnen blijven zitten bij de realisatie van de gewenste verbeteringen. U vraagt er ook regelmatig om: houd Schiphol aan de bal. GS stuurt dus actief als aandeelhouder binnen de genoemde spelregels en binnen de door u gestelde budgettaire kaders. Op het moment dat het bestuur van de luchthaven een voorstel doet aan de AvA dat buiten het budgettaire mandaat van GS valt, dan gaan we te allen tijde terug naar u. Tot op heden is dat echter nog niet aan de orde geweest. Zoals ik al aan het begin van mijn betoog aangaf: ons College probeert actief in te spelen op de informatiebehoefte vanuit de Staten. Uit de eerdere schriftelijke vragen en de vragen rondom dit debat blijkt eens te meer hoe groot die behoefte is en vooral hoe belangrijk het is om informatie te duiden en van uitleg te voorzien. Dat hebben uw Staten in eerste instantie geborgd, ook door de luchthaven tot groot project te bestempelen, met bijbehorende regelingen en voortgangsrapportages. Dat hebben we in samenspraak, vaak ook via de commissies, via toezeggingen en ook via de inzet van een aantal vragen die zijn gesteld en beantwoord zijn, gaandeweg verder uitgebreid met bijvoorbeeld het dashboard, dat recentelijk is gelanceerd, waarin u geactualiseerde cijfers en informatie over de luchthaven kunt inzien. Laten we het met elkaar eens zijn: dat kan wellicht allemaal nog beter, met meer context en meer aanvullende gegevens, zoals we eerder bijvoorbeeld op uw verzoek al gegevens over het omgevingsfonds hebben opgenomen en ook over de klachtentelefoon. Het College wil graag samen met u, waar mogelijk, de informatievoorziening blijven verbeteren. Misschien zit de sleutel daarbij niet in nog meer informatie, maar in meer context en meer duiding, misschien ook in meer en vaker de ruimte om vragen te stellen over de actuele ontwikkeling rond de luchthaven en ook over de spelregels en kaders die we met elkaar hanteren om als beide gremia, PS en GS, ieder onze rol optimaal te kunnen vervullen. Ook dat blijft belangrijk. Voorzitter, het College geeft zo goed mogelijk invulling aan zijn rol en verantwoordelijkheden, zowel richting de Staten als richting de luchthaven. Daar moeten we ook bij markeren dat dat alleen maar kan vanuit een zuivere rolopvatting, zeker binnen het speelveld zoals ik dat zojuist geschetst heb. Gedeputeerde Staten zijn aandeelhouder. Wij zijn niet de onderneming. De dagelijkse bedrijfsvoering ligt bij de directie van de luchthaven, onder toezicht van de Raad van Commissarissen. Onze rol als College is om vanuit het aandeelhouderschap de onderneming scherp te volgen, kritisch te bevragen en terug te komen naar uw Staten als het College niet meer binnen zijn mandaat kan handelen. Nogmaals, dat is tot op heden nog niet het geval geweest. Ik kom dan nu graag tot de beantwoording van de vragen van de heer Stocks. Het antwoord op vraag 1 is: het besluit is genomen bij de vaststelling van de Begroting 2026, tijdens de AvA van december 2025. Dat valt binnen de kaders die daarvoor gelden en die ik eerder heb geschetst. Vanuit diezelfde kaders bent u over het vaststellen van de begroting geïnformeerd via de reguliere rapportages en momenten. Vraag 2: ik heb al eerder aangegeven dat de luchthaven de middelen die ze van de Provincie heeft gekregen tijdelijk ook voor andere zaken in kan zetten als het in 2022 bekende achterstallige onderhoud maar wordt uitgevoerd. De huidige inzet van middelen past zowel qua omvang als doelbesteding binnen de uitvoering van het Statenbesluit van 16 december 2022 en de daarbij behorende financiële afspraken. Omdat er geen sprake is van nieuwe middelen, aanvullende financiering of een wijziging van de bestemming van de middelen, heeft het College dit niet aangemerkt als nieuwe ontwikkeling. Vraag 3: de transitie van MAA is in 2022 opnieuw door uw Staten aangemerkt als groot project. De heer Stocks vraagt of die informatieafspraken nog toereikend zijn en wijst daarbij, zeer terecht wat ons betreft, op de complexiteit van het dossier. Samen hebben we daarom gaandeweg en in nauwe samenspraak met uw Staten al enkele instrumenten aan de informatievoorziening

toegevoegd. Ik heb die zojuist al genoemd. Nogmaals, het College doet u ook echt het aanbod: wilt u andere informatie, meer informatie ... Nogmaals, mogelijk is het zo dat daar niet de behoefte ligt, maar meer bij duiding en context. Maar we zijn zeer bereid om met uw Staten van gedachten te wisselen over hoe we dat goed kunnen invullen. Vraag 4: binnen de totale ondernemingsfinanciering waartoe in 2022 is besloten is een budget opgenomen van € 70 miljoen voor het wegwerken van het aanwezige achterstallige onderhoud. Die middelen zijn in diverse vormen beschikbaar gesteld. Er is een agiodeel, een eenmalige NEDAB-bijdrage en er is ook een lening verstrekt. Daarnaast heeft u ook een nadere bijdrage beschikbaar gesteld, zoals de jaarlijkse NEDAB-bijdrage, om zodoende grotendeels te voldoen aan de gevraagde ondernemingsfinanciering. De luchthaven heeft per eind 2025 voor € 39,2 miljoen aan achterstallig onderhoud weggewerkt. In dit bedrag is geen rekening gehouden met onderhanden werk. Een overzicht van het reeds verrichte en nog te verrichten achterstallige onderhoud treft u aan in de bijlage van de beantwoording van de Statenvragen over MAA van de fracties van de SP, GroenLinks, D66 (uw eigen vraag) en de BBB van vorige week. Vraag 5: de door uw Staten beschikbaar gestelde middelen maken onderdeel uit van de totale ondernemingsfinanciering. Dat zei ik zojuist ook al. Deze zijn in de provinciale begroting opgenomen als nog uit te boeken incidentele NEDAB-kosten en te storten agiokapitaal. De luchthaven dient die middelen boekhoudkundig te administreren als exploitatie-inkomsten voor wat betreft de incidentele NEDAB en als gestort kapitaal in het eigen vermogen voor wat betreft de agiostorting. Dan vraag 6. Het antwoord daarop is: nee, omdat de middelen onderdeel zijn van de totale ondernemingsfinanciering. Dat betekent nadrukkelijk niet dat het onderhoud vervalt. Juist daarom houden beide aandeelhouders toezicht op de uitvoering van die opgave. Vraag 7: een aandeelhouder kan nooit een absolute garantie geven, in geen enkel geval. Hij kan wel de voorwaarden stellen, toezicht houden, ingrijpen en de bestuurder aanspreken. Dat is precies wat we doen, zoals ik in mijn inleiding zei over actief aandeelhouderschap. De luchthaven en beide aandeelhouders hebben afspraken gemaakt waarmee wordt geborgd dat de middelen voor achterstallig onderhoud uiteindelijk ook daadwerkelijk daaraan worden besteed. Vraag 8: ja, de ontvangsten op de geldlening verlopen conform het oorspronkelijke aflossingsschema van de annuïtaire lening. Vraag 9: in de AvA van december 2025 hebben de aandeelhouders de begroting van 2026 vastgesteld. Uit die begroting blijkt dat de luchthaven over voldoende liquiditeit beschikt, mede door intensivering van haar debiteurenmanagement en het innen van openstaande vorderingen. Daar hebben beide aandeelhouders, gelet op dat actieve aandeelhouderschap, ook op aangedrongen. Vraag 10: Gedeputeerde Staten beschikken niet over een meerjarenprognose over de jaren 2026-2030. Dat heeft u gevraagd. We hebben wel aan de onderneming voorgelegd om die op te stellen, gekoppeld aan een set verbetermaatregelen. Die hadden we al. **Zoals ik in mijn inleiding al heb aangegeven, zeg ik u namens Gedeputeerde Staten toe dat als wij die informatie, met daarbij het inzicht in de kasstromen en exploitatieverwachtingen, vertrouwelijk met uw Staten zullen delen als wij die van het bestuur van MAA hebben ontvangen en die door de AvA is vastgesteld.** Vraag 11: de Provincie monitort de risico's van de hele leningen- en deelnemingenportefeuille. Dat doen we in een heel breed palet. Die risico's dekken we af met de risicoreserve SiS, u niet onbekend. Ieder jaar toetsen we of die reserves toereikend zijn en stellen we die bij. Daarmee zijn de risico's van MAA en overige deelnemingen gedekt. De openstaande boekwaarde op dit moment bedraagt € 49 miljoen. Vraag 12: geconstateerd is dat de ontwikkelingen van e-Aviation, de groei van de cargo- en passagiersvolume en de uitvoering van het achterstallig onderhoud meer tijd vergen dan oorspronkelijk werd voorzien. Dat is ook bekend. Dat hebben we al meerdere keren besproken in de commissies en dat is ook via de reguliere voortgangsrapportages aan uw Staten gemeld. Vraag 13: de uitvoering van het achterstallig onderhoud vindt plaats volgens de door de luchthaven opgestelde onderhoudsplanning. Op basis van die planning vindt afronding plaats in 2029. In de beantwoording van de Statenvragen van de fracties van de SP, GroenLinks, D66 en de BBB van vorige week is inzicht verschaft in de voortgang van het wegwerken van dat achterstallige onderhoud. Ik ga even hydrateren, voorzitter. Vraag 14: hier zijn met de luchthaven en medeaandeelhouder Schiphol afspraken over gemaakt. Die afspraken houden in dat het achterstallig onderhoud hoe dan ook dient te worden uitgevoerd. De controle op het nakomen van die afspraken vindt in eerste instantie plaats binnen de reguliere governance van de onderneming. Dan moet u denken aan een Raad van Commissarissen die erop toeziet in opdracht van de aandeelhouder. De bestuurder van de luchthaven legt periodiek daarover

verantwoording af, onder andere over zaken als de onderhoudsplanning, de besteding en de liquiditeitspositie. Zoals ik al zei, de RvC houdt daar toezicht op en wij als aandeelhouder, samen met de Royal Schiphol Group, volgen dat heel kritisch. Vraag 15: als aandeelhouder volgt het College de ontwikkeling van de luchthaven heel kritisch. Dat heb ik zojuist al toegelicht. We zijn actief aandeelhouder. Daarbij doet het College alles wat binnen zijn bevoegdheid ligt en binnen budgettair mandaat van de Staten ligt om de resultaten van de businesscase te halen. Daar heb ik zojuist al van gezegd: daar zitten wij bovenop. Indien er op enig moment een vraag vanuit de onderneming komt die GS niet binnen het mandaat kunnen adresseren, beantwoorden of behandelen, dan komen we uiteraard terug bij uw Staten. Ik heb u al eerder gezegd, maar ik denk dat ik dat niet vaak genoeg kan zeggen in deze context, voorzitter, ook gelet op de kritische vragen van de fractie van D66: GS als aandeelhouder en Schiphol als medeaandeelhouder hebben al meerdere keren hun zorgen geuit over de cijfers in relatie tot de prognoses van de doelstellingen en de resultaten uit dat businessplan van 2022. We hebben de bestuurder van de luchthaven ook nadrukkelijk gevraagd om maatregelen te treffen om hier ook structureel verbetering in aan te brengen. We voeren ook gesprekken met Schiphol over de mogelijkheden om die verbetering verder uit te bouwen. Die gesprekken lopen nog. Vraag 16 gaat over toezicht op de veiligheid. Daarvoor hebben we in Nederland de Inspectie Leefomgeving en Transport. Die ziet op veilig gebruik en inrichting van luchthavens en gaat bijvoorbeeld over de staat van start- en landingsbanen. Dat doen ze uiteraard ook bij MAA, net zoals ze dat bij ieder Nederlands vliegveld doen. De ILT controleert frequent of de luchthavens zich strikt aan wet- en regelgeving houden op het vlak van luchtvaartveiligheid, luchthavenbeveiliging en geluidsnormen. Indien de ILT zaken constateert die hiermee in strijd zijn, schakelt ze rechtstreeks met de luchthavens. Na navraag bij de luchthaven en bij de ILT blijkt geen enkel signaal te zijn ontvangen over veiligheidsrisico's. Die zijn er op dit moment niet. Vraag 17: dan verwijs ik u graag door naar de antwoorden die ik heb gegeven bij de vragen 13 en 14. Dat gaat over onderhoudsinvesteringen, of die al dan niet tijdig worden uitgevoerd. Vraag 18: mocht dat aan de orde zijn, dan is het toch aan de bestuurder van de onderneming om daarop te acteren en een voorstel te doen aan de aandeelhouders. Daarin verschilt de onderneming MAA niet van andere deelnemingen waar ook de Provincie Limburg aandeelhouder in is. Mochten die voorstellen buiten het mandaat van ons College vallen, dan bespreken wij die uiteraard met u. Daar is op dit moment geen sprake van. De laatste vraag, voorzitter. Wij wegen altijd alles af binnen de kaders van het Statenbesluit en het kredietbesluit uit 2022. Vraag 20: het College voert het Statenbesluit van 2022 uit, inclusief de afspraken die in dit kader in het coalitieakkoord zijn gemaakt. Ik heb u ook verteld hoe wij dit vervolgens richting de luchthaven vertalen in een zeer actieve rol als aandeelhouder, waarbij de inzet absoluut gericht is op het behalen van de doelen van de geformuleerde businesscase. Elke andere focus zou onvoldoende recht doen aan het door uw Staten genoemde besluit en de huidige verantwoordelijkheid van het College om binnen die kaders uitvoering te geven aan de transitie-opgave van de luchthaven. Voorzitter, ik kom aan het einde van de beantwoording van de vragen van de heer Stocks aan ons College. Zoals ik u al eerder aangaf: dit debat bewijst opnieuw hoezeer uw Staten zich net als ons College betrokken voelen bij deze onderneming. Het is aan ons samen om de vraagstukken rond de performance van die luchthaven en onze inzet als provinciale aandeelhouder krachtig te blijven beetpakken, ieder vanuit zijn eigen rol, GS en PS, maar beide met de verantwoordelijkheid om het Statenbesluit van 2022 zo goed mogelijk uitvoering en inkleuring te geven. Binnen die kaders doet het College er in zijn rol als aandeelhouder absoluut alles aan om de luchthaven in staat te stellen om de doelstellingen van het businessplan uit 2022 te halen, ondanks de tegenwind die de luchthaven heeft gehad en ook ondanks verschillen van opvattingen en standpunten over de luchthaven in dit huis en daarbuiten. Tegelijkertijd voelen we de verantwoordelijkheid om uw Staten zo goed mogelijk van alle ontwikkelingen rond de luchthaven op de hoogte te houden, tijdig en met de juiste context en toelichting. Daar zei ik in de inleiding al iets over. Het gesprek van vandaag levert ons dan ook weer nieuwe inzichten op over hoe we dat nog beter kunnen doen. Laten we dat vooral samen, uw Staten en ons College, verder invulling geven. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, Gedeputeerde. Dan openen we nu het debat. Zoals ik bij de beschrijving van de procedure al eerder heb aangegeven, zal dat op alfabetische volgorde gebeuren, te beginnen met D66 en dan op alfabetische volgorde van partijnaam, als u tenminste behoefte eraan heeft om een inbreng te geven.

Ik stel voor dat in twee termijnen te doen. Maximale spreektijd eerste termijn: vijf minuten. Maximale spreektijd tweede termijn: drie minuten. Uiteraard is in het debat interrumperen toegestaan. Ik geef als eerste het woord aan de heer Stocks namens de fractie van D66.

De heer Stocks (D66): Dank u, voorzitter. Dank aan het College voor de beantwoording, maar laat ik gelijk duidelijk zijn: deze beantwoording stelt ons niet gerust. Sterker nog, zij bevestigt voor D66 vooral dat het College en deze Staten een fundamenteel andere lezing hebben van de kaders die in 2022 zijn vastgesteld. Het College stelt dat het tijdelijk inzetten van onderhoudsgeld voor de exploitatie past binnen de kaders. Dat begrijpen wij, voorzitter.

De voorzitter: Er is een interruptie van de heer Megens.

De heer Megens (PVV): Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, dat roept mij meteen naar voren. Ik heb meteen een vraag. Een week of drie, vier terug – ik weet niet meer hoelang precies – hebben wij hier een motie van afkeuring ingediend. Die ging precies over de punten die u nu noemt. Waarom stemde u destijds tegen?

De voorzitter: Mijnheer Stocks.

De heer Stocks (D66): Ja, dank u. Een goede vraag. Ik denk dat we het nu heroverwogen hebben. Aan de hand van de vragen die wij gesteld hebben aan het College, schriftelijk en nu ook mondeling, zijn we tot een ander inzicht gekomen.

De voorzitter: De heer Megens.

De heer Megens (PVV): Ja, dank u wel, voorzitter. Dan vraag ik me af wat er in die tijd is gebeurd, waardoor u tot een ander inzicht bent gekomen. Volgens mij ligt er niks anders op tafel dan wat er nu ligt.

De voorzitter: De heer Stocks.

De heer Stocks (D66): Wij hebben de route gekozen om vragen op te stellen. Daar is een beantwoording op gekomen. Dat is voldoende voor ons.

De voorzitter: Gaat u verder.

De heer Stocks (D66): Voorzitter, wij hebben de kaders opnieuw goed bekeken en onze conclusie is een andere. Provinciale Staten hebben in 2022 vastgelegd waarvoor dit geld bedoeld was: het wegwerken van achterstallig onderhoud. Dat het College nu voor het tweede jaar op rij een andere bestemming aan het geld geeft, zonder dat wij daarover vooraf zijn geraadpleegd, is wat ons betreft geen uitvoering van de kaders, maar een afwijking hiervan. Voorzitter, hier wringt het. Het College concludeert zelf dat het binnen de kaders past, maar het zijn deze Staten die de kaders hebben vastgesteld, niet het College. Hoe het College zijn eigen ruimte binnen die kaders ziet, is anders dan hoe wij de kaders hebben bedoeld. Wij constateren dat dit niet conform de kaders van 2022 is uitgevoerd. Dat is geen kwestie van interpretatieverschil waar we het netjes oneens over kunnen zijn. Dat is een principieel punt over wie hier eigenlijk aan het stuur zit. Voorzitter, voordat ik verderga wil ik één ding rechtzetten, want ik wil niet verkeerd begrepen worden: D66 is niet principieel tegen vliegvelden. Waar we wel principieel tegen zijn, is de manier waarop hier al jaren met belastinggeld wordt omgegaan, zonder heldere grenzen, zonder dat deze Staten daar vooraf bij betrokken worden en zonder dat er ooit een knop is waar 'stop' op staat. Dat is geen vliegvelddiscussie. Dat is een discussie over bestuurlijke zorgvuldigheid. De financiële onderbouwing van het College overtuigt ons evenmin. Er wordt nauwelijks afgelost op een lening van ruim € 35 miljoen, eerdere doelstellingen uit het businessplan van 2022 zijn niet gehaald en deadlines voor een break-even schuiven steeds verder op. Het College vraagt ons opnieuw om vertrouwen, terwijl dat vertrouwen de afgelopen jaren bij herhaling niet is

gehonoreerd. Voorzitter, voor D66 staat daarom vandaag één vraag centraal: erkent het College dat de uitleg die het zelf aan de kaders van 2022 geeft, niet de uitleg is die deze Staten daaraan hebben gegeven? En is het College bereid om gegeven dat verschil van inzicht voortaan geen besluiten meer te nemen over de bestemming van dit geld zonder die vooraf aan de Staten voor te leggen? Voorzitter, mocht het College bij zijn lezing blijven dat de huidige kaders deze vormen van kostenpostenschuiven toestaan, dan moeten wij vaststellen dat wij dat oprecht anders zien. Wat de kaders namelijk doen, is dat ze hier niets expliciet over hebben vastgelegd. Dat is iets fundamenteel anders dan dat de kaders dit expliciet toestaan. Als het College dat onderscheid niet erkent, zet dat onze Staten voor een duidelijke keuze. Dan zijn wij genoodzaakt om de kaders aan te scherpen, zodat hierover in de toekomst geen onduidelijkheid meer kan bestaan. Wij hopen dan ook dat onze motie op dit punt op een meerderheid van de Staten kan rekenen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Stocks. Dan kijk ik even of er behoefte is aan een bijdrage bij de fractie van de Forum voor Democratie. Dat is het geval. De heer Driessen, aan u het woord.

De heer Driessen (Forum voor Democratie): Voorzitter, dat die businesscase niet gehaald zou gaan worden, zeiden wij in 2020 al. Niet zo zuinig ook. Dat zien wij eigenlijk elk jaar ietsje beter. Luisterende naar de beantwoording van Gedeputeerde Staten geloof ik ook wel dat u getracht heeft binnen de feitelijke harde kaders die we in een financieel kader hebben en die in het Statenvoorstel van 2022 stonden te opereren. Maar als we in een Statenvoorstel aanduiden dat we pogen met bepaalde middelen de achterstanden in het onderhoud weg te werken, is het wel zo chic om het te melden als dat niet zo is, wat binnen de kaders wel mag, als dat dan niet gebeurt en als dat anders aangewend wordt. Zoals wij in 2022 al voorspelden dat deze businesscase het niet gaat halen, voorspellen we ook dat waarschijnlijk deze middelen niet meer gebruikt gaan worden voor het achterstallige onderhoud. Dat is nou eenmaal hoe een onderneming werkt. Als we het zwaar weer zien waarin MAA verkeert, dan is hoe ze nu met haar middelen omgaat ontoereikend. Daar zit een klein verschil. Wij begrijpen de vragen van D66 heel goed. We hebben een soort zachte afspraak dat er een bepaald bedrag nodig is voor achterstallig onderhoud. Als dat anders wordt ingezet, dan kan het misschien wel via de financiële kaders kloppen en mogen, maar dan kan het voor deze Staten nog steeds heel wrang aanvoelen. De tweede vraag die voor ons daarbij voorligt, is: hoe realistisch is de businesscase nog en moeten we die niet drastisch bijstellen of laten bijstellen? Anders staan we hier over drie jaar weer. We hebben tegen die kaders gestemd, heel simpelweg omdat die heel onrealistisch waren. Maar ook vinden wij – daar heeft GS ons aan hun zijde gevonden de jaren daarvoor – dat we niet moeten blijven zeuren over een vliegveld dat wel open is. We moeten een eerlijk gesprek met elkaar voeren over wat dat kost – want het is een politieke keuze om het te blijven doen – en wat daarbij zou mogen. Het lijkt nu dat we in een vreemde impasse terechtkomen, waarbij enerzijds de partijen die voor het vliegveld zijn maar krampachtig proberen te doen alsof het vrij goedkoop is en de andere partijen die tegen een vliegveld zijn maar zoveel mogelijk proberen om alle kosten bloot te leggen zodat het vliegveld dicht kan. Voorzitter, op deze manier kan niemand een onderneming runnen. Als dat het speelveld is waar een onderneming zich in bevindt, dan worden nog veel vaker kosten weggeschreven op een andere manier en worden nog veel vaker investeringen op de lange baan geschoven of in ieder geval een beetje toegedekt, of dat nu wel of niet mag volgens de regels. Dus laten we met z'n allen ook een normaal gesprek voeren met elkaar. Wat mag dit vliegveld kosten op de lange termijn, hoe gaan we dat betalen en waar zetten we die middelen voor in? Ik denk dat dat voor de Staten een verheldering zou zijn en dat we dan niet met z'n allen in hetzelfde verhaal terechtkomen, waarbij we elk jaar weer een keer een probleem hebben met een vliegveld. Misschien, heel misschien, voorzitter, hadden we wel een groter deel van het vliegveld moeten verkopen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Driessen. Dan kijk ik even wie ik namens GroenLinks het woord mag geven. Mevrouw Mertens.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, u weet, GroenLinks is groot tegenstander van het vliegveld. De verleiding is dan ook groot om volop mee te doen aan het interpellatiedebat. We hebben ons als fractie echter de vraag gesteld of het zinnig was om mee te doen aan

het interpellatiedebat. Komen we hiermee verder op dit dossier? Bij een interpellatiedebat spreek je de bestuurder aan op zijn of haar onjuiste handelen, handelen dat wel of niet afgekeurd dient te worden en dat niet volgens de regels is. Voorzitter, wij hebben als fractie geconcludeerd dat een dergelijk debat niet past bij de problemen die we zien in dit dossier. Het gaat hier namelijk om een vliegveld dat verlies lijdt en waarvan het altijd duidelijk is geweest dat de businesscase nooit gehaald zou worden. Daarover willen we graag het debat voeren, maar niet via het interpellatiedebat. Dat vinden we niet het goede instrument. Voorzitter, het standpunt van GroenLinks is duidelijk op dit punt en daar wil ik het dan ook bij laten.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Mertens. Dan geef ik nu het woord aan de heer Loomans namens de fractie van Horizon.

De heer Loomans (Horizon): Ja, voorzitter. Ik hoop dat ik mijn handschrift nog kan lezen. Het zal niemand verbazen dat Horizon ook geen groot voorstander is van MAA. Wat mij betreft is het een overbodig vliegveld dat op basis van een businessplan voor luchtfietsen in de lucht wordt gehouden. Ik constateer dat pogingen uit het verleden om een second opinion over dit businessplan te krijgen altijd krachtig zijn afgewezen. Daarom zitten we nu met de gebakken peren en bleek het al een jaar geleden nodig om de gereserveerde gelden voor het wegwerken van achterstallig onderhoud te gebruiken voor de exploitatie. De Gedeputeerde verzekerde ons toen dat dit voor één jaar zou zijn, tot uiterlijk Q2 2026. Nu wordt deze termijn plotseling opgerekt. Blijkbaar is de exploitatie dus nog altijd verliesgevend. Voorzitter, laten we eerlijk zijn: MAA gaat de groeiscenario's voor vracht nooit realiseren, omdat er onvoldoende carriers gevestigd zijn op MAA en het netwerk er ook niet is. Ook met betrekking tot het passagiersvervoer moeten we het ons afvragen of het onze rol als Provincie is om goedkope vakantievuchten te subsidiëren. Het label 'basisinfrastructuur', dat blijkbaar jaren geleden op MAA geplaatst is, is eigenlijk ridicul. Voorzitter, als een meerderheid van deze Staten de steun aan het hobbyvliegveld MAA wil continueren, moet ze dat vooral doen, maar wat Horizon betreft kunnen we beter vandaag de stekker eruit trekken dan morgen. Daarbij moeten we niet alleen kijken naar het publieke geld dat in de luchthaven verdwijnt, maar moeten we ons ook afvragen wat we als Provincie allemaal niet kunnen doen, omdat we een euro maar één keer kunnen uitgeven, en ook wat we allemaal niet kunnen doen met het luchthaventerrein, omdat het nu gereserveerd is voor een paar vluchtbewegingen. Voorzitter, ik snap dat het College alles op alles zet om te proberen het businessplan MAA te realiseren. Ik wil daarom niet spreken over wantrouwen. Maar ik hoop ook dat we als PS van mening mogen veranderen en dat een meerderheid kan keren. Ik denk dat mijn mening duidelijk is. Ik dien de motie van D66 dan ook graag mee in. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Loomans. Dan kijk ik even naar JA21. Niet. LOKAAL-LIMBURG. De heer Franssen.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Ja, dank u wel, voorzitter. Voor ons als LOKAAL-LIMBURG is het een bekend dossier. De besluitvorming heeft in 2022 plaatsgevonden. Wij vonden het toen ook belangrijk dat er een omgevingsfonds zou worden gecreëerd van € 10 miljoen, zodat omwonenden bij onheil, laat ik het zo maar uitdrukken, geholpen zouden kunnen worden. Als ik nu het interpellatiedebat tot mij neem, dan zie ik een aantal herhalingszinnen. In mijn beleving moet je een besluit wel een kans geven. Dat is onze instelling. We kunnen op elk moment vragen stellen over de financiële verordening, de diepgang, de voortgang en dergelijke, maar je kunt ook positief vertrouwen hebben in het College, in de Deputé, en kijken of dat wat toen besloten is op een positieve manier bewerkstelligd wordt. Dat is onze inzet. Daar geloven wij ook in. Die gedachtegang blijven we volhouden, totdat er een moment komt dat er geëvalueerd zal worden. Dat moment is voor ons 2027. Dank je wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Franssen. Dan kijk ik even naar oos limburg. Niet. Dank u wel. Dan kijk ik naar mevrouw Boven. Niet. De Partij van de Arbeid? Niet. De fractie van de PVV. De heer Megens.

De heer Megens (PVV): Ja, dank u wel, voorzitter. Laat ik beginnen met één ding helder te stellen. De PVV is niet tegen Maastricht Aachen Airport. Integendeel. We hebben de luchthaven jarenlang gesteund, omdat wij geloven in het belang van MAA, de Limburgse economie en de werkgelegenheid. Maar steun voor een luchthaven is iets anders dan een blanco cheque. Daar gaat het debat wat betreft de PVV vandaag over. Aan Provinciale Staten is vorig jaar toegezegd dat het aanspreken van de onderhoudsvoorziening om de dagelijkse exploitatie te betalen een eenmalige maatregel zou zijn. Nu blijkt die maatregel stilzwijgend verlengd met een jaar. We horen dat niet via een mededeling portefeuillehouder, niet via een rapportage, maar weer via de krant. Dat is niet de eerste keer. Rapportages worden keer op keer uitgesteld. Toegezegde informatie komt niet of veel te laat. Er zouden verslagen komen van besloten overleggen, zodat alles wat wel openbaar kon ook daadwerkelijk openbaar gemaakt kon worden en met Provinciale Staten gedeeld zou worden. Ook die toezegging is eigenlijk niet nagekomen. Daarnaast herkennen wij ook niet de afspraken waar het College naar verwijst in de beantwoording vandaag en op de schriftelijke vragen. Voorzitter, het zijn misschien wat losse voorbeelden, maar samen vormen ze wel een patroon, een patroon waarin Provinciale Staten niet volledig, niet tijdig en zelfs soms helemaal niet wordt geïnformeerd. Juist dat heeft ertoe geleid dat de PVV het vertrouwen in die financiële aansturing van dit dossier kwijt is geraakt. Dat komt niet door de luchthaven zelf, maar door de manier waarop Gedeputeerde Staten met Provinciale Staten omgaat. Wij kunnen onze controlerende taak alleen uitvoeren als wij over dezelfde informatie beschikken als het College. Als wij eerst een krant moeten openslaan om te lezen wat er speelt op de luchthaven, waarvan wij grootaandeelhouder zijn, dan gaat het fundamenteel mis. Daarom hebben wij ook besloten om kritisch naar dit dossier te gaan kijken. Ik heb dan eigenlijk ook maar één vraag aan het College vandaag: erkent het College dat ze toezeggingen uit het verleden niet is nagekomen? Welke concrete garanties gaat het College vandaag geven zodat Provinciale Staten voortaan wel tijdig, volledig en uit eigen beweging worden geïnformeerd en dat we niet deze informatie uit de krant moeten vernemen? Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Megens. Dan kijk ik even naar de fractie van de SP. Niet. De fractie van de VVD. Niet. De fractie van de BBB. Geen behoefte. De fractie van het CDA. Niet. Dan zijn we aan het einde van de eerste termijn van uw Staten en kijk ik of de Gedeputeerde meteen kan antwoorden. Dat kan. Dan geef ik hem het woord.

Gedeputeerde Satijn: Dank u wel, voorzitter. Dank ook voor de bijdrage van de politieke partijen in de eerste termijn. Ik denk dat het ook heel goed weergeeft dat het samenspel tussen GS en PS een samenspel is waar je altijd heel scherp op moet zijn. Dat zijn wij ook als College. Ik kom zo meteen ook nog even in reactie op de heer Megens daarop terug. Laat ik mij eerst wenden tot de heer Stocks. Het antwoord op zijn eerste vraag is: nee, dat erkent het College niet. Het is bovendien onderdeel van een zorgvuldige rechtmatigheidstoets, in afstemming met de accountant ook. Dat is ook zeer recentelijk nog een keer toegelicht in de Controlecommissie. Ook de accountant heeft een heel scherpe rol als het gaat om de vraag of recht wordt gedaan aan uw budgetrecht. Daar heeft hij toe geconcludeerd. Dan de tweede vraag. Ook dat ziet het College niet zo. Dat heb ik ook in mijn betoog proberen duidelijk te maken: we hebben wat dat betreft gehandeld binnen de kaders. Daarom hoeft wat ons betreft dat eerdere besluit ook niet te worden aangepast. Ik kom zo meten op de appreciatie van de motie van de heer Stocks. Daarin roept hij ook tot een aantal zaken op. Bij Forum voor Democratie had ik heel sterk het beeld dat vragen werden gesteld aan de mede-Statenleden zelf, om te bezien hoe we in dit gesprek dat we met elkaar hebben rondom die luchthaven een weg voorwaarts kunnen vinden. Ik denk dat het ook goed is dat het gesprek in de Staten plaatsvindt. In de beantwoording hebben we gezegd: als die kaders zouden moeten verschuiven wat betreft de Staten, dan is het natuurlijk allereerst aan de Staten zelf om het initiatief te nemen om te komen tot een bijstelling van die besluiten die in 2022 zijn genomen. Uiteraard zal het College die dan getrouw, zoals u van ons gewend bent, uitvoeren. Als laatste het betoog van de heer Megens. Ik snap natuurlijk heel goed wat hij bedoelt. Daar zit ook dat spanningsveld in dat ik al eerder benoemde. Ik kan me goed herinneren dat we ook weleens, als het over voortgangsrapportages ging, een gesprek in de commissie hebben gehad over dat die voortgangsrapportage niet meer helemaal compleet was of dat informatie gemist werd. Dat werd toen een

intensief gesprek over verbetering van die rapportages. Er is zelfs een onderzoek verricht door een externe partij. Zeer recentelijk is besloten om die voortgangsrapportage niet te publiceren, omdat de informatie van alle betrokken partijen, derde partijen, niet binnen was. Achteraf gezien durf ik best tegen de heer Megens te zeggen: dat gaan we de volgende keer anders doen. Onze bedoeling was juist, als het gaat om die voortgangsrapportage, om u volledig te informeren. Dat is precies wat hier ook speelt. Dat is ook een les die wij als College moeten trekken. Daar waar het gaat om die toezeggingen rondom die informatieverstrekking – wat wordt besproken bij de AvA's? – zeg ik: die toezegging staat. We hebben ook in de beantwoording gezegd dat die eraan zit te komen. We zijn ook nog continu in gesprek met de medeaandeelhouder. Dat heb ik ook aangegeven in mijn betoog en in de toelichting namens het College. Daar willen we die informatie ook in meenemen. Dus het is af en toe ook zoeken naar de juiste timing. Nu is die timing ongelukkig. Dat ben ik met u eens. Maar er zit geen enkele intentie van het College achter om te doen wat u poogt te schetsen in uw betoog. Overigens ben ik altijd blij met uw kritische bijdrage als het gaat om de luchthaven, niet alleen vandaag, maar ook in eerdere commissiedebatten. Enkele van de door u genoemde opties zijn zelfs onderwerp van gesprek, zowel bij de luchthaven als bij de Royal Schiphol Group, om maar even aan te geven: gesprekken die wij voeren in commissies zijn niet zomaar gesprekken, niet alleen voor de krant en niet alleen voor commissieleden, maar het College luistert zorgvuldig naar wat daar gewisseld wordt en dat nemen we ook mee terug naar de vergaderingen en naar al dan niet de AvA's. U zult hopelijk ook in het verslag dat wij gaan uitbrengen rondom die toezegging over de gesprekken die wij voeren bij de AvA's, maar ook met de andere aandeelhouder, een aantal dingen terug gaan lezen die u bekend voorkomen. Voorzitter, dan rest mij alleen de motie te appreciëren. Het is motie 3310. Ik verwijs nogmaals naar de toelichting die het College heeft gegeven. Op basis van die toelichting van het College ontraadt het College deze motie.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kijk ik even of er behoefte is aan een tweede termijn. De heer Stocks. Aan u het woord.

De heer Stocks (D66): Dank u, voorzitter. Nog even heel kort in de tweede termijn. Volgens mij is het standpunt van D66 duidelijk. We verschillen met het College van mening. We nemen de handreiking van GS om te komen tot een verduidelijking van de kaders wel tot ons. Dat proberen we middels de motie die ingediend is. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Stocks. Dan kijk ik even of er behoefte is aan een bijdrage bij de heer Driessen. Niet. Mevrouw Mertens. Niet. De heer Loomans. De heer Franssen. Aan u het woord.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Dank u wel, voorzitter. Voor ons blijft nu de vraag in feite: er ligt een principieel verschil over de interpretatie van de regels en kaders. De Deputé zegt het ene en D66 zegt het andere. We zouden de vraag nu kunnen stellen: wie heeft nu eigenlijk gelijk? Kan iemand dat nu beoordelen? D66, kunt u dat beoordelen? We zijn natuurlijk benieuwd ... U vraagt een interpellatiedebat aan. U krijgt een antwoord. Vervolgens komt u nogmaals met een aantal vragen. Maar wat is daarin nu echt uw stelling – dat zou ons benieuwen – om uw gelijk in dezen aan te tonen? Naar onze mening, afgaande op wat het College verwoordt heeft en op wat wij via de documenten tot ons genomen hebben de afgelopen jaren, zit het College toch op het juiste spoor.

De voorzitter: De heer Stocks.

De heer Stocks (D66): Dank u. Dank u voor de vraag. Volgens mij heb ik dat zonet nog een keer duidelijk aangegeven. We vragen expliciet om een aanscherping van de kaders. Dan hebben we daar meer duidelijkheid over.

De voorzitter: De heer Franssen.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Oké. Dat is in mijn beleving toch iets anders dan wat u in de eerste termijn naar voren bracht en wat wij ook in motie 3310 kunnen lezen. Maar dat is onze interpretatie dan in dezen. Ons bekruipt wel het gevoel, voorzitter, via u, dat soms de informatie die de Staten in de breedste zin des woords vragen toch niet tijdig of niet volledig wordt verstrekt. Als we dat gezamenlijk op een positieve manier kunnen verduidelijken en verbeteren, denk ik dat er ook meer vertrouwen in dit dossier komt en dat we dit soort zaken kunnen voorkomen. Dat zou onze stelling zijn. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Franssen. Dan kijk ik tot slot nog even aan mijnheer Megens. Geen behoefte. Dan kijk ik nu naar de Gedeputeerde. Er is geen reactie vanuit het College verder. Dan sluiten we de beraadslaging. De heer Megens heeft een punt van orde.

De heer Megens (PVV): Ja, ik had graag even vijf minuten schorsing.

De voorzitter: Dan is de vergadering voor vijf minuten geschorst.

[SCHORSING]

De voorzitter: Dames en heren, wilt u uw plaatsen innemen? Ik heropen de vergadering. Als u even plaatsneemt, dan kunnen we even concluderen of we inderdaad met 43 mensen aanwezig zijn in de zaal. We zijn met 43 mensen aanwezig. Aan de orde is het stemmen over de tweede gewijzigde motie 3310, de motie 'Afkeuring onjuiste aanwending onderhoudsgelden MAA.' Ik kijk even of er behoefte is aan een stemverklaring. Dat is niet het geval. Toch wel. Een stemverklaring van mevrouw Smeets.

Mevrouw Smeets (SP): Ja, dank, voorzitter. Wij willen heel graag aangeven dat wij altijd zeer kritisch blijven op dit dossier en dat we ons ook goed kunnen voorstellen dat er soms vragen zijn en dat die niet altijd helemaal volledig beantwoord worden of in ieder geval niet zoals wij dat graag zouden zien, maar we wachten op de beloofde infosessie en ook de toezegging die de Gedeputeerde gedaan heeft en zullen dan ook tegen deze motie stemmen.

De voorzitter: Dank u wel. Aan de orde is de tweede gewijzigde motie 3310. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. De motie is verworpen met 14 voor en 29 tegen.

8 BEHANDELSTUKKEN

8.1 G-26-017 Statenvoorstel inzake Voorjaarsrapportage 2026 en Kaderbrief 2027, brief GS van 12-05-2026 (GS DOC-00912021)

De voorzitter: Dan even een punt van orde waar ik graag uw mening over heb. We kunnen direct beginnen met de Voorjaarsnota. We kunnen ook even kijken of er wellicht even ergens een ijsje te krijgen is.

[Er wordt gereageerd zonder microfoon]

De voorzitter: Die zijn er nog niet? Wat is dat nou. Vanmiddag pas. Tjonge jonge jonge. Zitten ze me blij te maken met een ijsje en zijn die er vanmiddag pas. Maar misschien wel even een koele ruimte en even een glaasje drinken. Of wenst u meteen door te gaan? Misschien is het lekker om even tien minuten de benen te strekken? Ik zie veel mensen 'ja' knikken. Om 11.20 uur heropen ik de vergadering. De vergadering is geschorst.

[SCHORSING]

De voorzitter: Dames en heren, zou u zo vriendelijk willen zijn uw plaatsen in te nemen? Ik heropen de vergadering. Aan de orde is Statenvoorstel G-26-017 inzake de Voorjaarsrapportage 2026 en de Kaderbrief 2027, met de brief GS van 12 mei jongstleden. Mochten er straks door u vragen worden gesteld in het kader van mijn portefeuille als rijkstaak of anderszins, dan zal ik vragen om de vergadering te laten overnemen door de heer Vaessen. Conform de eerdere loting gaan we zo dadelijk beginnen met de fractie van de BBB. Zoals u inmiddels gewend bent, weet u dat we uitgaan van maximaal tien minuten per Statenlid minimaal, met achttien minuten voor de BBB en twaalf voor de PVV. Dan heb ik het compleet, hè? Kijk. Ondanks het warme weer. Het woord is aan mevrouw Schoolmeesters.

Mevrouw Schoolmeesters (BBB): Dank u wel. Er zijn nog een paar mensen ijsjes eten, geloof ik. Die zijn er nog niet. Voorzitter, de Voorjaarsnota dwingt ons te kijken naar de grote opgaven voor onze Provincie en in het geval van de BBB Limburg naar de opgave voor onze regio met specifieke grensoverschrijdende kansen en bijbehorende uitdagingen, voor onze inwoners, voor onze ondernemers en voor onze verenigingen, maar ook voor ons Limburgse platteland, waar hechte gemeenschappen zorgen voor sociale cohesie en als bijna vanzelfsprekend ook omzien naar elkaar, maar wat in aandacht en beleid vaak niet vanzelfsprekend meegenomen wordt. Als BBB blijven wij structureel aandacht vragen voor ons Limburgse platteland, of het nu gaat over de Sociale Agenda, over de wijkgerichte aanpak, leefbare steden en dorpen of economische impulsen. De zelfredzaamheid van inwoners op het platteland staat niet gelijk aan: geen nieuws is goed nieuws. De aandacht voor stad en platteland moet evenredig verdeeld worden, al is het ter voorkoming van een waterbedeffect. Alles is van invloed op elkaar. Daarom dienen we een motie in om de sociale ontwikkeling van steden ook vooral in samenhang te zien met die van het platteland. De kaderbrief geeft een interessante doorkijk op thema's die een directe invloed hebben op Limburg. Hij stemt niet echt positief, die kaderbrief. Een kleine greep uit onze uitdagingen: stapeling van beleidsopgaven, onzekere tijden, geopolitieke spanningen, toenemende druk op bestaanszekerheid, oplopende inflatie en stijgende grondstofprijzen. Dit alles dwingt ons tot het maken van scherpe keuzes en het stellen van prioriteiten, groot of klein, zoals mijnbouwschadeherstel in Limburg, waar een pilotgroep van inwoners nu tussen wal en schip dreigt te vallen, tussen scheur en verzakking. Daarom dienen wij vandaag een motie in die oproept tot een correcte afhandeling van dossiers, waarbij lessen uit de praktijk daadwerkelijk worden benut. Dat is ook precies waar de kaderbrief toe oproept: het bewaken van realisme. Ondertussen is er een 'het kan wel'-kabinet, met een 'Aan de slag'-akkoord, waarin melding wordt gemaakt van miljardenuitgaves voor de stikstofaanpak. Ik zeg het even: € 20.000 miljoen. Er gaat € 30.000 miljoen naar Klimaat en Groene Groei. Dat is snel opgeteld € 50 miljard aan gemeenschapsgeld dat wordt gespendeerd aan een hele rits aan nieuwe regels, beperkingen, verboden en geboden, waar ook onze inwoners en ondernemers mee te maken krijgen. 50.000 keer € 1 miljoen! Daar kun je een ongelooflijk grote maatschappelijke impact mee maken, die onze weerbaarheid versterkt, kansengelijkheid vergroot en bijdraagt aan brede welvaart. Dat zou onze kaderbrief heel wat positiever inkleuren. Tot zover de negatieve spiraal, want niet alles kan overal en niets is enkel zwart-wit.

De voorzitter: Ga uw gang.

Mevrouw Wesseling (D66): Voorzitter, die € 50.000 miljoen waar mevrouw Schoolmeesters over spreekt, is juist bedoeld voor die maatschappelijke opgave, om nu eindelijk het perspectief te krijgen voor het landelijk gebied en om te investeren in een beter klimaat en die goede energietransitie die we zo hard nodig hebben. Ik hoor mevrouw Schoolmeesters dat hier nu bestempelen als weggegooid geld. Dat betreurt ik eigenlijk een beetje. Is mevrouw Schoolmeesters het met me eens dat deze bedragen nodig zijn om weer perspectief te krijgen voor dat landelijke gebied en om tempo te krijgen in dat klimaatbeleid? We hebben het hier met z'n allen vandaag heel erg heet en dat heeft daar ook allemaal mee te maken. Is ze het met me eens dat daar zeker iets positiefs aan zit? Volgens mij moeten we de brief nog afwachten waarin het daadwerkelijke beleid vanmiddag wordt aangekondigd. Maar staat mevrouw Schoolmeesters daar dan al bij voorbaat negatief in of staat ze echt wel open voor goed beleid, goede maatregelen en het niet al bij voorbaat bestempelen als meer regels en weggegooid geld?

De voorzitter: Mevrouw Schoolmeesters.

Mevrouw Schoolmeesters (BBB): Ik hoor een hele reeks aannames in de vraag. Laat ik beginnen met het niet juist besteden van gemeenschapsgeld. Dat heeft u mij niet horen zeggen. Wat ik wel zeg, is dat elke euro aan gemeenschapsgeld maar één keer kan worden uitgegeven. Daarin moeten we prioriteiten stellen. Dat is precies wat de kaderbrief ook zegt. De vraag is of wij de euro aan een juiste opportuniteit toekennen. De zorg staat onder druk. Er zijn veel zaken die met brede welvaart te maken hebben. Veel kosten rijzen de pan uit: voedselprijzen, inflatie et cetera. Dan denk ik wanneer je een euro maar een keer uit kan geven, dat het verstandiger zou zijn om daar een wat meer integrale aanpak te hebben. Als je hier het een doet, gaat het andere fout. Waar het ons om gaat, is dat we dat met een heel praktische blik aan moeten vliegen.

De voorzitter: Mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Ja, die aanpak voor het landelijke gebied moeten we dus nog afwachten. Daar is nu die € 30.000 miljoen voor vrijgemaakt.

Mevrouw Schoolmeesters (BBB): € 20.000 miljoen.

Mevrouw Wesseling (D66): € 20.000 miljoen, € 20 miljard. Het zijn verwarrende cijfers.

Mevrouw Schoolmeesters (BBB): Ja, € 20.000 miljoen. Dat klinkt goed, he? Dat past niet meer in een koffertje.

Mevrouw Wesseling (D66): Begrijp ik het dan goed dat mevrouw Schoolmeesters eigenlijk zegt: joh, die moeten we aan andere dingen uitgeven dan aan het perspectief voor het landelijk gebied.

De voorzitter: Mevrouw Schoolmeesters.

Mevrouw Schoolmeesters (BBB): Joh, die moeten we uitgeven. Dat zal ik niet zo zeggen. Het gaat mij om een integraal afwegingskader. Als je € 20.000 miljoen uitgeeft aan perspectief voor het landelijk gebied, is het a) de vraag wat het perspectief is en b) is de vraag hoe effectief het is. Het gaat allemaal om vergunningverlening, de vergunning lostrekken. De vraag is ook eventjes: die € 20.000 miljoen of € 20 miljard, is die ook daadwerkelijk effectief in de zin van: daar komen vergunningen op vrij. Dadelijk blijkt misschien dat die vergunningen helemaal niet vrijkomen en dan hebben wij met een bomvol koffertje met € 20.000 miljoen misschien iets gerealiseerd wat nog veel grotere problemen oplevert en dan krijg je een 'penny wise, pound foolish'-verhaal.

De voorzitter: Tot slot, mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Ja, dat we inderdaad moeten afwachten of dit aan de dingen wordt besteed, ben ik helemaal met mevrouw Schoolmeesters eens, want dat pakket wordt pas vanmiddag gepresenteerd en dan gaan we ook zien waar het aan wordt besteed. Maar volgens mij is het supergoed nieuws voor de hele sector dat er eindelijk op deze manier wordt geïnvesteerd en dat er echt wordt toegewerkt naar een toekomstperspectief voor onze agrariërs. Wij kijken met heel veel vertrouwen naar onze minister van LVVN, die dit pakket vanmiddag gaat presenteren.

De voorzitter: Dank u wel. Ik heb niet echt een vraag gehoord. U mag er uiteraard op reageren en anders gaat u door.

Mevrouw Schoolmeesters (BBB): Goed. Over positieve zaken nu. Het leefbaarheidsfonds. Een praktische uitvoering van een succesvolle aanpak met positieve effecten op gemeenschappen, ook die in dorpen en kleine kernen. Vasthouden dus, dit concept. Om ervoor te zorgen dat dit vruchtbare fonds niet abrupt tot een einde komt, dienen wij de motie 'Leefbaarheid ook in 2027' in, die ertoe oproept dat de drie subsidieregelingen komend jaar doorgang kunnen vinden onder de huidige voorwaarden en het bestaande budget, want het effect van van onderop gedragen initiatieven is onbetaalbaar. De BBB is de stem van en voor het platteland, de regio, de stem van en voor gemeenschappen en de stem van en voor onze agrarische ondernemers, de boeren, op wie een onmenselijk grote druk wordt uitgeoefend. Zwabberbeleid. Tegenstrijdige regels. Vergunningen die ofwel op de tocht staan ofwel via juridische uitspraken ineens niet meer geldig zijn. Wij, de overheid, storten zo goedwillende mensen, hardwerkende ondernemers en onschuldige burgers rücksichtslos de afgrond in. We staan erbij en kijken ernaar. Ondertussen schieten wensen voor woningbouw, energie, infra en nieuwe natuur als paddenstoelen uit de grond. Deze doelen hebben één gemeenschappelijke deler: de benodigde grond moet ergens vandaan komen. Laat dat in veel gevallen nu net de grond van de agrariër zijn waar ons voedsel wordt geteeld, verzorgd en geoogst. Wat nu als wij het brede scala van onze voedselmakers niet als probleem zien, maar als oplossing voor veel maatschappelijke wensen en idealen. Wat nou als we hen actief betrekken en faciliteren en het vertrouwen geven dat ondernemersgeest en liefde voor ons landschap het beste naar boven halen? Van onderop gedragen, zo leert de praktijk, levert namelijk het grootste succes op. Voorzitter, we zien een zorgwekkende tendens: de systeemwereld, die mijlenver afstaat van de leefwereld. Plannen, die vanuit een theoretische en steeds vaker modelmatige werkelijkheid worden gestuurd. Men spreekt over gebiedsprocessen alsof het gaat om lege kleurplaten op een landkaart, maar die grond is niet leeg. Die grond is het rechtmatige eigendom en de werkplek van Limburgse agrariërs. Het aanvallen van dit eigendomsrecht via verstikkende toelatingseisen of indirecte dwingende claims, is een doodlopende weg.

De voorzitter: De heer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Ja, voorzitter. Ik kon een heel eind in het betoog van de BBB meegaan, maar er is geen enkele hectare van een boer gestolen om andere maatschappelijke doelen te vervullen. Laat ik een vraag meteen daarbij stellen: hoeveel hectare grond wordt daadwerkelijk van boeren gekocht om die andere maatschappelijke doelen te realiseren?

De voorzitter: Mevrouw Schoolmeesters.

Mevrouw Schoolmeesters (BBB): Ik heb ook niet gesproken over stelen. Ik heb alleen gezegd dat door een netwerk van regels, beperkingen en geboden het ondernemerschap zwaar onder druk staat. Dan kun je wel zeggen: er wordt niks gestolen. Maar je kan het een ondernemer zo ontzettend moeilijk maken dat die wel wordt gedwongen om een bepaalde keuze te maken, niet uit eigen vrije wil, maar omdat de overheid hem daartoe verleidt, tussen aanhalingstekens.

De voorzitter: Mijnheer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Ja, voorzitter, het openbaar bestuur doet niet anders, of het nou een rookvrij café is, noem het allemaal maar op. Dat heeft allemaal gevolgen voor ondernemers. Maar wat u aanhaalde, is dat het eigendomsrecht geschaad wordt of afgenomen wordt. Daar ging mijn vraag over. Kennelijk kunt u dat niet anders motiveren dan zoals u deed. Daaraan gekoppeld: een groot deel van die € 20.000 miljoen – ik vind het wel een mooi getal, want dat geeft wat meer inzicht; het is extreem veel geld – wordt juist gebruikt voor het compenseren van een stuk eigendomsrecht. Blijft u dan toch bij de opmerking die u net maakte?

De voorzitter: Mevrouw Schoolmeesters.

Mevrouw Schoolmeesters (BBB): Ja, dank u wel voor deze vraag. Wij zien dat als een doodlopende weg. Wanneer houdt het op? Wanneer zeggen ze: nu is het genoeg? Als alle Limburgse agrariërs zijn verdwenen? Als alle Nederlandse boeren zijn verdwenen? Wanneer houdt het op? Als wij fundamenteel daar geen goede discussie over hebben ... Waar is het einde? Het begin is gemaakt, maar waar gaan we naartoe?

De voorzitter: Tot slot de heer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Eigenlijk mag u mij geen vraag stellen, maar ik wil hem toch graag beantwoorden. Er komt geen einde aan. 35 jaar geleden ging een dienstvoorlichter met pensioen. Die dacht met de Mestwet van 1984: nu hebben we het gehad. Toen mocht je nog 380 kilo fosfaat op maisland uitrijden. Hij dacht: nu hebben we het gehad. Ik denk niet dat er een einde aan komt. Dat is geen vraag.

De voorzitter: Mevrouw Schoolmeesters, gaat u verder.

Mevrouw Schoolmeesters (BBB): Ik ben blij met deze bevestiging van onze zorgen door de heer Nijskens. Maar goed, elk nadeel heeft zijn voordeel. Vraag aan de mensen die het betreft vooral wat er nodig is om bij te dragen, hoe we vertrouwen kunnen herstellen, relaties kunnen bouwen en samen een beweging op gang kunnen brengen naar duurzame oplossingen. Gebiedsprocessen slagen alleen als we de agrariër als grondgebruiker en grondeigenaar niet zien als obstakel voor de opgave, maar als *de* essentiële partner om ze te realiseren. Als we vergunningen willen verstrekken, maar ook als we natuurdoelen voor Limburg willen halen, moeten we het agrarisch vakmanschap omarmen op basis van gelijkwaardigheid en respect voor eigendom. Geef boerencollectieven de ruimte om zelf met plannen te komen voor omgevingsgerichte landbouw en waterbeheer in hun eigen regio en faciliteer het proces, organiseer vertrouwen en maak succes mogelijk. De wil is er, nu nog de weg. Daarom onze motie 'Alleen ga je sneller, samen kom je verder', waarin wij GS vragen om een voorstel te maken voor hoe gebiedsprocessen optimaal en langjarig gefaciliteerd kunnen worden, zodat het behalen van doelen binnen handbereik komt. Terug naar de kaderbrief, waarin wordt gesproken over allerlei dreigingen die boven ons hoofd hangen. Wat wij als BBB missen, is aandacht voor een van de basisvoorwaarden van ons bestaansrecht: ons voedsel. Zo gewoon, totdat de schappen leeg zijn. Vanzelfsprekend, totdat honger ons compleet afhankelijk maakt van de grillen van een ander land. Datzelfde geldt overigens ook voor ons water: helder stromend water uit de kraan, pure luxe. Maar die kwaliteit staat, net als onze voedselautonomie, onder druk. Wij zijn niet de baas over ons water, want het stroomt van alle kanten onze delta in. Niet alles kan overal en waterkwaliteit is niet altijd beïnvloedbaar. Van de 42 KRW-wateren die Limburg doorkruisen, komen er 7 uit België en 14 uit Duitsland. De bron is de basis en waar het stroomt zit de geluks- of pechvogel. Daarom dient de BBB vandaag de motie in 'Evenredig, doelmatig en brongericht waterkwaliteitsbeleid', die oproept tot actuele, wetenschappelijk onderbouwde bronanalyses als onderbouwing voor verbetermaatregelen voor de waterkwaliteit. Voorzitter, tot slot. Wat Limburg leefbaar maakt, is de samenhang tussen alle doelen, de brede context van ons beleid, de integrale visie op een mooie toekomst. Niet alles kan overal en het een kan niet zonder het ander. Stedelijk en landelijk gebied hebben elkaar nodig. Ons landschap heeft de boer nodig en andersom. De praktijk heeft de wetenschap nodig en vice versa. Maar wat als een paal boven water staat is dat we elkaar nodig hebben en dat samen uitdagingen aangaan, van onderop gedragen, het vertrouwen, ook in de provinciale politiek, in ieder geval een mooie BB-boost geeft. Niet alles kan overal, maar in Limburg komen we daar zo wel een heel eind mee. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Schoolmeesters. U heeft als ik het goed heb vijf moties.

Mevrouw Schoolmeesters (BBB): Ja. Stop de tijd, zou ik zo zeggen.

De voorzitter: Zo is dat. Dan kunt u de dicta van de vijf ...

Mevrouw Schoolmeesters (BBB): De lettertjes zijn aanzienlijk kleiner dan op mijn computer.

De voorzitter: Het gaat alleen om de dicta.

Mevrouw Schoolmeesters (BBB): Ik begrijp het, maar ook die zijn lang. Goed. De motie 'Van sociale stedelijke ontwikkeling naar sociale stedelijke en plattelandsontwikkeling'. Ik had het er al over in mijn bijdrage. 'Verzoeken het College van Gedeputeerde Staten om: 1. In gesprek te gaan met de Open Universiteit en de Leergang Academie voor Sociale Stedelijke Ontwikkeling (LASSO) met als insteek om – zo mogelijk al in de eerste leergang – naast de sociaal-maatschappelijke vraagstukken voor stedelijke kernen ook de sociaal-maatschappelijke vraagstukken voor landelijke kernen apart te benoemen, in samenhang te benaderen, integraal te leren begrijpen en aan te pakken; 2. Daarbij aan te geven dat landelijke gebieden, dorpen en kleine(re) kernen nadrukkelijke onderdeel moeten uitmaken van de bestaande en komende leergangen van LASSO en dat de lessen en inzichten uit de gebiedsgerichte aanpakken in Vaals en Beesel (Reuver-Offenbeek) benut worden in de leergang; 3. Provinciale Staten uiterlijk Q3 of begin Q4 2026 te informeren over de uitkomsten van dit overleg en de vervolgstappen die genomen zullen worden.' Dan de motie 'Mijnbouwschadeherstel: bewoners eerst, bureaucratie laatst.' 'Verzoeken het College van Gedeputeerde Staten om: 1. Bij het ministerie van Economische Zaken en de Commissie Mijnbouwschade met klem aan te dringen op spoedige afronding van de dossiers van de pilotgroep; 2. Zich ervoor in te zetten dat voor de behandeling van mijnbouwschadedossiers vaste procesafspraken worden gemaakt, inclusief maximale doorlooptijden per fase van de procedure; 3. Te bevorderen dat vooraf helder is in welke gevallen en op welk moment de Commissie Mijnbouwschade wordt betrokken, zodat onnodige vertragingen worden voorkomen; 4. Provinciale Staten vóór 1 oktober 2026 te informeren over de voortgang van de pilotgroep, de doorlooptijden van dossiers en de gemaakte procesafspraken.' Dan de motie 'Alleen ga je sneller, maar samen kom je verder'. 'Verzoeken het College van Gedeputeerde Staten: 1. Een voorstel te maken, met a. hoe met voldoende structuur van de gebiedsprocessen, maar ook met voldoende ruimte voor lokale gebiedseigen kenmerken, gebiedsprocessen optimaler kunnen worden gefaciliteerd; b. de inzet van middelen voor maatwerk aan de agrarische gebiedscollectieven voor onafhankelijke advisering van externen, gebiedsanalyses en procesondersteuning, welke aantoonbaar bijdragen aan de doelen van de gebiedsprocessen; 2. In de begroting van 2027 een onderbouwd bedrag op te nemen voor langjarige structurele ondersteuning, voor de gehele duur van de gebiedsprocessen; 3. De reeds beschikbare middelen, te weten € 200.000 per jaar voor vijf jaar, per direct volledig in te zetten voor de huidige lopende gebiedsprocessen in 2026 en 2027; 4. Dekking hiervoor in eerste instantie te zoeken in de SPUK-middelen, mochten deze onvoldoende zijn aanvullende dekking te zoeken in het begrotingsresultaat.' Dan de motie 'Evenredig, doelmatig en brongericht waterkwaliteitsbeleid'. 'Verzoeken het College van GS om: 1. In het nieuwe Provinciaal Waterprogramma expliciet vast te leggen dat maatregelen ter verbetering van de waterkwaliteit mede worden gebaseerd op actuele, wetenschappelijk onderbouwde bronanalyses; 2. In het Provinciaal Waterprogramma inzichtelijk te maken welk aandeel van de belasting voortkomt uit: a. actuele beïnvloedbare bronnen; b. historische belasting; c. grensoverschrijdende aanvoer vanuit bovenstroomse gebieden; 3. Bij de afweging van maatregelen expliciet aandacht te besteden aan: a. de mate van beïnvloedbaarheid van de verschillende bronnen; b. de evenredigheid tussen bronbijdrage en maatregellast; c. de doelmatigheid van maatregelen in relatie tot de verwachte waterkwaliteitswinst; 4. Bij de voorbereiding van het Provinciaal Waterprogramma inzichtelijk te maken op welke wijze rekening is gehouden met recente ontwikkelingen in wet- en regelgeving, waaronder aanscherpingen van het mestbeleid en andere reeds gerealiseerde emissiereducerende maatregelen; 5. In het Waterprogramma ook een buitenlandstrategie op te nemen met concrete taken, rollen en verantwoordelijkheden en hierover jaarlijks te rapporteren; 6. Provinciale Staten voorafgaand aan de vaststelling van het Provinciaal Waterprogramma te informeren op welke wijze bovenstaande uitgangspunten in het programma zijn verwerkt.'

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Ik heb een vraag over de motie 'Alleen ga je sneller, samen kom je verder'. In het dictum dat de indiener voorleest, staat geen bedrag, maar in het dictum van de motie die is rondgedeeld staat wel een bedrag en ook een fors bedrag. Mag ik aannemen dat het dictum gewijzigd is?

De voorzitter: Mevrouw Schoolmeesters.

Mevrouw Schoolmeesters (BBB): Ik heb mijns inziens de laatste motie voor me. Om welk bedrag gaat het?

Mevrouw Berghorst (PvdA): U heeft bij het tweede punt van het dictum geen bedrag genoemd. In de rondgedeelde motie staat een bedrag van € 10 miljoen.

Mevrouw Schoolmeesters (BBB): In het dictum.

Mevrouw Berghorst (PvdA): In het dictum.

Schoolmeesters: Dan is de motie die is uitgedeeld niet juist. Dat is niet de laatste versie.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Oké. Helder. Dank u.

De voorzitter: Dan mag ik aannemen dat er een gewijzigde versie ...

Mevrouw Schoolmeesters (BBB): Ja, die hoeft volgens mij niet gewijzigd te worden, maar goed. We zullen zorgen voor de correcte versie.

De voorzitter: Dank u wel voor de vraag, mevrouw Berghorst. Scherp. Mevrouw Schoolmeesters, u had nog een motie om in te dienen.

Mevrouw Schoolmeesters (BBB): Jazeker. De succesmotie. Laat ik 'm maar even zo noemen. 'Leefbaarheid ook in 2027.' 'Verzoeken het College van Gedeputeerde Staten om: 1. Ervoor zorg te dragen dat de drie subsidieregelingen uit de Leefbaarheidsaanpak voor inwonersinitiatieven, initiatieven van stichtingen, verenigingen en coöperaties en publieke gebiedsgerichte initiatieven ook in 2027 kunnen worden opengesteld door gebruik te maken van de middelen die resteren uit de huidige subsidieregelingen en onder de huidige voorwaarden; 2. Provinciale Staten uiterlijk bij de begrotingsbehandeling 2027 te informeren over de uitvoeringswijze hiervan.' Poeh. En dat met deze hitte.

De voorzitter: Als ik het goed begrepen had, was u ook aan het einde van uw termijn.

Mevrouw Schoolmeesters (BBB): Met nog acht minuten op de teller.

De voorzitter: Fantastisch. Dank u wel, mevrouw Schoolmeesters. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Depondt namens de fractie van het CDA.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Voorzitter, deze Staten zijn alweer bijna aan het einde van hun periode. Het gaat snel. Over ruim een half jaar zijn er weer Statenverkiezingen. De campagnekoorts begint hier en daar alweer op te laaien. Lijsttrekkers worden benoemd, verkiezingsprogramma's worden geschreven, kandidaten voor lijsten melden zich en eigen politieke prioriteiten worden weer in het zonnetje gezet. Als huidige Staten hebben wij daar formeel niet zo heel veel mee van doen. Onze rol is in deze fase vooral het monitoren van de realisatie van onze eigen vastgestelde beleidskaders, wetende dat een nieuwe coalitie na de verkiezingen eigen keuzes over die beleidskaders gaat maken en dat ook mag en moet kunnen doen. Met die bril heeft het CDA zowel naar de voorjaarsrapportage als de kaderbrief gekeken. Gebeurt er wat wij

hebben afgesproken, spelen we op de juiste manier in op nieuwe ontwikkelingen die in 2023 minder of niet waren voorzien, kunnen we het allemaal nu en straks nog betalen, heeft wat wij doen ook daadwerkelijk toegevoegde waarde voor de Limburgers en borgen we dat we rond de verkiezingen als Provincie niet een jaar of wat komen stil te staan? We constateren dat we grosso modo tevreden zijn met onze performance als Provincie, tot nu toe. Ik noem een paar highlights. Wie had vier jaar geleden gedacht dat we nu een revolutie Limburgse Taal zouden hebben? Er is een breed draagvlak in onze Provincie om onze taal actiever te gaan gebruiken en te verankeren. Als CDA zijn wij daar uiteraard heel blij mee. Het feit dat we behoren tot de zeven slimste regio's ter wereld is een enorme opsteker. Onze inzet in de campussen zal daar zeker aan hebben bijgedragen. Het toont ook wel aan dat als Provincie blijven investeren in kenniseconomie en innovatie loont. Ook het extra geld voor ons culturele erfgoed, waaronder de kleine musea, waarderen wij zeer, uiteraard om de financiële redenen, maar vooral ook omdat het waardering uitdrukt voor die vele duizenden vrijwilligers die zich dag in, dag uit inzetten om onze monumenten en musea te behouden en open te stellen voor iedereen. Dit College heeft Chemelot als belangrijke factor in onze Limburgse economie en arbeidsmarkt ook stevig op de kaart gezet en zet vol in op ondersteuning van de duurzaamheidsambitie van de sites. Gezien de uitdagingen die deze ambitie met zich meebrengt, is het van belang dat de Provincie schouder aan schouder met Chemelot blijft optrekken. Met de Woondeal, de POVI en Limburg Centraal zijn belangrijke stappen gezet in de richting van een forse uitbreiding van onze woningvoorraad, ook in het betaalbare segment, niet alleen in de steden, maar ook in de meer landelijke gemeenten, waar extra woningen jongeren en ouderen de kans bieden om in de eigen gemeenschap te blijven wonen. Met het leefbaarheidsfonds zijn we in staat geweest vele mooie initiatieven vanuit gemeenschappen zelf om de leefbaarheid te verbeteren op een laagdrempelige manier te ondersteunen. Voorzitter, helaas zijn er ook ambities in ons coalitieakkoord en onze beleidskaders die nog niet het resultaat hebben dat we graag hadden gewenst. Ik noem onder andere regeldruk, door het College zelf als rode draad benoemd in alle beleidskaders. Omdat wij een jaar geleden al constateerden dat het allemaal niet zo'n vaart liep, dienden wij de motie 'STOER' in. Inmiddels zijn adviescommissies actief, waarvoor complimenten. Maar kan het College me drie regels noemen die in deze Statenperiode feitelijk zijn geschrapt en wat staat er deze periode nog aan te komen? Een isolatie-offensief. Het idee achter dit speerpunt in het coalitieakkoord was dat we samen met vastgoedeigenaren door de hele provincie een forse inhaalslag zouden organiseren voor wat betreft isolatie. Dit vanuit het principe dat alle energie die je niet meer gebruikt niet opgewekt hoeft te worden en bijdraagt aan de betaalbaarheid van het wonen, het tegengaan van energiearmoede en lagere kosten voor verenigingen en andere vrijwilligersorganisaties. Dat laatste is wel op eigen initiatief ontwikkeld ten behoeve van duizend woningen en maatschappelijk vastgoed, op zichzelf heel lovenswaardig en dat hebben we uiteraard ook gesteund, maar een breed offensief kun je dat niet bepaald noemen. Of liggen daarvoor nog plannen in de week? Dan ons elektriciteitsnet, voorzitter. Iedereen ging en gaat enthousiast all-electric, maar het net kan het niet aan, met als groot risico dat veel van onze ambities rondom onder andere wonen, economie en verduurzaming dreigen te stagneren. Vorige week zei ik al dat dat zeker niet de schuld van de Provincie is, maar het is natuurlijk wel zo: als je in je coalitieakkoord netcongestie prioriteert – dat hebben we gedaan – van ons een zware inspanning mag worden verwacht om zoveel mogelijk bij te dragen aan het aanpakken van het probleem. Dus wat lag er nou feitelijk in onze macht? Wat hebben we daaraan gedaan? Wat gaan we nog doen? Voor ons blijft dat toch een beetje diffuus. Voorzitter, het CDA is al lang voorstander en mede-initiator van de provinciale inzet in onze sociaal-maatschappelijke agenda. Met name via onze structurele steun, de vele maatschappelijke organisaties en via het leefbaarheidsfonds bereiken we vele Limburgers die zich vaak belangeloos inzetten voor anderen. Dat vinden we van groot belang, om aan sterke gemeenschappen te bouwen, maar ook aan de samenredzaamheid. Samen zorgen voor gelijke kansen en aandacht voor en steun aan elkaar, zodat echt elke Limburger telt. Ook een focus op onze jongsten, als de nieuwe generatie Limburgers, heeft onze steun. Onze landelijke fractievoorzitter Henri Bontenbal wees er in een recente lezing nogmaals op hoe bepalend de eerste levensjaren van kinderen zijn voor hun verdere ontwikkeling en gezondheid. Projecten als een Kansrijke Start en de Gezonde Basisschool van de Toekomst uit onze Sociale Agenda hebben wij daarom ook altijd gesteund. Maar voorzitter, van dat rapport van bureau EMMA, dat we vorige week toegezonden kregen in het kader van de discussie over wel of niet structurele borging, worden wij eerlijk gezegd niet zo vrolijk. Onze inzet in het sociale domein wordt in

het rapport verward met de Sociale Agenda, waardoor het onduidelijk wordt welke inzet en welke rol nu exact onderzocht is. De Provincie komt er ook niet goed van af. Doelen opleggen. Omslachtige procedures. Te strakke criteria. Het onvoldoende bereiken van burgers en vrijwilligers. Te strakke voorwaarden. Korte financiering. Veel personele wisseling. Stroperige besluitvorming. Geen eigenaarschap. Het zoveelste loket. Het ergste is misschien nog wel dat het zo herkenbaar is. Wij horen dat vaak terug van onze partners in het maatschappelijke middenveld en van gemeenten, zoals een jongerenorganisatie, die moet gaan turven hoeveel jongeren kansarm zijn respectievelijk onvoldoende middelen thuis hebben. Hoezo partnership? Hoezo minder regeldruk? Los van het wel of niet borgen, moeten we het hier echt over hebben. Een complementair systeempartner worden vraagt dan toch nog wel een exercitie over wat dat dan moet inhouden, of we dat wel moeten willen en wat voor anderen dan de toegevoegde waarde is. Die vraag ligt bij GS, maar ook bij onszelf. Willen we dat zeer gedetailleerde door de Provincie bepaalde doelen aan anderen worden opgelegd of gaan we uit van de toegevoegde waarde en professionaliteit van onze maatschappelijke partners en geven we ruimte om zelf te bepalen hoe meer generieke doelen worden bereikt?

De voorzitter: Er is een vraag van de heer Wolters Gregório.

De heer Wolters Gregório (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. De vraag die ik aan mevrouw Depondt heb, is: zou dat ook complementair aan elkaar kunnen zijn? Op het moment dat wij als Provincie constateren dat ergens dingen de maatschappij versterken en we goede voorbeelden hebben, kunnen we dan de maatschappelijke partners vragen om zich daar ook actief op in te zetten, naast wat ze zelf al doen?

De voorzitter: Mevrouw Depondt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Dat lijkt me absoluut zo, maar in het rapport wordt wel aangegeven dat partners toch echt wel het gevoel hebben dat de doelen van bovenaf worden opgelegd in een soort verticale relatie en niet in een horizontale relatie.

De voorzitter: Gaat u verder.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Het rapport benoemt ook een paradigmaverschuiving in het sociale domein. Ik citeer: 'Het beleid vraagt niet alleen om focus op het wegwerken van achterstanden, maar evenzeer om de herbouw van gemeenschapskracht met sociale cohesie en samenredzaamheid als kernwaarden.' Voorzitter, hier gaat ons CDA-hart harder van kloppen. Maar wat betekent dat voor onze inzet en onze keuzes? Als CDA willen wij blijven inzetten op de ondersteuning in het sociale domein, maar voordat we toe zijn aan wel/niet structureel, hoeveel geld en wie wat krijgt waarvoor, zijn er nog wel wat meer principiële zaken rond het hoe en wat te bespreken. We zouden daarom willen starten met een meer indringende bespreking van de uitkomsten van het onderzoek als input voor een voorstel voor hoe verder. Als laatste nog een meer technisch punt. Dan ga ik afronden, voorzitter. De wereld draait door, ook al zijn er verkiezingen. Er zijn mensen die dat niet geloven, maar dat is zo. Daarom riepen we al bij motie 2997 drie jaar geleden op om bestaand beleid te continueren totdat nieuw beleid is vastgesteld dan wel dat nieuwe Staten ook nieuwe besluiten hebben genomen. Dat voorkomt dat ambtenaren al vanaf december voor de verkiezingen gaan zeggen: helaas, deze regeling loopt af, dus u kunt niets meer indienen; wacht maar tot er een nieuw besluit van een nieuw College of nieuwe Staten ligt. We zijn dan zo een jaar verder. In de financiële verordening is dat nu geborgd, maar dat is nog niet structureel in regelingen, procedures en begrotingen geregeld. Om te voorkomen dat we elke vier jaar opnieuw in deze situatie terechtkomen en we opnieuw moties moeten indienen, dienen we 'm nu in een iets gewijzigde vorm in voor minstens de komende periode en de jaren daarna. Zal ik het dictum voorlezen? De motie 'Continuïteit in beleid 2'. 'Verzoeken het College: 1. Voor de begroting 2027 in beeld te brengen welke regelingen verlengd en/of begroot dienen te worden totdat een besluit over continuering is genomen teneinde invulling te geven aan artikel 4 van de financiële verordening; 2. Provinciale Staten te informeren over de uitkomsten daarvan en bij de Begroting 2027 een voorstel ter zake van overbrugging voor deze regelingen aan de Staten voor te leggen; 3. Te

borgen dat ook aan het einde van elke volgende Statenperiode de looptijd en financiële dekking op basis van artikel 4 van de financiële verordening voor alle regelingen waarop het gestelde in deze motie van toepassing is financieel en procedureel geregeld is.' Voorzitter, ik sluit af. Overall blijven wij bij onze eerdere constatering dat we zowel beleidsmatig als financieel en ook rationeel goed op koers liggen. In aanloop naar de begroting zou ik zeggen: laten we dat vooral zo houden. Dank je wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Depondt. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Wesseling namens de fractie van D66.

Mevrouw Wesseling (D66): Voorzitter, als ik aan Limburg denk, dan denk ik aan omkijken naar elkaar, aan buurten waar mensen elkaar kennen, aan gemeenschappen waar verenigingen, vrijwilligers en ondernemers samen het verschil maken en aan een provincie waarin we niet alleen investeren in stenen en asfalt, maar ook in vertrouwen en verbondenheid. We zien ook een duidelijke waarschuwing in deze Voorjaarsnota, want de herijking van het Provinciefonds hangt nadrukkelijk boven de markt. Het College benoemt zelf dat het structurele evenwicht onder druk staat, terwijl de financiële gevolgen nog niet volledig zijn verwerkt. Voor D66 betekent degelijk financieel bestuur ook eerlijk zijn over risico's en niet pas reageren als de tegenwind er al is, maar nu al vooruitkijken. We horen daarom graag van het College hoe Limburg zich voorbereidt op de verschillende scenario's rondom het Provinciefonds en welke keuzes straks mogelijk nodig zijn. Voorzitter, inhoudelijk zien we heel mooie ambities, maar we missen soms nog wat concreetheid. Bij het LOS, het Limburgs Offensief Stikstof, lezen we nog weinig over de meetbare doelen, planning en resultaten, terwijl de opgave urgent is voor natuur, vergunningverlening en voor onze economie. Wat zijn tot nu toe de concrete resultaten? Kan het College daar iets verder over uitweiden? Hetzelfde ... O, ik wacht even, want ik zie een interruptie aankomen.

De voorzitter: Mevrouw Schoolmeesters.

Mevrouw Schoolmeesters (BBB): Ja, u noemde 'vergunningverlening'. Dan zijn we alert. Hoe ziet D66 de kans – we hadden het net over de prachtige miljoenen die worden gereserveerd – dat die vergunningverlening daadwerkelijk op gang komt en heeft D66 dan een gevoel bij wat dat dan zou betekenen?

De voorzitter: Mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Dank voor deze vraag, voorzitter. Garanties geven we op wasmachines, koelkasten en dat soort apparatuur. Die krijg je hier nooit op. We moeten het pakket afwachten, nogmaals, dus we weten nog niet wat er komt te liggen. Maar ik heb er veel vertrouwen in dat onze minister van LNV met de beste juristen om tafel heeft gezeten om zoveel mogelijk te borgen dat vergunningverlening hiermee van tafel komt. Ik hoorde mevrouw Schoolmeesters in haar bijdrage ook benoemen dat we ook niet het landelijk gebied willen overladen met allerlei regels en dergelijke. Dus ik denk dat het in die zin ook belangrijk is om te kijken: wat is er nou exact nodig om zoveel mogelijk van die vergunningverlening op gang te krijgen? Je wil ook in eerste instantie geen overkill van regels toepassen, denk ik, om het maar zo zeker mogelijk te borgen. Dus ik denk dat je naar een bepaalde balans toe moet gaan, waarbij je ervan uit kan gaan dat er weer iets van vergunningverlening op gang kan komen. Ik denk dat je die garantie nooit hebt. Ik denk dat je daarom ook nooit kan uitsluiten dat uiteindelijk nog een extra stap moet worden gezet. Maar wel heb ik er vertrouwen in dat met de beste juristen hiernaar gekeken is, om tot een zo samenhangend mogelijk pakket te komen, want dat is uiteraard wel het doel van het pakket dat vandaag op tafel komt te liggen.

De voorzitter: Mevrouw Schoolmeesters.

Mevrouw Schoolmeesters (BBB): Ja, dank u wel. Een heel betoog met eigenlijk als antwoord: nee, die garanties zijn er niet. Het platteland is inderdaad geen ijskast. Daar zouden ze nu wel anders over denken,

maar goed. Ik hoor een heleboel woorden, een heleboel wolligheid, op de concrete vraag of dat hele pakket aan maatregelen, met alle strikte beperkingen die ermee gepaard gaan, met als doel vergunningen los te trekken ... Ik hoor dat degene die met de geldbuidel zwaait die garanties niet kan geven. Sterker nog, wanneer de vergunningverlening niet op gang komt, kan er nog een extra pakket aan sancties en maatregelen bovenop komen. Dan denk ik, een beetje in lijn ook met wat ik net met collega Nijssens besprak: wanneer houdt het op? Wanneer kunnen we van sancties en van bovenaf opleggen naar waar ik het in mijn bijdrage over had: van onderop gedragen, het vertrouwen geven aan de mensen die uiteindelijk aan de lat staan voor het behalen van al die doelen?

De voorzitter: Mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Voorzitter, hier begrijpt mevrouw Schoolmeesters mij echt verkeerd. Ik ga niet over het pakket dat vanmiddag gepresenteerd wordt. Sterker nog, ook ik heb op dit moment geen kennis van het pakket dat vandaag gepresenteerd wordt. Of daar uiteindelijk wel een garantie in wordt gegeven, durf ik niet te zeggen, maar volgens mij worden op beleid en beslissingen waar uiteindelijk juristen over gaan over het algemeen nooit garanties gegeven. Volgens mij is dat dus niet haalbaar. Ik weet niet wat erin staat. Ik kijk heel hoopvol naar Den Haag, waar nu eindelijk een kabinet zit dat echt wil aanpakken en echt dat perspectief wil geven, waar het vorige kabinet niet in geslaagd is. Ik heb er heel erg veel vertrouwen in dat ze dat op de beste manier zullen doen. Ik begrijp van mevrouw Schoolmeesters dat zij dat niet heeft, maar ik denk dat daar ook gewoon grote politieke verschillen aan ten grondslag liggen.

De voorzitter: Tot slot, mevrouw Schoolmeesters.

Mevrouw Schoolmeesters (BBB): Ja. Ik hoop in ieder geval dat het pakket een aantal facetten bevat die vanuit het vorige ministerie van LNVN op een goede manier zijn aangevlogen en in de week zijn gelegd. Dat is de enige hoop die ik heb voor het pakket, dat er in ieder geval nog haakjes in zitten die getuigen van realisme en praktijkbesef. Dan wil ik toch nog even terug naar die vergunningen. Begrijp ik het goed: garantie is niet te geven, maar heeft D66, mevrouw Wesseling, enigszins gevoel bij de doorlooptijd? Een pakket van maatregelen wordt met heel veel geld geactiveerd. Wat zou dan een gangbare of denkbare doorlooptijd zijn van het moment van actief worden van maatregelen uit het pakket en de eerste vergunning die vrijgemaakt kan worden? Zijn dat dagen, weken of jaren? Wat zijn dat?

De voorzitter: Mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Ja, voorzitter, ik val een beetje in herhaling, maar het pakket is nog niet gepresenteerd. Dat gebeurt vanmiddag pas. Ik heb het pakket niet ontworpen. Dat wordt gedaan door de ministerraad in Den Haag, door de ambtenaren die daarachter zitten. Ik heb daar geen kennis van op dit moment, dus ik kan daar op dit moment ook niets over gaan beantwoorden. Met deze vraag zou mevrouw Schoolmeesters in Den Haag moeten aankloppen en niet bij mij op dit moment.

De voorzitter: Dank u wel. Gaat u verder.

Mevrouw Wesseling (D66): Voorzitter, hetzelfde geldt voor wonen. De ambities zijn groot en daar staat D66 achter. 30.000 woningen is een forse hoeveelheid. Daarom ook de vraag: hoeveel extra woningen realiseren we daadwerkelijk dit jaar? Hoe zorgen we er ook voor dat die woningen slim, duurzaam en binnenstedelijk gebouwd worden, zodat leefbaarheid en landschap hand in hand blijven gaan? Dat ook gelet op onze schriftelijke vragen over de situatie in Peel en Maas, die we gisteren hebben gesteld, waar ze eigenlijk exact het omgekeerde hiervan doen: niet duurzaam, niet binnenstedelijk en wel ten koste van leefbaarheid en landschap. Voorzitter, als we kijken naar de grootste opgaven van deze tijd, dan valt één ding op: de energietransitie komt in deze Voorjaarsnota nauwelijks concreet terug. Terwijl we weten dat netcongestie bedrijven en woningbouw remt, energieprojecten voorwaardelijk zijn voor onze economie en de urgentie op

die manier alleen maar toeneemt, zien we vooral plannen, maar weinig uitvoering. De Provinciale Energie Maatschappij is namelijk nog altijd vooral een papieren werkelijkheid. Concrete projecten die echt het verschil maken, zien we nog te weinig terug. Graag kaarten we ook de situatie rondom de LUPEH-subsidie aan, die het gemeenten mogelijk maakt om te investeren in lokale energiehubs, waarmee we investeren in duurzame energie en tegelijkertijd ook in het tegengaan van netcongestie. Ons bereiken signalen dat de doorlooptijd van de Provincie voor het verstrekken van deze subsidie aan gemeenten oploopt tot zes à zeven maanden. Voorzitter, dat is geen versnelling, maar een vertraging. Juist in deze fase kunnen we ons dat niet permitteren. Dus ook graag een reflectie van het College op deze signalen. Heeft het College zelf ook scherp dat het verstrekken van deze subsidie zo lang duurt en wat gaat het College doen om deze procedure te versnellen? Voorzitter, de energietransitie vraagt niet alleen maar om nieuwe visies, maar ook vooral om ook uitvoering, tempo en concrete resultaten. Voorzitter, als we spreken over bestaanszekerheid, moeten we ook praten over begrijpelijkheid en toegankelijkheid van overheden. Veel inwoners weten simpelweg niet altijd wat de Provincie doet of welke rol wij spelen in hun leefomgeving. Vorige week spraken we bij de jaarstukken al over het belang van betere communicatie richting inwoners. Niet omdat communicatie op zichzelf een doel is, maar omdat een zichtbare en begrijpelijke overheid het vertrouwen in de democratie versterkt. Daarom dienen wij vandaag een motie in die vraagt om bij provinciale projecten vanaf € 0,5 miljoen zichtbaar te maken wat er is gebeurd, waarom het project is uitgevoerd en welke rol de Provincie daarbij speelde. Concreet stellen wij ook voor om bij afgeronde projecten een bord te plaatsen met bijvoorbeeld een QR-code ofwel een voor- en na-foto, die dan vervolgens weer verwijst naar een eenvoudige pagina op onze website, die op B1-niveau is gepresenteerd. Geen bestuurlijke taal. Geen dikke rapporten. Gewoon helder uitleggen: wat is hier gedaan, wat kostte het en wat heeft de Limburger eraan? Inwoners mogen best zien wat er met publiek geld is gebeurd. Dat zijn we ook aan hen verplicht. Daarom dienen we de volgende motie in. 'Verzoeken het College van Gedeputeerde Staten om: 1. Bij provinciale projecten vanaf € 0,5 miljoen na realisatie of vooraf – hier moet nog iets aan toe worden gevoegd, dat ga ik later nog doen – te communiceren over wat er is gerealiseerd, wat het heeft gekost, welke rol de Provincie hierbij heeft gehad en waarom dit project is uitgevoerd, in begrijpelijke taal; 2. Hierbij te kiezen voor een combinatie van communicatievormen, waaronder een bord op of nabij de locatie met bijvoorbeeld een QR-code of voor- en na-foto's van de locatie, waarbij de 'voor'-foto de bestaande situatie toont en de 'na'-foto een realistische visualisatie geeft van de toekomstige situatie; 3. Te starten met een pilot bij een aantal recent afgelopen of lopende projecten, bijvoorbeeld op het gebied van natuurherstel, energie-infrastructuur of mobiliteit, verspreid over verschillende regio's in Limburg, te bekostigen binnen de bestaande communicatiebudgetten van de betreffende projecten; 4. De ervaringen met deze pilot voor de zomer van 2027 te evalueren en Provinciale Staten hierover te informeren, inclusief een advies over brede uitrol en de bijbehorende structurele kosten.' Waarom ik net heel even stopte tijdens de motie was omdat nu de motie enkel vraagt om na realisatie deze borden te plaatsen, terwijl bij langdurende projecten het juist ook heel erg mooi kan zijn om dat aan de voorkant te doen. Daar zullen we nog met een wijziging op komen. Voorzitter, omkijken naar elkaar betekent ook oog hebben voor de plekken waar inwoners zich onveilig voelen. Iedere Limburger kent wel zo'n plek: een donkere bushalte, een afgelegen fietstunnel of een slecht verlichte wandelroute. Vaak zijn het de kleine dingen die maken dat mensen zich 's avonds niet prettig voelen. Zeker vrouwen, LHBTIQ+'ers en ouderen ervaren die sociale onveiligheid soms dagelijks. Juist een Provincie beheert veel infrastructuur waar dat ook speelt: provinciale wegen, fietspaden, bushaltes en overstappunten. Maar ook wanneer het in gemeenten plaatsvindt, kunnen wij een loket zijn om het over te brengen. Daarom dienen wij vandaag een motie in voor een laagdrempelig digitaal meldpunt voor sociale veiligheid, zodat inwoners onveilige plekken kunnen melden op een gemakkelijke manier, zodat meldingen structureel kunnen worden verzameld en geanalyseerd en zodat we per locatie kunnen bekijken welke verbeteringen mogelijk zijn, bijvoorbeeld verlichting, inrichting of waar nodig cameratoezicht. Dan zal ik nu het dictum van de motie voorlezen: 'Verzoeken het College van Gedeputeerde Staten om: 1. Een verkenning te doen naar een laagdrempelig digitaal meldpunt waar inwoners sociaal onveilige plekken langs wegen, fiets- en wandelroutes, bushaltes en andere provinciale infrastructuur kunnen melden; 2. In deze verkenning mee te nemen hoe meldingen structureel verzameld en geanalyseerd kunnen worden, en hoe Provinciale Staten hierover periodiek geïnformeerd kunnen worden; 3. In deze verkenning mee te nemen hoe per melding

onderzocht kan worden hoe de situatie op de gemelde plek veiliger gemaakt kan worden, bijvoorbeeld door middel van verlichting of cameratoezicht; 4. De uitkomsten van deze verkenning, inclusief een indicatie van de kosten en mogelijke dekking, bij de eerstvolgende begrotingscyclus aan Provinciale Staten voor te leggen.' Voor D66 gaat het niet alleen over veiligheid, maar het gaat ook over vrijheid: de vrijheid om 's avonds veilig naar huis te fietsen, om gebruik te maken van het openbaar vervoer en om zonder angst ook deel te kunnen nemen aan het openbare leven. Voorzitter, de kracht van Limburg zit niet alleen in cijfers of reserves. Die zit in mensen, in vertrouwen en in gemeenschappen die naar elkaar omkijken. Juist daarom moeten wij als politiek zichtbaar, aanspreekbaar en toekomstgericht blijven. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Wesseling. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Jetten namens de fractie van GroenLinks.

Mevrouw Jetten (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, we bespreken vandaag de Voorjaarsnota en de kaderbrief. Dat is bij uitstek het moment om niet alleen vooruit te kijken, maar ook eerlijk terug te kijken op wat deze coalitieperiode heeft gebracht. Juist daar wringt het. Wie dit document leest, verwacht een heldere vergelijking. Waar stonden we in 2023 bij de start van deze coalitie en waar staan we nu, tot en met het eerste kwartaal van 2026? Die vergelijking ontbreekt. Dat doet wat GroenLinks betreft afbreuk aan de transparantie waar deze coalitie zo graag over spreekt. Als we serieus vooruit willen kijken, moeten we eerst eerlijk terug kunnen kijken. Dat vraagt om heldere, meetbare doelstellingen, inzicht in wat wel en niet werkt en de bereidheid om bij te sturen waar nodig. Zonder die eerlijkheid blijven we sturen op goede bedoelingen in plaats van op daadwerkelijke resultaten. Dat is sturen in de mist of tegen het verblindende zonlicht in. Dat laatste is meer actueel vandaag. Dan is niet alleen sturen moeilijk, maar dan kan PS feitelijk de controlerende taak niet uitvoeren. Voorzitter, ik heb hier al vaker op gewezen, maar ik zie geen verbetering. Om die vergelijking zelf te maken, moet je als Statenlid eigenlijk wel vier documenten naast elkaar leggen. Dat is praktisch ondoenlijk. Ik was het aan het doen, ik was het van plan en ik dacht heel slim te zijn, maar ik liep volledig vast, zo van document naar document. De conclusie in de Voorjaarsnota dat we op orde zijn, kunnen wij dan ook niet zomaar onderschrijven. Als we wel die analyse maken op een aantal punten, zien we een gemengd beeld. Op sommige onderdelen gaat het goed, maar op andere onderdelen blijven de resultaten duidelijk achter, of zijn ze zelfs niet bekend, of niet te duiden. Ik probeer dat een beetje per programma – ik sla er ook een paar over – kort langs te lopen. Dan begin ik bij programma 1 over het landelijk gebied. Hier zien we – daar is vorige week ook al sprake van geweest – dat de uitvoering van wettelijke taken grotendeels op koers ligt. Maar de echte ontwikkelopgaven blijven achter. De natuurdoelen worden niet gehaald en dat is een kerntaak van de Provincie. De daling van stikstofuitstoot blijft zeer beperkt en is nog ver verwijderd van de doelstelling. Ook dat kwam vorige week ter sprake. Als verklaring van deze twee punten werd erop gewezen dat we hierbij afhankelijk zijn van het Rijk en van de partners, want we willen dit heel graag van onderop doen. Dat kost heel erg veel tijd. We willen dit op basis van de vrijwilligheid doen. Gezien die doelstellingen wordt het tijd om je af te vragen of dit principe nog te houden is. Werkt deze aanpak? Is het niet tijd voor een koerswijziging? Ook bij de doelen van de Kaderrichtlijn Water wordt slechts gedeeltelijk vooruitgang geboekt. Ik sla een stuk over. Dan ga ik naar programma 2, Samen leven en bestaanszekerheid. Hier zien we – dat zagen we al vanaf het begin – dat doelstellingen zijn geformuleerd als meer of minder. Dat klinkt heel mooi, maar het maakt het vrijwel onmogelijk of lastig om te controleren. Als voorbeeld: meer jeugd is gezonder. Ja, natuurlijk willen we dat. Dat vinden we een fantastisch resultaat. Maar waaruit blijkt dat en wanneer zijn we tevreden? Er worden goede initiatieven genoemd, zoals de acht lokale allianties. Daar zijn we positief over. Maar tegelijkertijd blijft het onduidelijk wat het effect is van provinciaal beleid zelf, want hier lopen ook middelen via de gemeente. In hoeverre is duidelijk: wie, wat, waar, welk middel is efficiënt? Bij programma 3, over een toekomstbestendige economie, zien we veel inzet: campussen, fondsen, samenwerking. Maar de vraag is: wat levert het concreet op. En vooral: plegen we hier de goede inzet? Daar zitten we met twee vragen. Hoe zit het met het vakmanschap waar in het coalitieakkoord veel aandacht voor was? En waarom blijft de problematiek rond arbeidsmigratie liggen bij gemeenten, zonder duidelijke provinciale regie? Feitelijk ligt dit dossier al drie jaar stil. En dat terwijl in onze eigen analyse het aantal arbeidsmigranten in 2030 naar 100.000 doorstijgt. Waar laten we al die mensen

wonen? Of is dat alleen het probleem van gemeenten? GroenLinks vindt dat er stevige actie en regie nodig zijn en dat het bedrijfsleven medeverantwoordelijk is voor het oplossen van problemen. Niet alleen de winsten pakken en weggijken bij de maatschappelijke kosten. Niet alleen de lusten, maar ook de lasten mee dragen. Dan ga ik naar programma 4 over energie en leefmilieu. Hier constateren we dat het tempo simpelweg te laag is. En dat terwijl de zorgen onder inwoners bijvoorbeeld rondom Chemelot groot zijn. Het standpunt dat er geen noodzaak is voor gezondheidsonderzoek vinden wij moeilijk te geloven. We hebben daar ook schriftelijke vragen over gesteld, maar die antwoorden komen volgens mij na het reces. Bij programma 5, Leefbare steden en dorpen, zien we positieve zaken gebeuren. Bewonersinitiatieven en leefbaarheidsprojecten worden ondersteund. Toch geldt ook hier: de koppeling tussen doelen, acties en resultaten blijft onduidelijk. Bij programma 7, over bereikbaarheid, vinden we het belangrijk om ons te blijven inzetten voor de veiligheid van fietsers en hebben we een heel concreet voorbeeld inzake het fietspad tussen Roosteren en Maaseik. Er zijn richtlijnen over de weginrichting en veiligheid van fietsers. Uiteraard, officieel kunnen we dat pas over tien jaar doen, maar om te voldoen aan de veiligheid over deze brug van de fietsers vragen we of GS in beeld kan brengen wat de kosten zijn als we deze zaken eerder gaan uitvoeren. Kunt u toezeggen dat we vóór de begrotingsbehandeling hier meer informatie over krijgen? Hoeveel miljoenen kost het om de weg eerder te onderhouden? Voorzitter, ik ga naar een afronding. Het totaalbeeld van GroenLinks is dus niet alleen 'alles op orde', maar een gedifferentieerd beeld, goede stappen op onderdelen, maar ook duidelijke achterstanden en onvoldoende zicht op resultaten. Daarmee kom ik bij het begin van mijn bijdrage. Als we serieus vooruit moeten kijken, moeten we eerst eerlijk terugkijken. Zonder die eerlijkheid blijven we namelijk sturen op goede bedoelingen in plaats van op daadwerkelijke resultaten. Dan trekt de mist niet op. Voorzitter, voordat ik helemaal afrond, wil ik nog graag een motie indienen. Dit jaar wordt herdacht dat het 75 jaar geleden is dat Molukse KNIL-militairen en hun gezinnen naar Nederland kwamen. Limburg kent al decennialang een sterke en zichtbare Molukse gemeenschap, onder meer in Sittard-Geleen en Maastricht. Afgelopen zondag is door premier Jetten namens de Nederlandse regering excuses aangeboden voor de wijze waarop de Molukse gemeenschap in het verleden door de overheid is behandeld. Ik lees het dictum van de motie voor. 'Verzoeken het College van Gedeputeerde Staten: 1. De CdK vanuit de portefeuille Eren en Gedenken in gesprek te laten gaan met Molukse organisaties en andere maatschappelijke partners in Limburg; 2. Via deze gesprekken nadrukkelijk aandacht te besteden aan initiatieven die ontmoeting tussen gemeenschappen stimuleren, activiteiten die verbinding tussen jong en oud (intergenerationeel) bevorderen, het delen en vastleggen van persoonlijke verhalen en ervaringen van de Molukse Limburgers en culturele en maatschappelijke projecten die bijdragen aan zichtbaarheid én wederzijds begrip; 3. Provinciale Staten vóór de begrotingsbehandeling te informeren over de opbrengsten van de gesprekken rondom de herdenking van de Molukse gemeenschap in Limburg.' Deze motie wordt mede-ingediend door de PvdA, Partij voor de Dieren, de VVD en D66. Voorzitter, tot zover. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Jetten. Dan geef ik nu het woord aan mijnheer Loomans namens Horizon.

De heer Loomans (Horizon): Voorzitter, afgelopen weekend meldde de NOS dat Europa aan de vooravond staat van een uitzonderlijke klimaatgebeurtenis: een periode van extreme hitte, die zich kan meten met de zwaarste hittegolven van de afgelopen decennia. Wetenschappers zijn er helder over: er bestaat een sterk verband tussen extreme hitte en klimaatverandering. Hittegolven komen vaker voor, duren langer en zijn intenser dan vroeger. Wat ooit eens in de tien jaar gebeurde, gebeurt nu veel vaker en wat ooit uitzonderlijk was, wordt steeds gewoner. Die realiteit is allesbehalve abstract. We ervaren het nu. Terwijl we hier spreken zitten we midden in zo'n hittegolf en is het code rood. Het vooruitzicht is zorgwekkend. Zolang de uitstoot van broeikasgassen niet afneemt, zullen toekomstige hittegolven alleen maar extremer worden en langer duren. Voor Nederland heeft klimaatverandering verstrekkende gevolgen. Ons land warmt sneller op dan het mondiale gemiddelde. We krijgen te maken met zeespiegelstijging, verzilting van kustgebieden, extremere neerslag, langere droogteperiodes en grotere schommelingen in de wateraanvoer van rivieren. Steden warmen verder op, vooral in versteende wijken. Problemen stapelen zich bovendien steeds vaker op en versterken elkaar. Dat maakt Nederland en dus ook Limburg extra kwetsbaar. Juist daarom is het

teleurstellend dat er in de Voorjaarsnota opnieuw nauwelijks sprake is van werkelijk langetermijndenken. Vorig jaar verwees ik al naar het rapport 'Meeveranderen met het klimaat' van de Wetenschappelijke Klimaatraad. De kernboodschap daarvan is nog altijd actueel: als we Nederland veilig en leefbaar willen houden, moeten we niet alleen de uitstoot van broeikasgassen terugdringen, maar ons ook sneller, gericht en fundamenteel aanpassen aan onvermijdelijke gevolgen. Dat vraagt om samenhangende keuzes in ruimtegebruik, infrastructuur, woningbouw, landbouw en natuur, en om plannen met een horizon van minimaal honderd jaar. Dat perspectief ontbreekt nog steeds, niet alleen in deze Voorjaarsnota, maar ook in veel ander provinciaal beleid. De blik reikt vaak niet verder dan de volgende verkiezingen, soms 2030 en een enkele keer tot 2040. Zelfs in de Toekomstvisie 2050 speelt een veranderend klimaat geen centrale rol. Dat is een fundamenteel probleem. Beleid dat geen rekening houdt met de werkelijkheid van morgen is vandaag al achterhaald. Voorzitter, de klimaatcrisis staat niet op zichzelf. Ze hangt nauw samen met de biodiversiteits- en stikstofcrisis, die eveneens zwaar drukken op de leefbaarheid van onze provincie. Zonder een rijke en stabiele biodiversiteit komt ook onze voedselvoorziening onder druk te staan. Bestuiving, bodemvruchtbaarheid, waterkwaliteit en weerbaarheid van ecosystemen zijn geen luxe, maar randvoorwaarden voor landbouw en volksgezondheid. In een tijd van geopolitieke spanningen is het bovendien verstandig om minder afhankelijk te zijn van lange en kwetsbare internationale aanvoerlijnen. Regionale, seizoensgebonden voedselproductie is beter voor klimaat, biodiversiteit en gezondheid. Het is dan ook onverstandig van Europa om kunstmestgebruik te subsidiëren en om milieuregels te verzwakken. Dat ondermijnt juist de voedselzekerheid op de langere termijn. Tegen deze achtergrond is de Voorjaarsnota op veel punten teleurstellend. Formeel zou zo'n nota zowel een financiële tussenstand als een duidelijke koers voor het komende begrotingsjaar moeten bieden. In plaats daarvan ligt een beleidsarm document voor met veel algemene voornemens, en een voorstel voor een aantal nieuwe budgetvoorstellen. Zonder deze voorstellen af te willen vallen, constateer ik ook dat er niet één betrekking heeft op de eerder door mij genoemde langetermijnonderwerpen. Voorzitter, kunt u zich het Collegeprogramma nog herinneren, dat werd uitgewerkt in een hele reeks beleidskaders? Het waren kaders met maar weinig concrete doelstellingen, prioriteit en uitvoeringskracht, maar wel met heel veel mooie woorden over hoe we het straks allemaal anders zouden gaan doen: groener, duurzamer, gezonder, meer circulair. Dan zouden we nu toch de resultaten daarvan moeten kunnen zien? Maar vorige week bij de bespreking van de jaarstukken bleek al dat vorig jaar wederom miljoenen euro's niet zijn besteed. Geoormerkte middelen bleven liggen. Ook in deze Voorjaarsnota zien we hetzelfde patroon: veel ambities, maar beperkte besteding en veel woorden, maar weinig zichtbare daden. Als middelen jaar na jaar op de plank blijven liggen, terwijl steeds meer van de problemen die de leefbaarheid in Limburg bedreigen alleen maar urgenter worden, rijst de vraag of het College op deze onderwerpen werkelijk tempo wil maken. Als er al resultaten worden geboekt, gaat het met name over al die dingen die leiden tot meer energie- en grondstofverbruik en het produceren van nog meer afval. Meer vliegen, meer verkeer, meer distributiecentra, meer bedrijven. Tegelijkertijd liggen we achter met de uitvoeringssnelheid van het Limburgs Offensief Stikstof en de ontwikkelopgave voor de natuur. Dat is wat mijn fractie betreft zorgwekkend. De natuur in Limburg staat er slecht voor. Jarenlange stikstofbelasting, gecombineerd met verdroging, hebben grote schade aangericht. Biodiversiteit staat zwaar onder druk, zowel in het landelijk gebied als in Natura 2000-gebieden. Soorten verdwijnen of verzwakken en daarmee verliezen we niet alleen natuurwaarde, maar ook de ecologische basis onder ons bestaan. Met de inwerkingtreding van de Europese Natuurherstelverordening, die de Provincie extra verantwoordelijkheden geeft voor natuurbeheer, is deze achterstand niet alleen inhoudelijk onverstandig, maar ook bestuurlijk moeilijk te verdedigen. Het gaat bovendien om wettelijke taken. Dat vraagt niet om kleine voorzichtige stapjes, maar om versnelling. Hetzelfde geldt voor de waterkwaliteit. Ook hier ontbreekt de urgentie. Vervuiling van rivieren, beken en grondwater vraagt om steviger optreden vanwege wettelijke verplichtingen, maar ook vanwege natuur, volksgezondheid en drinkwatervoorziening. Waterschappen leveren steeds grotere inspanningen om water veilig en betaalbaar te houden. Dat zou een reden moeten zijn voor de Provincie om sterker in te zetten op handhaving, snellere opsporing van vervuiling en ondersteuning van boeren bij het verminderen van pesticiden- en kunstmestgebruik. Zelfs op een van de speerpunten van het College, de circulaire economie, blijft de voortgang achter, zelfs in de eigen organisatie. Zo geeft de Voorjaarsnota aan dat bij de circulaire inkoop door de Provincie een verdere intensivering nodig is. Jammer, want ik dacht dat de

voorbeeldfunctie van de Provincie juist zo belangrijk was. Welke stappen worden gezet om deze achterstand weer in te lopen? Kunnen we als Provincie niet eens daadkracht tonen door circulair aan te besteden en projecten te ondersteunen die gericht zijn op afvalreductie en materiaalhergebruik, ook als dat iets meer kost? Ook gezondheid verdient een prominentere plaats in de Voorjaarsnota. Een gezonde leefomgeving en de gezondheid van inwoners zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Schonere lucht, meer groen, minder vervuiling en een duurzamer voedselsysteem leveren zowel milieuwinst als gezondheidswinst op. Investeren in de leefomgeving is investeren in welzijn en weerbaarheid. Voorzitter, aan de lange lijst van wetenschappers en professoren die in het debat bij de jaarstukken van vorig jaar genoemd werden, zou ik er vandaag nog graag één toevoegen: professor Wubbo Ockels. Deze eerste Nederlandse ruimtevaarder zag vanuit de ruimte wat de gevolgen zijn van ons menselijk handelen en de schade die wij de aarde toebrengen. Na zijn ruimtereis kwam hij terug als een ander mens en ging hij zich volledig richten op alle vormen van duurzame technologie. Hij zag die noodzaak, omdat hij de aarde was gaan zien als een ruimteschip: Spaceship Earth. We zijn hard bezig om het lifesupportsysteem te ontwrichten. We zitten allemaal op dat ruimteschip aarde. Komt er een probleem met die life support, dan kunnen we wel anderen de schuld geven, maar uiteindelijk leggen we allemaal het loodje. De essentiële vraag is daarom niet wie schuldig is, maar wat we zelf kunnen doen om de aarde leefbaar te houden. Hoe interessant zou het zijn als ons College ook eens de ruimte in zou kunnen gaan en een paar rondjes om de aarde zou kunnen draaien, waarbij het hetzelfde zou zien als Wubbo Ockels. Ik ben benieuwd of het College tot nieuwe inzichten zou komen over hoe de grote problemen van Limburg opgelost kunnen worden. Klimaatverandering, biodiversiteitsverlies, waterproblemen en de economische onzekerheid vragen niet om uitstel, maar om richting en daadkracht. Daarom roep ik het College op om de stap te zetten van intentie naar actie. Maak klimaatbestendigheid leidend in beleid. Behandel natuurherstel en waterkwaliteit als basisvoorwaarden. Geef circulariteit concrete invulling. En durf keuzes te maken die verder reiken dan deze bestuursperiode. Uiteindelijk gaat het maar om één vraag: welke Provincie laten wij na? Een Provincie die blijft steken in goede bedoelingen of een Provincie die op tijd de moed had om anders te kiezen? Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Loomans. Dan geef ik nu het woord aan de heer Blijlevens namens de fractie van JA21.

De heer Blijlevens (JA21): Dank u wel, voorzitter. Volgens mij ga je al voor € 0,5 miljoen de ruimte in.

[Er wordt gereageerd zonder microfoon]

De heer Blijlevens (JA21): Vandaag bespreken we de Voorjaarsrapportage 2026 en de Kaderbrief 2027. JA21 kijkt naar deze stukken met gezond verstand. Voor ons gaat het niet om de hoeveelheid plannen die er op papier staan, maar om drie dingen: gaan we verstandig met het geld om, zijn de plannen realistisch en uitvoerbaar en merkt de Limburger er daadwerkelijk iets van. Het College presenteert een positief begrotingsresultaat van ruim € 27 miljoen. Dat klinkt goed, maar we moeten wel eerlijk blijven en zijn over wat dit betekent. De Provincie is geen bedrijf. Het bedrag is geen winst. Uit de cijfers blijkt dat de uitgaven stijgen, dat ook de inkomsten stijgen, maar dat we daarnaast steeds meer uit de reserves halen, meer dan we eraan toevoegen. Met andere woorden, onze spaarpot raakt nog steeds leger. Misschien minder snel dan eerder werd verwacht, maar hij loopt leeg. Daarom moeten we voorzichtig zijn met het presenteren van begrotingsoverschotten alsof er sprake is van winst. Voorzitter, dit is belangrijk, omdat het College tegelijkertijd nieuwe plannen toevoegt. Denk aan de N280, natuurbeheer, Brightlands enzovoort. Sommige van deze voorstellen zijn zeker zinvol, maar JA21 wil weten waar het geld vandaan komt, welke plannen daardoor worden uitgesteld en welke rekeningen doorgeschoven worden naar de volgende Statenperiode. JA21 is, zoals u weet, niet tegen investeren. Integendeel. We willen investeren, in goede en veilige infrastructuur, woningbouw, ruimte voor ondernemers, toekomst voor boeren, leefbare dorpen en steden, maar investeren moet gebeuren met duidelijke keuzes en financiële discipline. In het landelijk gebied horen we opnieuw grote woorden over natuurherstel, stikstof, een gebiedsgerichte aanpak. Voor boeren en ondernemers telt maar één ding, een belangrijke vraag: komt er weer perspectief? Kunnen zij weer

investeren? Komen vergunningen weer los? Of blijft Limburg vastzitten in het beleid vanuit Den Haag of Brussel? Op het gebied van bereikbaarheid moet de Provincie zich richten op de basis: provinciale wegen, zoals bijvoorbeeld de N280, maar ook het openbaar vervoer en de bereikbaarheid van dorpen. Dat is geen luxe, maar het is noodzaak. Denk aan de dagelijkse reis naar het werk, school, zorg of familie. Vooral in het landelijk gebied mag de bereikbaarheid niet achteruitgaan door hogere kosten, ingewikkelde regels of bestuurlijke vertraging. Dan moet ik even denken aan hoeveel kinderopvang, noem het allemaal maar op, plotseling gesloten wordt, waar burgers of ondernemers de dupe van zijn, omdat die vaak niet kunnen reageren op dat ze op dat moment geen kinderopvang hebben. Ik weet dat dat geen taak van ons is, maar het komt terug op hoe belangrijk die dorpen, steden en openbaar vervoer enzovoort zijn. Voorzitter, op het gebied van economie en energie is realisme nodig. Chemelot, Brightlands, Maastricht Aachen Airport, de Einstein Telescope: ze zijn belangrijk voor Limburg, maar als er publiek geld wordt ingezet, moet duidelijk zijn wat Limburg daarvoor terugkrijgt, zoals banen, innovatie, de grootte van de economische groei of eventueel een beter vestigingsklimaat. Bij dit laatste speelt de netcongestie helaas een steeds grotere rol. Dit probleem raakt woningbouw, ondernemers, laadpalen, industriële en publieke voorzieningen en waarschijnlijk dadelijk ook u en mij thuis. Als niet alles tegelijk kan, moet het College duidelijke keuzes maken. Niet alles kan prioriteit hebben en niet iedere wens kan worden betaald uit de reserves. Voorzitter, zoals gezegd beoordeelt JA21 de stukken daarom op de drie eerdergenoemde punten: financiële degelijkheid, uitvoerbaarheid en een zichtbaar resultaat voor de Limburger. We willen heldere keuzes en geen bestuurlijke mist, eerlijke communicatie en geen ambities zonder duidelijk te maken wat daarvoor moet wijken. In dat kader heb ik twee korte vragen voor het College. Kan het College bevestigen dat het positieve begrotingsresultaat geen winst is, maar mede wordt bereikt door het inzetten van reserves? Kan het College kort aangeven of bestaande budgetten worden verlaagd, verschoven of anders worden ingezet en of daardoor doelen later, minder of niet worden uitgevoerd? Voorzitter, JA21 gaat voor een Limburgs bestuur dat nuchter rekent, eerlijk communiceert en zorgt dat de basis op orde is. Daar zullen wij het College op blijven controleren en ondersteunen. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Blijlevens. Dan geef ik nu het woord aan de heer Franssen namens de fractie van LOKAAL-LIMBURG.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Dank je wel, voorzitter. Voorzitter, vandaag bespreken wij de Voorjaarsnota 2026, een belangrijk moment, want hier bepalen wij als Provinciale Staten welke koers Limburg de komende jaren gaat varen. Laat ik beginnen met iets positiefs: Limburg staat er financieel goed voor. De Provincie heeft de financiën op orde en daar mogen we trots op zijn. Maar voorzitter, een gezonde bankrekening alleen maakt Limburg nog niet sterker. De vraag die vandaag centraal moet staan is niet hoeveel geld wij hebben, maar wat Limburgers daarvan merken. Terwijl de Provincie financieel floreert, zien inwoners een heel andere werkelijkheid. Jongeren zoeken jarenlang naar een betaalbare woning, ouderen wachten op geschikte seniorenhuisvesting, boeren maken zich zorgen over hun toekomst, ondernemers lopen vast door netcongestie, busverbindingen verdwijnen uit kleine kernen en verenigingen hebben moeite om vrijwilligers vast te houden. Juist daarom moet iedere euro die wij uitgeven bijdragen aan een sterker, leefbaarder en bereikbaarder Limburg. Voorzitter, als wij deze Voorjaarsnota lezen, zien wij veel aandacht voor processen, programma's, overlegstructuren, visies, uitvoeringsagenda's en samenwerkingsverbanden. Dat is soms nodig, maar inwoners vragen ons niet om nog meer processen. Inwoners vragen om resultaten. Wat gaat de inwoner van Echt, Gennep en Venray daadwerkelijk merken van deze Voorjaarsnota? Dat antwoord blijft op veel punten onvoldoende concreet. Voorzitter, LOKAAL-LIMBURG maakt zich vooral zorgen over het landelijk gebied. Het College zet fors in op het Limburgs Offensief Stikstof. Wij begrijpen dat natuurherstel nodig is. Wij begrijpen dat vergunningverlening weer op gang moet komen. Maar we zien ook dat veel boeren zich steeds verder klemgezet voelen. Den Haag werkt aan nieuwe stikstofmaatregelen. Er wordt gesproken over bufferzones rond Natura 2000-gebieden. Er wordt gesproken over uitkoopregelingen. Er wordt gesproken over verdere beperkingen. Tegelijkertijd verwacht de Provincie dat boeren investeren, verduurzamen en toekomstplannen maken. Dat wringt, voorzitter. Voor LOKAAL-LIMBURG staat één ding voorop: vrijwilligheid moet ook daadwerkelijk vrijwilligheid blijven. Boeren zijn niet alleen onderdeel van het

probleem. Boeren zijn ook onderdeel van de oplossing. Zonder boeren geen voedselproductie, geen landschap en geen vitaal platteland. Voorzitter, op het gebied van wonen zien wij gelukkig meer ambitie. De doelstelling van ruim 26.000 woningen tot 2030 ondersteunen wij, maar doelstellingen bouwen geen huizen. Daarvoor zijn locaties, vergunningen en snelheid nodig. We zullen het College dan ook blijven aanspreken op concrete resultaten, want jongeren kunnen niet wonen in beleidsstukken. Voorzitter, ook de bereikbaarheid verdient meer aandacht. Limburg is een uitgestrekte provincie. Niet iedereen woont naast een treinstation. Voor veel inwoners van kleine kernen is de bus geen luxe, maar noodzaak. Wij zien dat veel geld gaat naar openbaar vervoer, maar naar relatief weinig nieuwe concrete verbeteringen voor het platteland. LOKAAL-LIMBURG wil dat de bereikbaarheid van dorpen en kleine kernen een hogere prioriteit krijgt. Voorzitter, dan de cultuur- en erfgoedmiddelen. LOKAAL-LIMBURG staat pal achter onze Limburgse identiteit. Wij steunen onze taal. Wij steunen onze harmonieën, fanfares, schutterijen en vrijwilligers. Wij steunen het behoud van erfgoed. Maar tegelijkertijd zien wij dat miljoenen extra worden vrijgemaakt voor cultuur, erfgoed en ondersteuningsorganisaties. Dat mag, maar dan moet ook zichtbaar zijn wat daarvan terecht komt bij de verenigingen en de vrijwilligers op straat. Niet iedere euro moet eindigen bij een organisatiebureau in Maastricht. Veel liever zien wij dat deze middelen terecht komen bij de mensen die het werk daadwerkelijk doen. Voorzitter, we zien in deze Voorjaarsnota een Provincie die veel ambitie heeft, maar we zien ook een Provincie die soms te veel vertrouwt op beleid en processen. LOKAAL-LIMBURG kiest voor een andere benadering: minder papier, meer resultaat, minder overlegtafels, meer zichtbare projecten, minder afstand tussen overheid en inwoners, meer aandacht voor de dagelijkse zorgen van Limburg. Voorzitter, wij zullen deze Voorjaarsnota kritisch beoordelen, maar ook positief. Waar plannen bijdragen aan een sterker Limburg zullen wij die steunen. Waar wij vinden dat inwoners, ondernemers, verenigingen en boeren uit beeld raken, zullen wij het College stevig aanspreken, want uiteindelijk gaat het niet om de vraag hoe sterk de provinciale begroting is. Het gaat om de vraag hoe sterk Limburg is. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Franssen. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Berghorst namens de fractie van de Partij van de Arbeid.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Voorzitter, dank u wel. Ik ga direct beginnen met complimenten. De PvdA is blij met de nieuwe opzet van de voorjaarsstukken. Bij de jaarstukken kijken we nu terug naar de prestaties en resultaten tot nu toe. Bij de voorjaarsstukken kijken we vooruit naar wat er komen gaat. Zo, voorzitter, komt de kracht van Provinciale Staten optimaal tot haar recht. Vorige week heeft de PvdA haar controlerende taak gepakt en kritisch beoordeeld of we samen voldoende voortgang realiseren. Vandaag pakt de PvdA haar kaderstellende rol en kijk ik met u vooruit naar het jaar dat komen gaat, een jaar van verkiezingen en dus van nieuwe Provinciale Staten. Voorzitter, deze kaderbrief schetst een toekomst van Limburg vol onzekerheid. Internationale spanningen en handelsconflicten hebben een directe invloed op onze provincie. Prijzen voor grondstoffen stijgen enorm en dat zet de provinciale investeringen en projecten onder druk. Voor kwetsbare huishoudens neemt de bestaanszekerheid verder toe. Een terechte observatie. De PvdA begrijpt dat dit een beleidsarme kaderbrief is, maar we hadden wel verwacht dat het College zou schetsen wat het doet om de schade voor de Provincie te beperken, onze economie te beschermen en onze samenleving zekerheid te bieden voor de toekomst. Doen we nu al iets extra's? Zijn we aan het verkennen of we iets extra's moeten doen? Of laten we dat aan een nieuwe coalitie. Graag een reflectie van het College. Tegelijkertijd schetst het College ook dat deze onzekere toekomst strategische kansen biedt voor Limburg. De economische waarde van Limburg als industriële regio met een sterke logistieke positie neemt verder toe. Investeringen in de defensie-industrie bieden kansen voor Limburg. Dat mag zo zijn, voorzitter. Het is wellicht de wrange realiteit. Misschien is het ook wel goed om het te benoemen, maar wat de PvdA betreft was een reflectie op de zorgelijke mondiale ontwikkelingen ook op zijn plaats geweest. Voorzitter, de wereld staat in brand. Internationale grootmachten smachten naar een moderne vorm van kolonialisme, verlangen terug naar tijden waarin gelijke rechten niet bestaan, waarin het voor je toekomst uitmaakt wie je ouders zijn, waar je wieg stond, of je vrouw bent, wie je liefhebt, waar je in gelooft en wat de kleur van je huid is. Voorzitter, dit speelt niet lang, lang geleden in een land ver, ver van hier. Nee, dit speelt nu en sijpelt

ook door in ons land, in onze provincie, in onze dorpen en steden, in onze samenleving. Onze inwoners merken het elke dag. Onze kinderen zijn onzeker over hun toekomst. Onze samenleving heeft een boodschap van hoop nodig, voorzitter. De PvdA mist die hoopvolle boodschap in deze kaderbrief, maar we doen met liefde een voorzet. Voorzitter, de wereld waarin wij leven is niet van vandaag op morgen ontstaan. Mensen hebben die zelf gebouwd, al het goede en al het kwade. Mensen zijn ook zelf in staat om die wereld te veranderen. Verandering is mogelijk. Vooruitgang is mogelijk. Dit land, deze provincie, kan zoveel eerlijker, maar dan moet je daar wel voor kiezen. Zoals u weet, hebben we daar bij de PvdA meestal goede ideeën over. Daarom leggen we u vandaag een aantal keuzes voor. Voorzitter, we zitten midden in een digitale revolutie. Robotisering, digitalisering, AI, sociale media: het is niet meer weg te denken uit onze samenleving. We moeten ons voorbereiden op autonoom vervoer. Onze arbeidsmarkt gaat veranderen: er komen nieuwe banen bij en er wordt ook werk overgenomen door AI. Vanuit economisch beleid anticiperen we er in Limburg al jaren op via de Brightlands Services Campus. Vorige week nog besloten we positief over een euregionale AI-alliantie. Maar houden we ook rekening met ruimtelijke en sociaal-maatschappelijke gevolgen van digitalisering? Werken we concreet aan digitale onafhankelijkheid? Of blijven we liever afhankelijk van China en de VS? Voorzitter, de PvdA vindt dit zeer onverstandig. Wij vinden dat we als Provincie niet alleen de kansen van digitalisering moeten benutten, maar de samenleving ook moeten beschermen tegen onwenselijke invloeden van buitenaf. Daarom dienen we vandaag een motie in. Ik lees het dictum even voor. Stop de tijd. Dank u. 'Verzoeken het College van Gedeputeerde Staten om: 1. Een verkenning uit te voeren waarin de cirkel van invloed en de reikwijdte van digitalisering binnen de Provincie Limburg en haar provinciale taken in kaart worden gebracht; 2. Hierin aandacht te besteden aan: a. veilig en verantwoord gebruik van data; b. AI; c. cyberweerbaarheid; d. digitale onafhankelijkheid; e. duurzame digitale infrastructuur passend bij wet- en regelgeving; f. samenwerking met en binnen Europa en Nederland, waaronder aansluiting bij de Euregionale kennisinfrastructuur; 3. Deze verkenning met Provinciale Staten te delen in Q1 van 2027; 4. Op basis van de uitkomsten van de verkenning een maatschappelijke digitaliseringsstrategie voor Limburg te ontwikkelen; 5. Deze maatschappelijke digitaliseringsstrategie in de Statenperiode 2027-2031 aan Provinciale Staten aan te bieden. En gaan over tot de orde van de dag.'

Voorzitter, de digitale revolutie biedt kansen, maar niet voor iedereen. Ongeveer 242.000 Limburgers tussen de 16 en 75 jaar hebben moeite met basisvaardigheden, waaronder ook digitale vaardigheden. Naar schatting 43% van de ouderen in Nederland heeft moeite met het gebruiken van laptops, iPads en smartphones. Voor deze inwoners dreigt de digitale uitsluiting in een samenleving die in rap tempo digitaliseert. Het is voor hen steeds moeilijker om mee te doen. Een thema waar dat in het bijzonder speelt, is het OV. Als je moeite hebt met digitale vaardigheden, dan wordt reizen met het OV steeds ingewikkelder: je route plannen, onlinevervoersbewijzen kopen, je OV-chipkaart opladen en gebruiken, abonnementen koppelen aan je OVP, de Vlinderbus reserveren. Voorzitter, het is ingewikkeld als je moeite hebt met digitale vaardigheden en heel eerlijk, ook als je dat niet hebt. Dat zorgt ervoor dat veel mensen het OV dan maar niet gebruiken. Dat is zonde, voorzitter. Digitalisering biedt namelijk kansen voor het OV, maar alleen als we ervoor zorgen dat inwoners die moeite hebben met digitale vaardigheden de bus niet missen. Daarom dienen we de volgende motie in. 'Verzoeken het College: 1. Samen met Arriva, maatschappelijke organisaties en Trendsportal, Midden Limburg Bereikbaar en Zuid Limburg bereikbaar te verkennen welke aanvullende maatregelen getroffen kunnen worden om het OV in heel Limburg toegankelijker te maken voor inwoners die een verhoogd risico hebben op digitale uitsluiting; 2. Daarbij vooral te kijken naar de goede voorbeelden die er binnen en buiten Limburg al zijn; 3. In deze verkenning ook mee te nemen wat de kosten zijn van een Limburg-brede aanpak van digitaal toegankelijker OV; 4. Provinciale Staten voor de behandeling van de begroting te informeren over de uitkomsten van deze verkenning. En gaan over tot de orde van deze dag.' Voorzitter, zoals u weet kampt Limburg nog altijd met forse en structurele sociale achterstanden. Niet voor niets investeren we met onze Sociale Agenda al jaren in het terugdringen van deze achterstanden en in het verbeteren van de gezondheid van onze inwoners. Zo werd dit jaar het tienjarig jubileum gevierd van de Gezonde Basisschool van de Toekomst. De Gezonde Basisschool van de Toekomst en ook Kansrijke Start zijn bewezen effectief gebleken en zorgen voor echte en concrete verbeteringen in de levens van mensen. Daar moeten we enorm trots op zijn. En toch financieren we die projecten nog steeds met incidentele middelen. De PvdA vindt dat als je iets structureel doet, je dat dan ook

structureel moet financieren. Daarom dienen we de volgende motie in. 'Verzoeken het College: 1. Voor de begroting een voorstel uit te werken voor de structurele borging van Kansrijke Start en de Gezonde Basisschool van de Toekomst; 2. De structurele borging van Kansrijke Start en de Gezonde Basisschool van de Toekomst te verwerken in de Begroting 2027 en verder en de kosten te dekken uit de vrije begrotingsruimte. En gaan over tot de orde van de dag.'

De voorzitter: Mevrouw Schoolmeesters. Aan u het woord.

Mevrouw Schoolmeesters (BBB): Ik hoor: wat je structureel doet, moet je ook structureel begroten. Ik hoor ook: dat doen we al jaren. We staan natuurlijk samen aan de lat voor het terugdringen van achterstanden, die trendbreuk. Ik ben zelf bij de presentatie over de Gezonde Basisschool van de Toekomst. Super, super. We staan er dus hartstikke achter. Maar in het dictum lezen we ook: het structureel borgen van. Dat roept bij ons een vraag op. We hebben het allemaal over niet over je eigen graf heen reageren. De komende beleidsperiode staan nieuwe volksvertegenwoordigers aan de lat en die hebben hun eigen afwegingen te maken et cetera. Het maakt onderdeel uit van de Sociale Agenda. Het zijn een aantal pakketten die daar onderdeel van uitmaken. Wat nu als we nu deze twee structureel gaan borgen tot in lengte der dagen. Wat wil dat zeggen over al die andere onderdelen die te maken hebben met trendbreuk en de Sociale Agenda? Krijgen we dan de volgende keer weer een motie die dan weer een onderdeelje daarvan structureel wil borgen.

De voorzitter: Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Volgens mij zit de sleutel hier op bewezen effectiviteit. Ik heb de vraag gesteld aan het College: welke interventies zijn bewezen effectief? Dat zijn deze twee. Ze zijn bewezen effectief en we doen het al heel lang. Dan denk ik: dan moet je daar ook zeggen: dit is gewoon goed en daar gaan we mee door. Van al het andere moeten we gewoon met elkaar kijken wat we gaan doen.

De voorzitter: Mevrouw Schoolmeesters.

Mevrouw Schoolmeesters (BBB): Ik ben blij om te horen dat het bewezen effectief is. Dat geloven wij ook. Hoe zorgen we ervoor dat bij structurele borging die effectiviteit en doelmatigheidsslag nauwkeurig in de gaten gehouden worden? Als die structureel is geborgd, dan kom je in de verleiding om te denken: joh, dat doen we al. Dan is de doelmatigheid misschien wel van secundair belang.

De voorzitter: Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Dat is een goede vraag. Gelukkig hebben we in deze provincie heel veel dingen die we al heel lang en structureel doen, bijvoorbeeld al het werk op het beheer en onderhoud van wegen. Dat doen we structureel. Dus we hebben ook allerlei monitoringssystematieken waarmee je dat in kaart kunt brengen en kunt volgen. Mevrouw Schoolmeesters kent mij en de PvdA goed genoeg om te weten dat wij altijd kritisch kijken naar de voortgang en echt niet zomaar zullen zeggen: dit is goed en dit blijven we altijd doen. Als wij merken dat hier verbeterlagen te maken zijn, dan zullen we net als iedereen in deze zaal ook bij structureel gefinancierde dingen zeggen: misschien moeten we dat anders aanpakken.

De voorzitter: Tot slot, mevrouw Schoolmeesters.

Mevrouw Schoolmeesters (BBB): Dat antwoord geeft al iets van vertrouwen. Daar staan wij omheen. Doelmatigheid en transparantie zijn onze stokpaardjes. In mijn eigen bijdrage zei ik ook: alles is van invloed op elkaar. Je noemt net dat de Kansrijke Start voor de eerste duizend dagen en de Gezonde Basisschool van de Toekomst bewezen effectieve onderdelen zijn, volgens het rapport. Maar alles hangt met elkaar samen, net zoals deze twee. Waar je een druppel hebt op de gloeiende plaat, kan het aan de andere kant

leegstromen. Hoe zorgen we er nu voor door dit structureel te borgen dat al die andere aspecten niet een tegenwerkend effect hebben, dat het elkaar kan blijven versterken? We gaan nu twee aspecten uit de Sociale Agenda structureel borgen. Hoe zit het dan met de rest?

De voorzitter: Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Hoe zit het met de rest? Zoals ik net tegen u zei: we moeten gaan evalueren hoe die Sociale Agenda nu werkt, zoals we dat altijd doen, en kijken hoe we dat kunnen versterken. Doordat je dit structureel maakt, zorg je natuurlijk ook voor een beetje rust op inhoud. Dus op dit moment is het natuurlijk ook gewoon zo dat als je iets incidenteel financiert, het toch iedere zoveel jaar weer spannend wordt voor de organisaties die zich met deze projecten bezighouden of het wel door kan gaan. Dat doet iets met de kwaliteit van de mensen die je aantrekt bijvoorbeeld, die het werk moeten doen. Dus ik denk dat je door dit zo te doen als Provincie ook het vertrouwen uitspreekt in die mensen en in die organisaties: wij zien wat jullie doen, wij waarderen dat enorm en kunnen daarmee doorgaan. Ik denk dat dat uiteindelijk gewoon ook effect heeft op al het andere wat we in het sociale domein doen.

De voorzitter: Dank u wel. U kunt ...

Mevrouw Schoolmeesters (BBB): Ik heb geen interrupties meer, maar ik wil graag een punt van orde maken.

De voorzitter: Ga uw gang.

Mevrouw Schoolmeesters (BBB): Dat heeft te maken met een hongerige maag. Ik wil graag eventjes kijken wanneer we kunnen gaan lunchen met elkaar.

De voorzitter: Ik heb net even navraag gedaan. Ze hebben ongeveer 20 of 25 minuten nodig. Dan denk ik dat we bijna al bij het einde van de eerste termijn van uw Staten zitten. Mijn voorstel zou zijn: aan het einde van uw eerste termijn van de Staten. Dat is moeilijk in te schatten. Dat ligt ook aan het aantal interrupties dat gaat volgen, maar dat zou zo ongeveer veertig minuten duren nog.

[Er wordt gereageerd zonder microfoon]

De voorzitter: Uw voorzitter is vreselijk, vreselijk! Ja, sorry. Gaat u verder.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Ja, voorzitter. Na deze welkome pauze kan iedereen de oren nog even spitsen voor het laatste deel van mijn betoog. Voorzitter, het is deze week heet, bloedheet. Eigenlijk te heet om je op te winden en zeker te heet om in de zon te demonstreren. Toch is er deze week gestaakt, is er deze week actie gevoerd. Want, voorzitter, pech overkomt je in het leven. Mensen kiezen er meestal niet ziek voor om ziek te worden of hun baan te verliezen. Uit ervaring kan ik delen hoe moeilijk het is als je zo ineens iets niet meer kan, als je zo ineens niet meer mee mag doen. Mijn herseninfarct had ook mij arbeidsongeschikt kunnen maken voor de rest van mijn leven. Dat is mij gelukkig bespaard gebleven, maar voor duizenden Limburgers is het de keiharde realiteit. In Limburg hebben we helaas bovengemiddeld veel inwoners met een WIA-uitkering en doen ook bovengemiddeld veel inwoners een beroep op de WW. De bezuinigingsplannen van het kabinet raken onze inwoners dus bovengemiddeld hard, zetten bestaanszekerheid van onze inwoners verder onder druk en dragen zo bij aan het vergroten van de sociale ongelijkheid die wij als Provincie zo graag willen keren. Voorzitter, collega's, ik ga afronden, niet met moties, niet met vragen om toezeggingen, maar met een hartenkreet. Laten we samen optrekken om te voorkomen dat onze inwoners in de knel komen. Laten we samen laten zien dat de politiek kan verbinden in een samenleving waarin we steeds meer tegenover elkaar komen te staan. Laten we samen voorkomen dat de

kloof tussen arm en rijk, ziek en gezond in onze provincie steeds groter wordt. Limburg kan zoveel eerlijker, voorzitter. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Berghorst. Dan geef ik nu het woord aan de heer Megens namens de fractie van de PVV.

De heer Megens (PVV): Ja, dank u wel, voorzitter. Vandaag hebben we het over de toekomst en waar we staan in Limburg. Dan kijk je niet alleen naar cijfers, dan kijk je vooral naar de keuzes die wij hier vandaag maken. Iedere keuze die wij hier maken, heeft gevolgen voor de Limburger. Laten we eerlijk zijn: in een week tijd is er niet veel veranderd voor de Limburger. Het leven is niet goedkoper, de boodschappen blijven duur, de energierekening blijft hoog, autorijden wordt duurder en voor starters is een betaalbare woning ook nog steeds buiten bereik. De Limburger wacht ook nog altijd op die stroomaansluiting. Tegelijkertijd lezen we vandaag dat de Provincie opnieuw bijna € 28 miljoen overhoudt. Nieuwe plannen, weer nieuwe ambities, nieuwe budgetten. Dat klinkt allemaal positief. Maar de vraag is niet: hoeveel geld heeft de Provincie? Maar de vraag is: wat ziet de Limburger hiervan terug? Voorzitter, wie merkt uiteindelijk iets van al die miljoenen? Is het de overheid of de Limburger? Dat is voor de PVV dan ook de kern van de voorjaarsrapportage en deze kaderbrief. Langs die meetlat beoordelen wij vandaag dan ook het voorstel. Voor de PVV begint dat weer bij de bestaanszekerheid. We lezen dat de Provincie opnieuw investeert in die armoedebestrijding, gezondheid en het Jeugdfonds Sport & Cultuur. Dat is belangrijk. Maar nog steeds worden die Limburgers voor wie deze regelingen bedoeld zijn niet bereikt. Juist nu alles duurder wordt, mag geen enkele regeling op die plank blijven liggen. Daarom hebben wij twee concrete vragen aan het College. Wanneer start de aangekondigde communicatiecampagne? Hoe zorgt het College ervoor dat juist de mensen die de hulp het hardst nodig hebben daadwerkelijk bereikt worden? Bestaanszekerheid betekent ook dat mensen naar hun werk kunnen, of dit nu met een grote of kleine auto is. Voor veel Limburgers is de auto geen luxe, maar een noodzaak. Vorige week dienden wij dan ook een amendement in om de provinciale opcenten te bevriezen voor een langere tijd. Dat haalde het niet. Maar we hoorden wel meerdere partijen aangeven dat een tijdelijke bevrozing van de verhoging voor 2027 wel bespreekbaar zou zijn. Hier hielden wij die partijen dan ook graag aan. Daarom dienen wij vandaag opnieuw een amendement in, om de verhoging één jaar te bevriezen. Als de Provincie financiële ruimte heeft, vinden wij namelijk dat de Limburger daar ook iets van terug mag zien. Wat de PVV vooral opvalt, is dat in deze voorjaarsrapportage opnieuw vele plannen zitten. Maar tegelijkertijd lezen wij dat op meerdere plekken de uitvoering ook weer achterblijft. Daarom stellen wij ook de vraag: ligt het probleem nog wel bij geld of is het probleem inmiddels de uitvoering? Waarom kiest het College voor extra budgetten, terwijl bestaande plannen niet volledig worden uitgevoerd? Is het College bereid Provinciale Staten na de zomer opnieuw te informeren over de voortgang van deze programma's? Wat de PVV betreft hoeft Limburg niet meer plannen te maken. Limburg moet vooral zorgen dat bestaande plannen eindelijk worden uitgevoerd. Hetzelfde beeld zien we ook terug bij de leefbaarheid. De ambitie is groot, plannen zijn er, maar voor Limburgers verandert er niets. Daarom hebben wij ook weer één vraag centraal staan, die vorige week eigenlijk niet beantwoord is: voor wie bouwen we eigenlijk? Bouwen wij in de eerste plaats voor de starters, onze eigen jongeren en de mensen die hier wonen en werken of lopen zij straks opnieuw achteraan? Maar ook binnen het programma 'Leefbare steden en dorpen' zien we dat de uitvoering achterblijft. Waar zit die vertraging? Ligt het toch aan de capaciteit, aan de procedures of worden er simpelweg meer plannen gemaakt dan de organisatie aankan? Welke concrete maatregelen neemt het College om ervoor te zorgen dat die uitvoering dit jaar alsnog op schema komt? Voorzitter, een sterke economie is de basis van onze welvaart. Zonder ondernemers geen banen, geen inkomen en zonder inkomen geen bestaanszekerheid. Daarom moeten we zuinig zijn op de bedrijven die Limburg sterk maken. In het kader van Chemelot lezen we opnieuw over verduurzaming en circulariteit. Dat zijn misschien belangrijke ontwikkelingen, maar laten we voorkomen dat bedrijven vertrekken doordat regels zich blijven opstapelen. Zorg dat we ze niet kapotreguleren. Mijn vraag aan het College is daarom heel concreet: hoe zorgt het College ervoor dat de concurrentiepositie van de Limburgse bedrijven behouden blijft. En welke maatregelen neemt het College om te voorkomen dat bedrijven hun investeringen buiten Limburg of zelfs buiten Nederland gaan doen? Dan een onderwerp waar misschien niet dagelijks bij stilgestaan wordt, waar

duizenden chauffeurs iedere dag mee te maken hebben: een tekort aan veilige vrachtwagenparkeerplaatsen. Een paar jaar geleden nam deze Staten al een motie aan van mevrouw Berghorst om hiermee aan de slag te gaan. Toch zien we in de praktijk nog steeds vrachtwagens op vluchtstroken, langs op- en afritten en op bedrijventerreinen. Niet omdat de chauffeur dat wil, maar omdat de Rijttijdenwet hem verplicht te stoppen en er simpelweg te weinig parkeerplaatsen zijn. Mijn vraag aan het College is: welke concrete stappen zijn sindsdien gezet? En vooral: welke resultaten zijn er bereikt? Omdat de praktijk laat zien dat het probleem nog steeds niet is opgelost, dienen wij vandaag opnieuw een motie in om serieus te onderzoeken of bij Aviation Valley op MAA een volwaardige truck parking kan worden gerealiseerd. Dat is goed voor de verkeersveiligheid, voor de leefomgeving en voor de logistieke sector in Limburg. Dan ons Limburgs erfgoed. We zijn blij dat het subsidiepercentage binnen de Monalisa-regeling is verhoogd van 10 naar 15%. Dat is een stap in de goede richting. Maar tegelijkertijd weten we allemaal dat de kosten voor restauratie en onderhoud de afgelopen jaren veel harder zijn gestegen. Een hoger subsidiepercentage klinkt mooi, maar als de kosten nog sneller stagen, schieten monumenteigenaren daar uiteindelijk niets mee op. Daarom hebben wij de vraag aan het College: is een verhoging naar 15% wel voldoende om de huidige onderhoudsachterstanden daadwerkelijk weg te werken of verwacht het College dat er de komende jaren extra financiële middelen nodig zijn? Mocht blijken dat deze verhoging onvoldoende is, is het College dan ook bereid de regeling opnieuw tegen het licht te houden? Ons Limburgs erfgoed verdient het namelijk om goed behouden te blijven. Dan het openbaar vervoer. Een goed openbaar vervoer is belangrijk voor scholieren, ouderen, mensen zonder auto en de inwoners van onze kleine dorpen en kernen. We lezen dat de prestaties verbeteren en dat de personeelsproblemen langzaam afnemen. Dat is positief. Maar tegelijkertijd horen we andere signalen van reizigers. Bussen vertrekken regelmatig te laat en lijken hun vertraging onderweg weer goed te maken. We vragen dan ook aan het College: hoe worden de prestaties van Arriva eigenlijk gemeten? Worden die ritten die te laat vertrekken, maar op tijd aankomen, alsnog geregistreerd als op tijd of wordt gekeken naar de daadwerkelijke vertrekmomenten? Wij ontvangen hier graag meer duidelijkheid over. Daarnaast horen wij graag hoe het inmiddels zit met de B2-taaleis voor de buitenlandse chauffeur. We zijn inmiddels een jaar op weg. Hoeveel chauffeurs hebben inmiddels aan deze eis voldaan en hoeveel chauffeurs moeten deze stap nog zetten. Voor de PVV is goed openbaar vervoer meer dan een dienstregeling. Het moet ook toegankelijk zijn. Daarom vinden wij dat bushaltes niet mogen verdwijnen omdat het toegankelijk maken geld kost. Toegankelijkheid is geen luxe. Het is een basisvoorziening. Daarom dienen wij vandaag een motie in om samen met gemeenten de resterende ontoegankelijke bushaltes versneld aan te pakken. Ook kijken we uit naar de nieuwe OV-concessie. De PVV vindt dat Provinciale Staten allerlei mogelijkheden moet kunnen afwegen. Daarom dienen we vandaag ook een motie in om te onderzoeken of een provinciaal openbaarvervoerbedrijf voor Limburg een haalbaar alternatief kan zijn. Niet omdat we hier vandaag al voor moeten kiezen, maar omdat je alleen een goede keuze kunt maken als je de mogelijkheden hebt onderzocht. Jarenlang heeft de overheid inwoners gestimuleerd zonnepanelen aan te schaffen. Mensen hebben duizenden euro's geïnvesteerd, omdat de overheid zei dat het verstandig was. Maar nu dreigen juist diezelfde huishoudens als eerste geraakt te worden door de netcongestie. Dat begrijpt de Limburger niet. Mensen hebben gedaan wat de overheid hun vroeg en moeten nu als eerste de rekening betalen. Volgens de PVV is dat de verkeerde volgorde. Begin eerst bij de grote commerciële zonnebedrijven en windparken en benut eerst alle mogelijkheden. Raak pas als allerlaatste de particuliere huishoudens. Daarom dienen wij vandaag een motie in om niet langer de burger te dimmen, maar de zonne- en windparken. Ik begon mijn bijdrage met een eenvoudige vraag: wie merkt er uiteindelijk iets van al deze miljoenen, de overheid of de Limburger? Dat is voor de PVV de kern van de voorjaarsrapportage. Wij zijn niet tegen investeren, niet tegen ambities, maar iedere euro die de Provincie uitgeeft moet uiteindelijk iets opleveren voor de Limburger, niet alleen op papier, maar ook in de praktijk. Daarom kiezen wij voor een Provincie die niet steeds nieuwe plannen maakt, maar bestaande plannen daadwerkelijk uitvoert, een Provincie die ondernemers de ruimte geeft en starters perspectief biedt, een Provincie die chauffeurs een veilige parkeerplaats biedt en die betrouwbaar openbaar vervoer heeft, een Provincie die inwoners niet als eerste de rekening laat betalen van de problemen die zij niet hebben veroorzaakt. Dat zijn de keuzes van de PVV. Langs die meetlat leggen wij vandaag de voorstellen en zullen we het beoordelen. Dan ga ik nu over tot het voorlezen van het amendement en de moties. Het

amendement 'MRB bevroren'. 'Besluiten: In het dictum van het ontwerpbesluit G-26-017 het beslispunt 2K toe te voegen: 1. k. € 5.700.000 dekking voor het bevroren de verhoging van de provinciale opcenten MRB voor 2027. En gaan over tot de orde van de dag.' Dan kom ik bij de motie 'Toegankelijke bushaltes in Limburg; rechten voor rendement'. Roepen het College van Gedeputeerde Staten op om: 1. In kaart te brengen hoeveel bushaltes in Limburg momenteel niet voldoen aan de eisen voor motorische en visuele toegankelijkheid; 2. Provinciale Staten hierover voor de begroting te informeren; 3. Samen met gemeenten en vervoerder Arriva een provinciale aanpak op te stellen om de resterende niet-toegankelijke bushaltes versneld toegankelijk te maken en Provinciale Staten via het IPML over de voortgang hiervan op de hoogte te houden; 4. Daarbij als uitgangspunt te hanteren dat bushaltes niet worden opgeheven uitsluitend vanwege de kosten van noodzakelijke toegankelijkheidsmaatregelen; 5. Bij de begroting 2027 inzichtelijk te maken welke financiële middelen hiervoor benodigd zijn en welke provinciale bijdrage mogelijk is. En gaan over tot de orde van de dag.' Dan kom ik bij de motie 'Truckparking Maastricht Aachen Airport/Aviation Valley'. 'Roepen het College van Gedeputeerde Staten op om: 1. Te onderzoeken of er in samenwerking met de rijksoverheid mogelijkheden gevonden kunnen worden voor de realisatie van een vrachtwagenparkeerplaats bij Maastricht Aachen Airport / Aviation Valley; 2. Te onderzoeken of de Provincie Limburg op eigen grond rondom Maastricht Aachen Airport een vrachtwagenparkeerplaats kan realiseren in samenwerking met Maastricht Aachen Airport en omliggende bedrijven vanuit de logistieke sector; 3. Na het doen van de twee verschillende onderzoeken Provinciale Staten uiterlijk in Q4 2026 te informeren over de uitkomsten; 4. Provinciale Staten een voorstel te doen voor de realisatie van een vrachtwagenparkeerplaats bij Maastricht Aachen Airport / Aviation Valley uiterlijk in Q4 2026. En gaan over tot de orde van de dag.' Dan kom ik bij de motie 'Onderzoek naar de oprichting van een provinciaal openbaarvervoerbedrijf'. 'Roepen het College van Gedeputeerde Staten op om: 1. Een extern onderzoek uit te laten voeren naar de haalbaarheid van een provinciaal openbaarvervoerbedrijf; 2. Daarbij ten minste de juridische, financiële, organisatorische, personele en operationele aspecten in kaart te brengen; 3. Verschillende scenario's uit te werken, waaronder een volledig provinciaal vervoersbedrijf, een provinciale deelneming in een vervoersbedrijf en een publiek-private samenwerkingsvariant; 4. De mogelijke effecten op bereikbaarheid, reizigerstevredenheid, duurzaamheid, arbeidsvoorwaarden en provinciale financiën inzichtelijk te maken; 5. De resultaten van dit onderzoek toe te voegen aan de nota en uitgangspunten van de nieuwe OV-concessie dan wel gelijktijdig met deze aan Provinciale Staten voor te leggen.' Dank u wel, voorzitter.

[Er wordt gereageerd zonder microfoon]

De heer Megens (PVV): Nog twee? O. Dan had ik inderdaad nog de motie 'Niet de burger dimmen.' 'Roepen het College van Gedeputeerde Staten op om: 1. Met het Rijk in overleg te treden over versnelling van de aanpak van de netcongestie in Limburg; 2. Bij Enexis te bepleiten dat particuliere zonnepanelen niet worden gedimd of afgeschakeld zolang grootschalige zonne- en windparken nog kunnen worden afgeregeld; 3. Provinciale Staten over de uitkomsten hiervan te informeren uiterlijk in Q4 2026. En gaan over tot de orde van de dag.' *[Er wordt gereageerd zonder microfoon]* Die van de Monulisa-regeling komt pas in de tweede termijn, eventueel.

De voorzitter: Dank u wel. Er was nog één motie al wel rondgedeeld, maar of die daadwerkelijk ook wordt ingediend, gaat de heer Megens in de tweede termijn beoordelen. Dan bent u daarvan op de hoogte. Dan geef ik nu het woord aan de heer Wolters Gregório namens de fractie van de SP.

De heer Wolters Gregório (SP): Goedemiddag inmiddels, voorzitter, beste Limburgers. Welke weg zijn we ingeslagen en wat brengt dat voor de toekomst? Dat is volgens mij vandaag de vraag. Als SP bouwen we aan een Limburgse samenleving die gaat van economisch wingewest naar maatschappelijk wingewest. Waarom een toekomst optuigen die uiterst rendabel is in de zin van veel euro's als ouderen eenzaam wegwijnen, ouders elke dag horen hoe onveilig onze wereld is, veel kinderen met sociaal-economische problemen opgroeien en er in je buurt geen bomen meer staan om met dit weer een goed gesprek met je buurtgenoten onder te kunnen hebben. Volgens de SP moeten we bij elke beslissing de vraag stellen wat

het maatschappelijke rendement is. Daar ligt deze coalitie dan ook de nadruk op. De maatschappelijke maat staat voorop. Doordat geïnvesteerd wordt in dagdagelijkse problemen van onze huishoudens, maken we een hechte samenleving mogelijk, waarin mensen weer naar elkaar om kunnen kijken. Een voorspoedige toekomst, waarin ik mijn kinderen – en kameraad Smeets binnenkort ook haar tweede – wel graag zie opgroeien. Voorbeelden van die investeringen zijn er genoeg, voorzitter: de Gezonde Basisschool van de Toekomst, Kansrijke Start, de sport- en beweegakkoorden en ondersteuning voor onze bibliotheken en vrijwilligersorganisaties. En wat te denken van een gemeente die hun betrokkenheid en langjarige inzet in de wijken- en dorpenaanpak hebben ondertekend? Want veel van de sociaal-economische problemen die in onze provincie zijn geïnfecteerd de afgelopen decennia, hebben ook een generatie nodig om weer te genezen. Maar we kunnen trots zijn op onze Limburgse Sociale Agenda. Dat is maar goed ook, want de laatste Nibud-cijfers over de sociaal-economische zorg van onze inwoners liegen er helaas niet om. Daarom verwachten wij van het College een onderbouwde analyse van hoe we de Sociale Agenda kunnen versterken voor de komende 25 jaar. Als PS moeten we goed met elkaar nadenken over hoe we daar vanuit onze provinciale rol invulling aan geven. Als onderlegger voor het gesprek kunnen we het EMMA-rapport en een analyse met scenario's en gevolgen van GS prima gebruiken. Daarom dienen we de motie 'Bouwen aan een sociaal en veerkrachtig Limburg in'. <onverstaanbaar> *Dan, voorzitter, wil ik even aangeven dat bij het lezen van deze nota mijn hartje sneller ging kloppen. De directeurs gaan veel geld uit de schatkist halen voor een revolutie. Dus pak allemaal de gaffel en ga op de barricade. Nee? Niet? Ik zie Statenlid Kuiper al met de kop schudden. Dat zal dan de Limburgse revolutie zijn, zeker. Praat Limburgs met mij bij de borrel straks.* Ach ja. Ook goed dat hier voor de komende jaren, zoals beloofd, aandacht voor blijft bestaan. De inhoud van het onderwijs is geen taak van de Provincie en dat snappen we, maar de moderne tijd komt met moderne problemen. De onlineveiligheid en digitale weerbaarheid zijn daar voorbeelden van. We willen dan ook om een toezegging vragen aan het College, namelijk dat het zijn uiterste best gaat doen om bij OCW extra middelen te krijgen om de Limburgse jongeren in burgerschapslessen over onderwerpen als digitale weerbaarheid en fundamentele democratie te informeren. Dat mag wat de SP betreft in samenwerking met externe partijen, om zo bij docenten wat werkdruk weg te nemen. Het past denk ik ook prima in het netwerk ter stimulering of vorming van burgerschapsonderwijs, waar u toch al mee bezig bent. Waar we heel zeker mee aan de slag moeten en ook al zijn, is energie, voorzitter. Bijvoorbeeld de uitrol van de verduurzaming van duizend woningen naar een grootschalige aanpak van woningen de komende jaren. Het is goed voor onze duurzame toekomst en de beurs van huishoudens. Maar we moeten ook constateren dat we hier problemen oplossen waar ruim twintig jaar niet met een vooruitziende blik naar is gekeken. We moeten actief aan de slag tegen netcongestie door dit collectieve probleem ook met collectieve oplossingen aan te pakken. Zo brengen we bedrijven en wijken bij elkaar in plaats van tegenover elkaar, door hen in staat te stellen energie gezamenlijk op te wekken, op te slaan en te gebruiken. Ongerust blijven we voorlopig wel nog over de capaciteit van Enexis en ook over waar we nu staan ten opzichte van de Delta Rhine Corridor. Kan het College toelichten waar we de hoop op mogen vestigen en hoe we als Provincie helpen het tekort aan medewerkers structureel weggewerkt te krijgen? De gemeenschappen van Brachterbeek en Graetheide zitten nu in een betere gebiedsgerichte aanpak, met oog voor omwonenden, waar we vanuit onze provinciale rol de overlast tot een minimum willen beperken en maximaal ons energienet willen verbeteren en toekomstklaar willen maken. De Gedeputeerde gaf vanochtend nogmaals het overzicht wat wanneer gebeurt en hoe wij geïnformeerd gaan worden. We zijn als SP vandaag ook blij, en zelfs een beetje trots, voorzitter. Want vandaag horen en lezen we dat door veel andere partijen de ideeën die door ons al jaren worden aangedragen nu breed worden omarmd. Dat is goed nieuws voor onze inwoners. Het zijn oplossingen zoals het onderzoeken hoe we ons openbaar vervoer weer in eigen handen kunnen nemen. Goed geluisterd, PVV. Wat van ons allemaal is en niet failliet mag gaan, moeten we in publieke handen hebben. Of het voorstel om steviger met overheden in België en Duitsland af te spreken welke maatregelen we voor schone grond en oppervlaktewater gaan nemen en elkaar daarin helpen. Niet langer wachten op de ander, maar samen aan de slag naar geen vervuiling meer. Ook dat roepen we al jaren. Het voorstel om structureel te financieren wat we structureel uitvoeren is mijn derde voorbeeld. Een bewezen aanpak uit de Sociale Agenda, onze biologische landbouw of het leefbaarheidsfonds moet structureel ingezet worden voor onze samenleving, tot het niet meer nodig is en de problemen zijn opgelost. Het kan allemaal, maar we

moeten er als volksvertegenwoordigers dan ook voor kiezen en het niet louter bij woorden laten. Dan nog over de kaderbrief. Wat ik jammer vind is dat we ons als Limburg soms gedragen als Calimero. We gaan minder centjes krijgen van het Rijk. Daardoor wordt het voor de Provincie moeilijker en moeten we beleidsarm werken de komende periode en keuzes gaan maken. Maar, voorzitter, we worden gekort in het Provinciefonds, juist omdat we op zoveel geparkeerd geld zitten. Blijkbaar hadden we dat volgens het Rijk meer moeten inzetten voor onze inwoners. Jammer dat het goed rentmeesterschap is doorgeslagen, want de komende jaren is er evengoed jaarlijks € 40 miljoen aan extra keuzes te maken en hebben we nog altijd onbenutte belastingcapaciteit. De Provincie moet volgens de SP met al dat belastinggeld meer investeringen in de samenleving mogelijk maken. Met een specifieke passage uit de kaderbrief ben ik wel blij. Ik zal het citaat even voorlezen: 'Onze inwoners staan centraal. De impact op inwoners en gemeenschappen is merkbaar. De sterk stijgende prijzen en oplopende inflatie treffen veel inwoners. Vooral voor de kwetsbare huishoudens neemt de bestaansonzekerheid toe. Als Provincie voelen wij een verantwoordelijkheid om deze groepen te blijven ondersteunen via onze maatschappelijke organisaties en Sociale Agenda. Het versterken van sociale samenhang, toegankelijkheid van voorzieningen en het bieden van gelijke kansen zijn onverminderd speerpunten van het provinciaal beleid.' Uitstekend dat het bestuur van onze Provincie zo met de inwoners om wil gaan, maar tegelijkertijd is onze wereld veranderd en helaas niet in een betere. Bijna 38% van onze inwoners heeft moeite met rondkomen, blijkt uit recent onderzoek. Dat betekent dat meer huishoudens kwetsbaar zijn dan in 2023, waarbij tegenwoordig bijna de hele werkende klasse, dus iedereen die afhankelijk is van loon om in zijn of haar levensonderhoud te voorzien, zich zorgen maakt over alle kosten. Zij kijken ook naar ons voor hulp. Ik vraag het College om de toezegging het niet bij de woorden van deze kaderbrief te laten, maar bij de begroting ook te kiezen voor het blijven investeren in oplossingen waarvan we weten dat ook een volgende coalitie Limburg ermee vooruit wil brengen. Onze verantwoordelijkheid houdt niet op in aanloop naar nieuwe verkiezingen, dus laten we die daadkrachtig pakken. Tot zover mijn eerste termijn, voorzitter.

De voorzitter: Als ik het goed had, had u ook één motie om in te dienen. Als u dan het dictum even wilt voorlezen, is dat fijn.

De heer Wolters Gregório (SP): Ja. 'Verzoeken het College van Gedeputeerde Staten: 1. Vóór de behandeling van de Begroting 2027 scenario's aan Provinciale Staten voor te leggen voor de borging van de Sociale Agenda Limburg, aansluitend op toezegging 9770 en de verkenning van EMMA; 2. daarbij ten minste de financiële, beleidsmatige en organisatorische consequenties voor deze scenario's uit te werken. En gaan over tot de orde van de dag.'

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Wolters Gregório. Dan geef ik tot slot in de eerste termijn van uw Staten het woord aan de heer Nijskens namens de VVD.

De heer Nijskens (VVD): Ja, dank u wel, voorzitter. Bij zo'n stuk is het altijd lastig: waar begin ik mee? Ik zou willen beginnen met het optimisme dat wij hopen te ervaren bij het presenteren van de stikstofbrief later vandaag, vanmiddag, de consequenties die daaruit voortkomen en het harde werk dat wij moeten gaan leveren om al die ambities en al die doelen te gaan waarmaken. Wij zijn dus niet somber. Eigenlijk kijken we ernaar uit en zijn we op zoek naar oplossingen die dat biedt. Dat is het eerste punt. Dan de Voorjaarsnota zelf die voorligt. Die is beleidsarm. Dank daarvoor. Vorige week hebben we nogal gediscussieerd over de onderuitputting, het doorschuiven van middelen en onze poging om een deel van die middelen terug te schuiven naar degene die het betaald had, wat helaas niet gelukt is uiteindelijk. Daarom dank voor die beleidsarme nota. De vorige spreker waardeerde dat eigenlijk een beetje af. Ik vind dat jammer. Ik denk dat het vooral in het laatste jaar van deze coalitieperiode, ook nog maar een paar maanden van die coalitieperiode waar wij met het huidige mandaat zitting in nemen, juist goed is om de ambities die we daadwerkelijk vast hebben gelegd waar te maken en te vervullen. Toch zien we een hele stapel moties en amendementen vandaag weer langskomen met allerlei nieuwe plannen. Een fractie die zegt 'we moeten geen nieuwe plannen maken' dient nieuwe plannen in. Ik vind dat altijd wel bijzonder om mee te maken. Zelf

hebben we ook twee moties. Eén motie gaat over digitale autonomie en één motie gaat over een randweg die de leefbaarheid moet vergroten. De motie over digitale autonomie wijkt af van de motie met een bijna gelijke titel van de Partij van de Arbeid. Onze motie is eigenlijk een beetje saai technisch, waarmee wij eigenlijk het bestuur willen helpen aan een strategie voor hoe onze software meer autonoom aangeschaft kan worden. Ik zal dat dictum direct voorlezen. Dan hebben we dat alvast gehad. 'Verzoeken Gedeputeerde Staten: 1. (Net als bijvoorbeeld de Duitse deelstaat Schleswig-Holstein) over te gaan tot ondertekening van de United Nations Open Source Principles, dan wel anderszins op formele wijze kenbaar te maken deze principes te onderschrijven; 2. Een digitale-autonomiestrategie te ontwikkelen die gehanteerd wordt bij de vervanging en aanbesteding van softwarediensten en waarbij het principe 'Europese software eerst' of 'Europese software, tenzij' het uitgangspunt is; 3. De samenwerking te zoeken met andere provincies door actief aansluiting te zoeken bij het Open Source Program Office (OSPO) van de provincie Zeeland; 4. Provinciale Staten in Q1 2027 te informeren over de uitkomsten van de ter zake verrichte inspanningen en de tot dan toe behaalde resultaten.' We hebben gemeend dat deze motie toch van belang is. Het is ook een gevolg van gestelde schriftelijke vragen door onze fractiegenoot, de heer Maillé. De tweede motie gaat over de randweg in de buurt van Ubachsberg. Dat is eigenlijk de Randweg Abdissenbosch. Ook daar zal ik het dictum van voorlezen. 'Verzoeken Gedeputeerde Staten: 1. Te onderzoeken welke juridische, financiële en bestuurlijke mogelijkheden de huidige wet- en regelgeving biedt om de Randweg Abdissenbosch alsnog op termijn te realiseren; 2. Hierover in overleg te blijven met de betrokken Duitse overheden en Provinciale Staten te informeren over relevante ontwikkelingen; 3. De kosten van dit onderzoek te dekken uit de daarvoor gebruikelijke begrotingsposten; 4. Provinciale Staten uiterlijk in het vierde kwartaal van 2026 te informeren over de uitkomsten van dit onderzoek en de mogelijke vervolgstappen.'

De voorzitter: Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Ja, voorzitter. Mijn vraag aan de VVD is: nog niet zo lang geleden hebben we hierover een besluit genomen in de Staten. Wat is er dan nu volgens u veranderd, wat het nodig maakt om dit opnieuw te onderzoeken?

De voorzitter: Mijnheer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Dank voor die vraag. Het relevante op dit moment is dat de Duitse financiering voor het restant van de weg, het overgrote deel, een termijn kent die afloopt rond 2030, meen ik. Daarnaast is er de openingszin waar ik mee begon: ons optimisme over de stikstofbrief die er nog gaat komen, waardoor er mogelijk ruimte is om vergunningverlening en investeringen, ook in infrastructuur, ook in wonen, ook in aanpassing van boerenbedrijven die tot een reductie moet leiden die nodig is, binnen te halen.

De voorzitter: Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Oké, maar de Brunssumerheide wordt niet verplaatst. Die ligt er nog steeds. Als je een weg aanlegt op die plek ... Voor de aanleg zou je misschien nog wel stikstofruimte kunnen zoeken, maar voor het gebruik van die weg natuurlijk niet. Ik vraag mij oprecht af; dit hebben we al eens een keer gedaan. We hebben daar een weloverwogen besluit over genomen. U bent meestal degene die ons wijst op overbodige moties. Vindt u niet zelf dat deze motie overbodig is?

De voorzitter: Mijnheer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Nee, voorzitter. Als wij dachten dat die overbodig was, zouden we 'm niet indienen. Het verkeer rijdt nu ook ... Het transport vindt nu ook plaats. Mijn tijd loopt gewoon door. Nou ben ik twee minuten kwijt. De vorige keer had ik bijna een uur cadeau, maar oké. Het transport vindt nu ook plaats, vaak zelfs via een grotere weg. Dus ik ben ook heel benieuwd hoe dat gaat landen. Als het lukt om die randweg toch in de boeken te krijgen, in ieder geval de mogelijkheid daartoe, ook om hem daar te

houden, dan is ons dat een lief ding waard. De leefbaarheid ter plekke neemt toe. Tot mijn verbazing zag ik overigens ook een ingekomen stuk van de gemeente Landgraaf. Zij ondersteunen onze motie. Ik vind het altijd wel bijzonder als we van externe partijen een ondersteuning krijgen voor een motie die nog niet is ingediend. Dat vind ik mooi. Dus nee, het is zeker niet overbodig. Ik hoop u ook aan onze zijde te krijgen. Het is geen oproep om morgen met die weg te beginnen. Het is wel een oproep om die weg in beeld te houden als een oplossing voor toch een leefbaarheidsprobleem, waar ook de transporteurs voordeel bij hebben, met een snellere en correctere afhandeling van hun vervoerstaak.

De voorzitter: Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Voorzitter, het verrast mij eerlijk gezegd niet zo dat er een brief uit de gemeente Landgraaf toevallig vandaag bij ons bezorgd is. Laten we een kopje koffie drinken, mijnheer Nijskens. Ik vind uw motie wat overbodig. U vindt volgens mij soms ook moties van ons overbodig. Dus laten we daar gewoon eens even koffie met elkaar over drinken zo meteen.

De voorzitter: Ga uw gang.

De heer Nijskens (VVD): Voorzitter, via u: zoals mevrouw Berghorst weet, steunen we sommige overbodige moties niet, sommige wel, als ze bijvoorbeeld ondersteunend zijn aan beleid of als ze een beleidsterrein raken dat wij belangrijk vinden. Dus ja, sommige overbodige moties steunen we niet, maar wij denken echt dat deze motie niet overbodig is. Die weg is lopende deze coalitieperiode van de tafel verdwenen. We willen die heel graag terug op die tafel. We willen het in ieder geval in beeld houden voor een mogelijke oplossing. Voorzitter, ik wil een paar moties aanhalen, niet allemaal, omdat de appreciatie nog moet volgen. Bijvoorbeeld de PVV-motie voor parkeerplaatsen voor vrachtauto's. Die is ons uit het hart gegrepen. We hebben daar in 2018 motie 2404, soortgelijk, over ingediend. Ik denk wel dat die onze steun kan wegdragen. Ik zou daar zelfs aan willen toevoegen: als de locatie die genoemd is in de motie niet optimaal is en er zijn andere locaties of meerdere locaties geschikt, betrek die dan in dat onderzoek. Dan had ik een vraag over de mijnbouwschademotie. Als we het dan toch over overbodig hebben, is het natuurlijk de vraag: wat is eigenlijk de diepere gedachte achter deze motie? Zijn de pilotdeelnemers daadwerkelijk tekortgedaan of was bij het starten van de pilot bekend hoe de input van de pilotdeelnemers gebeuren zou? Mocht het zo zijn dat ze inderdaad achtergesteld zijn en dat die dossiers te laat worden afgewikkeld, dan horen we dat graag in de beantwoording, in de appreciatie. Dan zou ook deze motie onze steun kunnen krijgen. Soms denk je dat een motie overbodig is. We wachten de beantwoording even af om te zien of dat ook daadwerkelijk zo is. Voorzitter, de motie over het doortrekken van leefbaarheid zullen wij gaan steunen. Als eerste: 'geen extra geld wordt gevraagd'. Het zou jammer zijn als initiatieven die net te laat binnenkomen geen geld meer zouden krijgen omdat we hebben afgesproken: op 1 januari stopt de motie. Dan de motie van het CDA over continuïteit van het beleid. Daar hebben we het over gehad in de Controlemissie, meen ik. Zoals de motie nu geformuleerd is, gaan wij ook die steunen. Het is natuurlijk heel vervelend voor organisaties die op geld vertrouwen, wat ze waarschijnlijk ook krijgen, als ze eigenlijk door politiek overleg langer moeten wachten. Dat geeft onnodige stress. Ik ben heel benieuwd welke regelingen het College vindt en ik ben benieuwd naar de mededeling waar het voor geldt. Dan hadden we nog de motie over Kansrijke Start en de Gezonde Basisschool van de Toekomst. Ook die gaan wij steunen en dienen we ook mee in. Het gaat om rond de € 800.000 per jaar. De discussie net tussen de BBB en de SP was op zich wel interessant, hoewel deze motie door de PvdA is ingediend: gaan we nu via de salamitactiek de Sociale Agenda structureel maken? Uit de beantwoording van de SP begrijp ik dat op zich die wens wel leeft, maar dat dat niet beoogd is met de moties die er nu liggen. Dus we gaan ook de SP-motie over de scenarioverkenning rondom de Sociale Agenda steunen, met uitdrukkelijk de winstwaarschuwing dat wij niet daarmee automatisch alle conclusies zullen delen die daaruit komen. Voorzitter, ik denk dat ik het hierbij laat. Ik heb zelfs nog een beetje tijd over. Dan kunnen we misschien wat vroeger naar de lunch. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Nijskens. Hiermee zijn we aan het eind van de eerste termijn van uw Staten. Ik stel voor dat wij nu gaan lunchen.

[Er wordt gereageerd zonder microfoon]

De voorzitter: Wij proberen dan weer om 14.30 uur aanwezig te zijn voor het vervolg van de vergadering. De vergadering is geschorst.

[SCHORSING]

De voorzitter: Ik heropen de vergadering. Ik geef het woord aan Gedeputeerde Satijn.

Gedeputeerde Satijn: Dank, voorzitter. Wij gaan aan de slag met de eerste termijn van het College, naar aanleiding van de bijdrages van uw Staten op de Voorjaarsnota. Ik begin bij D66: hoe bereidt Limburg zich voor op de verschillende scenario's rondom het Provinciefonds? Welke keuzes zijn er al dan niet mogelijk? We hebben deze week naar aanleiding van de berichtgeving, maar ook de behandeling vorige week, de mededeling portefeuillehouder over de herijking van het Provinciefonds gestuurd naar uw Staten. Daarin zijn de effecten goed zichtbaar gemaakt over het voorstel zoals dat door het IPO-bestuur ondertussen is vastgesteld, maar nog uitgevoerd moet worden. Althans, de besluitvorming ligt natuurlijk bij de fondsbeheerders. We hebben al € 9 miljoen minder inkomsten uit het Provinciefonds opgenomen in de provinciale begroting, als een soort van conservatieve inzet. Wat betekent dat voor het ingroeipad, is dat in 2027 additioneel € 1,5 miljoen minder inkomsten verwerkt in de begroting. Dus die wordt daarmee verlaagd. En in 2028 wordt de totale groei bereikt. En daar zullen we dan ook de totale post die wij mogelijk minder ontvangen gaan verwerken. En nogmaals, dit is onder voorbehoud van de goedkeuring van die overeenstemming tussen de Provincies door de fondsbeheerders. En zoals u weet is dat de minister van Binnenlandse Zaken en de staatssecretaris van Financiën. Daarom is het College ook wat dat betreft sterk terughoudend met het aangaan van nieuwe structurele lasten. De impact van de verlaging inkomsten Provinciefonds leidt op dit moment niet tot een direct voorstel om te bezuinigen. We hebben vorige week wel, in alle eerlijkheid, ook toegelicht dat we ook in het College wel een uitvoerige sessie hebben gehad rondom nieuwe ambities. Maar daar hebben we het vorige week nadrukkelijk met elkaar over gehad. Andere maatregelen te nemen zijn uiteraard ook voorbehouden aan uw Staten. De heer Blijlevens, JA21: kan het College bevestigen dat het positieve begrotingsresultaat geen winst is en mede wordt bereikt door de inzet van reserves? Het klopt natuurlijk dat het begrotingsresultaat als zodanig geen winst is. Wij maken als Provincie geen winst, maar hebben wel een voordelig begrotingsresultaat. Dat is ook zo vastgelegd in de wetgeving dat we dat ook zo benoemen en er ook zo mee omgaan. Zijn observaties juist als dat wij ook reserves inzetten voor de uitvoering van de beleidskaders? Dat klopt ook, want we hebben aan het begin van deze Statenperiode reserves gevormd voor de uitvoering van de beleidskaders. Die heeft u ook vastgesteld. En die reserves worden dus ook opgenomen, of die middelen die daarin zijn opgenomen, die worden opgenomen als budgetten in de programmabegroting. We hebben ook een aantal voordelen gehad de afgelopen jaren, daar waar het gaat om de Provinciale begroting. Maar daar bent u van op de hoogte, en daar bent u ook van op de hoogte gesteld. Kan het College kort aangeven of er bestaande budgetten worden verlaagd, verschoven of anderszins worden ingezet? En of daardoor doelen later, minder of niet worden bereikt? Het algemene beeld dat we in de Voorjaarsrapportage hebben opgenomen is: de programma's liggen ver op koers. Doelen worden bereikt zoals is afgesproken bij het vaststellen van de beleidskaders. In de Voorjaarsrapportage is per programma aangegeven de voortgang van de onderliggende producten, eventuele afwijkingen en de financiële gevolgen daarvan. En als doelen op een ander moment worden gerealiseerd dan afgesproken in de begroting 2026, dan is dat ook hier opgenomen. In het financieel kader kunnen uw Staten zien welke mutaties plaatsvinden of hebben plaatsgevonden. En de verschuiving die u daar ziet zijn in ieder geval financieel-technisch van aard. Kom ik bij de heer Megens uit: op meerdere plekken blijft de uitvoering achter. Licht het probleem bij geld of bij uitvoering? Daar hebben we vorige week ook uitvoerig bij stilgestaan. Dat ligt eigenlijk aan allebei de kanten. Aan de ene kant zijn we onze organisatie

verder aan het voorbereiden op alle extra taken die we krijgen, en extra ambities die we ook met elkaar hebben vastgesteld. Zowel intern als extern is dat een belangrijk aandachtspunt, dus ook als het gaat om de financieringskant. Als je leest rondom de berichtgeving rondom het Provinciefonds, staat er ook een heel nadrukkelijke oproep naar het Rijk zelf toe, waarin we hebben gezegd: we moeten het dan wel met dezelfde taartgrootte op dit moment doen, maar we hebben echt meer geld nodig in de toekomst om datgene te doen wat ook het Rijk aan ons vraagt. Dus het is niet alleen een probleem, als je het zo wilt bekijken, van de Provincies, maar het is een probleem van ons allemaal. En zeker als het Rijk ook daar nog naar de toekomst toe meer taken wil beleggen bij die Provincies. Dus we hebben ook wel degelijk een winstwaarschuwing afgegeven naar het Rijk toe, door als Provincies heel principieel te stellen: meer taken, meer knaken. En als het gaat over de uitvoering hier in deze Provincie hebben we u vorige week ook uitgelegd, zeker als het gaat om afspraken die we maken met derden, dat we via strengere budgetbewaking ook de externe partijen bij de les proberen te houden om die uitvoering die wij met elkaar hebben afgesproken plus de bijbehorende budgetten in lijn te laten verlopen. Waarom kiest het College voor extra budgetten terwijl bestaande plannen nog niet volledig worden uitgevoerd? We reserveren budgetten op diverse plannen. Dat is absoluut juist. En indien wij nieuwe plannen maken, hoort daar ook een nieuw budget bij. Dat staat dus eigenlijk los van elkaar. We kunnen de euro's ook maar één keer uitgeven, en we willen onze middelen inzet uiteraard goed kunnen volgen en verantwoorden. Dat kan dus ook niet door elkaar lopen. Dat verwacht u ook niet van ons als een goede huisvader of -moeder van onze financiën. En u ontvangt als Staten, conform de Planning & Control cyclus na de zomer de Najaarsrapportage 2026. En daar informeren wij u over de voortgang en mogelijke afwijkingen. Dus inderdaad, na het reces kunt u die tegemoet zien. Dan had u een scherpe vraag: hoe zorgt het College dat de concurrentiepositie van bedrijven behouden blijft? Dat doen wij niet alleen, dat doet u gelukkig ook. Daar heeft u ook al besluiten over genomen, en daar gaat u nog wat besluiten over nemen. Dat gaat ook over een stukje ruimtelijke ordening, dat gaat over het stukje stimuleren van innovatie, investeren in onderwijs en arbeidsmarkt, het ondersteunen van ondernemers, Sprintsubsidie zoals die recentelijk in het leven is geroepen, het investeringsklimaat, het Brightlands Future Fund, komt allemaal uit uw handen. Maar ook goede verbindingen, goede infrastructuur is ook bij deze Staten in goede handen. En last but not least natuurlijk woningen en aantrekkelijk leefklimaat. Nogmaals, dat hangt van een heleboel zaken af. Collega Theuns is bezig om daar heel grote stappen te nemen. Dus wat dat betreft zijn dat allemaal elementen die op dit moment bijzonder belangrijk worden gevonden. En nogmaals, de voorzitter zei dat ook al, als je kijkt dat Limburg nu in de top 7 van slimme regio's in de wereld staat: nogmaals, dat is niet iets wat we continu moeten blijven adresseren als een soort van een succes, dat is ook echt een verantwoordelijkheid naar onszelf toe dat we dat ook inkleden met een investeringsklimaat, een concurrentiepositie of een aantrekkelijkheidsgraad die we belangrijk vinden, maar ook in stand moeten houden, niet alleen nu als we in die verkiezing zitten maar ook vooral naar de toekomst toe. En vandaar dat we dat toch willen benadrukken, hier. Dan heeft u een vraag gesteld: welke maatregelen treft het College om te voorkomen dat bedrijven investeringen buiten Limburg of zelfs in het buitenland doen? Dat doen we ook via een stukje acquisitiebeleid, maar ook bijvoorbeeld via de motie die u zelf heeft aangenomen rondom de toekomstsituatie van Chemelot. Dat is ook al vaker genoemd hier. De inzet mogelijk, van deze Provincie maar ook van het Rijk is daarin bijzonder belangrijk. Dus ook hier geldt dat we de verbinding met het Rijk stevig moeten aanhalen, en ervoor moeten zorgen dat we als Provincie de goede dingen blijven doen, zodat we ook aantrekkelijk zijn voor onze burens. En als je bijvoorbeeld een project als de Einstein Telescope pakt of trinationaal onderwijs van collega Demollin, dan zie je als je dat samen met elkaar oppakt dat dat ook zorgt voor een bepaalde aantrekkelijkheid. Maar het blijft natuurlijk altijd afwegen, ook voor bedrijven, waar ze zich uiteindelijk willen vestigen. En dat gaat ook vaak tot wet- en regelgeving die niet direct binnen de invloedssfeer van dit huis valt. Denk aan fiscale wetgeving, dat ligt bij het Rijk; of andere wetgeving die mogelijk in Brussel plaatsvindt. Maar ik denk dat we met elkaar hier kunnen vaststellen dat dit huis alles eraan doet om dat zo goed mogelijk in stand te houden. Voorzitter, dan kom ik bij de heer Wolters Gregório uit. Die had een vraag gesteld over de stand van de DRC. Kan het College aangeven wat en wanneer we hier kunnen verwachten? Met de DRC Oost kan ik uw Staten melden dat het project formeel van start is gegaan, door middel van de publicatie van het voornemen en participatieplan maart eerder dit jaar. En in afstemming met Chemelot en de gemeente hebben wij onze aandachtspunten kenbaar gemaakt via een

inspraakreactie. En de DRC Oost betreft een ondergrondse buisleiding voor transport van CO₂ van de Duitse grens bij Venlo naar Boxtel. En naar verwachting is de DRC Oost in 2033 gerealiseerd. En onze inzet, van deze Provincie, is er uiteraard op gericht om ook de Clauscentrale in Chemelot aan te sluiten op deze CO₂-leiding, zodat CO₂-afvang en -opslag mogelijk wordt. De daadwerkelijke realisatie hiervan is echter afhankelijk van commitment van bedrijven als potentiële gebruikers. Dat heeft ook weer de aandacht in de uitvoering van Red Chemelot, en de gesprekken die we daarover voeren met het bedrijfsleven aldaar. Dus daar zijn we volop mee bezig. Dan had u een opmerking gemaakt over: het is een beleidsarme Kadernota. Vraag: een toezegging van het College om in de komende begroting te kiezen en te blijven investeren voor oplossingen. Dat is natuurlijk voor het College vanuit haar verantwoordelijkheid een doorlopend proces in een wereld die om ons heen continu verandert, om ervoor te zorgen dat we de goede dingen met elkaar blijven doen. Wat wij wel hebben geconstateerd, en ik denk dat dat ook helder is geworden omdat die beleidsarm is: we hebben ook wel oog voor het naderende einde van deze Statenperiode en de uitvoering van onze huidige opgave. Dus het is ook hier weer: balans zoeken tussen een stukje ambitie wat je hebt om de Provincie op peil te houden, en ook weten dat we over een aantal maanden collega's krijgen die het eervolle werk dat we hier met elkaar doen, mogelijk mogen uitvoeren in naam van deze prachtige provincie, voorzitter. Daarmee kom ik bij de appreciatie van één amendement en twee moties. Het amendement A234, PVV, LOKAAL-LIMBURG, vorige week ook ingediend, met andere ondertekenaars zie ik. De appreciatie is: ontraden. Want we blijven wel bij het standpunt zoals we dat vorige week ook hebben gezegd, dat dit niet in lijn is met het coalitieakkoord. Ik heb ook een stukje toelichting gegeven over het Provinciefonds wat daar nog te verwachten is. Maar wat ons betreft: een ontrading. Motie 3323, CDA, Continuïteit in beleid 2: oordeel Staten. Motie 3324, VVD: Regie op onze digitale autonomie. Oordeel Staten. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, Gedeputeerde. Dan geef ik nu het woord aan Gedeputeerde Faassen.

Gedeputeerde Faassen: Ja voorzitter, ik wou eigenlijk beginnen met te zeggen dat dit een bijzonder spannende middag voor me is. Misschien een dienstmededeling: we gingen ervan uit dat de persconferentie om 15:00 uur was, maar die is inmiddels 16:00 uur. Daar kun je het een of het ander van vinden. En ik ben benieuwd of ik het enthousiasme van mevrouw Wesseling ga delen, maar ik ben bang dat de opgaves die op ons toekomen toch wat meer van ons verwachten dan we denken. Dus wij gaan het zien, zou ik bijna zeggen. En in aanvulling daarop wil ik jullie zeggen dat we dan, zoals vorige week beloofd, ook zo snel mogelijk met een mededeling portefeuillehouder van GS naar jullie komen. Maar dat heeft natuurlijk iets voorbereiding nodig, omdat we daar ons collectieve standpunt in duidelijk maken. Daar wil ik eigenlijk even mee beginnen. En u had de eerste vraag aan mij, over het LOS. Ik heb het nog eens meegenomen, dat iedereen het nog in herinnering heeft. En ik heb het er ook nog eens op nageslagen naar aanleiding van uw vragen, en het is zo dat die concrete doelen in het LOS staan. In bijlage 1 en 2, daar staan de doelen in. Dus de vraag 'zijn die doelen helder?': ja, die zijn helder. Ook daar zit een tijdpad aan, dat we dingen gaan doen. Ik kan u een paar voorbeelden noemen, die concrete maatregelen. We hebben zes GGA's opgestart. Daar hebben we een projectplan, daar hebben we een governance, daar hebben we een data analyse, daar gaan we onderzoeken doen. En ja, daar gaan we dus onze SPUK-middelen voor inzetten. Ook natuurherstel, diverse projecten zoals beekdal. Individuele projecten die we daar gaan voeren. Daar hebben we € 62 miljoen voor. Verder hebben we de MGB-regeling opengesteld voor € 30 miljoen. Dus we zijn aan de gang. NOVEX is ook een onderdeel daarvan. Dus uw vraag 'zijn we op weg?': ja, we zijn op weg. Maar we zijn er nog niet, laat dat duidelijk zijn..

De voorzitter: Mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Even ter verduidelijking. Mijn vraag was inderdaad: ja, ik weet dat er doelen zijn, maar in hoeverre zijn die al behaald? En mij is even niet duidelijk of wat de Gedeputeerde zojuist uitsprak, dat we dat gáán doen. Want daar zat een 'dat gaan we nog doen' in. Of dat we dat al gedaan hebben. Dus mijn vraag is vooral: waar staan we op dit moment in ons pad richting die doelen?

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Faassen: Die doelen hebben we nog niet gehaald, dat mag volgens mij duidelijk zijn, hè. Ik denk, die verwachting is ook wat hoog. Er staat wel een termijn in waarin we denken die doelen te halen. Maar als ik het gebiedsproces zie wat we nu voeren, denk ik dat dat vrij optimistisch is. Daar staat: Q1 2027, bij een aantal. Dat ik denk: dat is toch moeilijker dan je denkt. Maar wat we wel aan het doen zijn, is die gebiedsgerichte aanpak. Die GGA's hebben we georganiseerd. Dus daar zit een groep ondernemers bij elkaar, de TBO's zitten daar bij elkaar, waterschap zit daar bij elkaar. Dus daar proberen we dat samen, van onderop, wat we ook gezegd hebben. Of niet proberen, daar zijn we mee bezig om dat te organiseren. En daar vinden ook wel gesprekken plaats. Dus die gebiedsprocessen zijn echt op weg. Is dat voldoende als antwoord?

De voorzitter: Ik ga het vragen. Mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Ja voorzitter, dat is heel goed, dat het allemaal gebeurt. Zijn we ook blij mee. Beluister ik de Gedeputeerde dan goed dat we dan dus zeggen, van: op dit moment is alles nog in beweging, dus het klopt dat er inderdaad nog geen meetbare, aantoonbare resultaten zijn?

Gedeputeerde Faassen: Daarop is het antwoord: ja, dat klopt. Ja. En verder proberen we natuurlijk actief te lobbyen, als deelnemer van het IPO. Dat is op dit moment wat achterhaald, want die brief is nu klaar. Al het werk wat we daar ook deze week weer met collega Theuns aan gedaan hebben, ook binnen IPO. Ik heb meer gesprekken gevoerd dan met iemand anders deze week, om te kijken hoe we nog invloed konden hebben ook op de Kamerbrief die we straks gaan ontvangen. Dus zo ver zijn we. Dus dat zijn de antwoorden op de vragen van u, mevrouw Wesseling. En dan wil ik eigenlijk overgaan naar de appreciatie van de motie van de BBB, dat is motie 2026. En die vloeit eigenlijk over naar wat ik net gezegd heb, want daar zijn met name die gebiedsprocessen. En zover ik een glimpse view heb gehad van de brief die gaat komen, gaan die gebiedsprocessen een substantieel onderdeel uitmaken van het proces. Dat zal dus in de toekomst nóg belangrijker zijn. Dus als GS appreciëren we deze motie dan ook positief. De motie ondersteunt een voortvarende gebiedsaanpak, met het oog voor maatwerk. Want dat zal heel belangrijk zijn. Wij krijgen, tenminste wat ik tot nog toe gezien heb, als Provincie een opgave om richting het Rijk aan te geven waar wij specifiek denken onze inzet ... Dan loop ik een beetje vooruit, maar dat is natuurlijk het onderdeel van die <onverstaanbaar>. Hetzelfde wat we met het LOS doen. En dat is ook zo mooi, dat we op dit moment met dat wat we al hebben door kunnen gaan. Dus ik zie daar mogelijkheden om ... Ik zie een vraag.

De voorzitter: Maak uw zin even af.

Gedeputeerde Faassen: Oké. Dus met oog voor maatwerk lokale betrokkenheid te versterken van de agrarische collectieven. Ook de TBO's sluiten daarbij aan, het waterschap, zoals net gezegd. Dus daarmee onderschrijft GS bovendien het belang van de tijdige inzet van de beschikbare middelen, zoals al gezegd, en zullen de gevraagde uitwerking en financiële inpassing serieus ter hand nemen, want daar werden we toe opgeroepen.

De voorzitter: Dank u wel. Volgens mij maakte u een kleine vergissing bij het nummer. Het gaat denk ik over 3326. Zeg ik dat goed?

Gedeputeerde Faassen: Ja, u hebt het goed. Het voorstel, daar heb ik het gelezen: 2026 en 2027. Dus ik heb het eerste getal wat groot stond... En daar staat dat getal.

De voorzitter: Nee, geen enkel probleem. Daarvoor zit een voorzitter ook hier.

Gedeputeerde Faassen: Ik word wat ouder. Goed.

De voorzitter: Mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Ja dank, voorzitter. Want wij twijfelden een beetje over deze motie. Wij vinden ook de gebiedsprocessen heel erg belangrijk, maar we weten inderdaad ook... Nou, we weten nog niet heel veel over het beleid wat nog vanmiddag aangekondigd moet worden. Maar wat we wel weten, is dat daar iets in gaat staan over die gebiedsprocessen.

Gedeputeerde Faassen: Jazeker.

Mevrouw Wesseling (D66): Dus we waren ons een beetje aan het afvragen: wat is het risico als wij nu richting Den Haag al gaan vlaggen, van: joh, maar wij maken als Provincie ook wel € 200.000 vrij. Zeggen we dan eigenlijk niet: rijksoverheid, investeren jullie vooral niet in Limburg want dat regelen we zelf wel? Want volgens mij is dat een signaal wat we vooral niet willen afgeven, dat wij onszelf wel gaan financieren.

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Faassen: Ja voorzitter, dat is een goede vraag. En die heb ik met de minister zelf besproken, en gezegd: kijk wat wij al doen, daar kunnen we jullie mee helpen. Dus juist het feit dat wij vooroplopen in die gebiedsprocessen en dat ter hand nemen, dat zou nog weleens kunnen resulteren dat wij – maar nu zeg ik iets, dat is ook de hoop van de wens, zal ik maar zeggen – dat wij ook zo spoedig mogelijk tot vergunningverlening kunnen komen en natuurherstel. En wij merken: in zo'n gebied waar je bezig bent heb je van twee kanten ondersteuning nodig. En diegenen die meedoen aan zo'n gebiedsproces moet je faciliteren. Die willen ondersteund worden, met hydrologie, met ecologen, of planologen. Snap je? Dat is waar je zo'n gebiedsproces sterk mee maakt. En wij hebben dat inmiddels al ontdekt. Dus we kunnen daar Den Haag mee helpen.

De voorzitter: Mevrouw Wesseling, tot slot.

Mevrouw Wesseling (D66): Ja, en dat we dat natuurherstel op gang krijgen en die vergunningverlening op gang krijgen is natuurlijk superbelangrijk, maar het zou ook wel weer heel jammer zijn als wij zeggen, van: joh, wij hebben al € 200.000 vrijgemaakt. En dat de rijksoverheid dan zegt: o, maar dan gaat er € 200.000 af van die middelen die we eigenlijk richting Limburg hadden willen brengen? Is dat risico er ook niet? Want ik snap dat Den Haag het omarmt hoor, dat verbaast me niet. Maar de vraag is vooral: gaat het er niet toe leiden dat wij minder gelden krijgen voor dezelfde processen, vanuit Den Haag?

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Faassen: Nee, ik denk dat dat geld wat we zullen krijgen gekoppeld is aan de opgaven die wij vanuit Den Haag kregen. En wij gaan niet lopen wachten, want wij zijn bezig met die gebiedsprocessen. Dus we zeggen niet: we krijgen nu die brief, dat gaan we dan uitwerken. Wij moeten daar waarschijnlijk voor het eind van het jaar een keer richting rijk. Dus voordat we dán in uitvoering zijn, ja dan zijn wij met ons LOS al veel verder, hoop ik. En daar hebben we die ondersteuning nu al voor nodig.

De voorzitter: Mevrouw Jetten had ook nog een vraag.

Mevrouw Jetten (GroenLinks): Ja klopt voorzitter, ik heb ook een vraag. Die gebiedsprocessen, wij snappen dat. En we snappen ook wat daar gebeurt en dat daar ondersteuning voor nodig is. Maar wat wij ons heel erg afvragen, is: van welk budget gaat dat? Gaat dat uit SPUK-gelden? Gaat dat van natuurherstelgelden? Dus uit welk budget wordt dit bekostigd, deze ondersteuning?

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Faassen: Volgens mij stond dat ook in het stuk. Of tenminste, de mogelijkheid zoeken we binnen de SPUK's. Kijken of we die middelen van het Rijk kunnen krijgen, maar anders zullen we dat van onze eigen middelen moeten betalen.

De voorzitter: Mevrouw Jetten.

Mevrouw Jetten (GroenLinks): Dan heb ik een vervolgvraag. Ja, we zoeken of we dat kunnen doen vanuit SPUK. Dat is nu nog niet gelabeld. Stel dat dat niet kan, dan moeten we met terugwerkende kracht natuurlijk naar een ander potje zoeken waaruit we dat al gefinancierd hebben. Ik zie de Gedeputeerde nee schudden. Maar daar maak ik mij zorgen over, omdat SPUK-gelden hebben natuurlijk een bepaalde bestemming. Daar moet je je aan houden, dat doen we niet. En normaal zeggen we: kom op, ga in de actie. En dat doet u nu ook, dus dat zal ik u niet kwalijk nemen. Maar wij maken ons wel wat zorgen dat gelden die bestemd zijn voor natuur, voor natuurherstel, dat die daar ook naartoe gaan, en niet inderdaad naar processen, naar kwartiermakers, naar dat soort zaken. Dus daar is mijn vraag heel erg op geënt.

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Faassen: Ja, tweeledig. Je hebt dat gebiedsproces nodig om die natuur te herstellen en iedereen aangehaakt te houden. Dus dat is opmerking één. Het tweede is: om nu te beginnen hebben we € 1 miljoen. Dus die kunnen we nu inzetten. Het gaat dus met dat vervolg daarna wat we nodig hebben. Dus op korte termijn wat we nu doen, daar hebben we geld, daar is budget voor. En daarna is het niet de bedoeling als het SPUK-middelen zijn ... Daar lobbyen we ook bij het Rijk voor dat we dat geld nodig hebben, omdat wij die ervaring nu hebben, ook richting Rijk. En als we het anders gaan financieren nadat het hele proces duidelijk is, dan gaan we dat niet van natuurgeld halen. Dan zullen dat middelen zijn die wij zelf als Provincie kunnen inzetten.

De voorzitter: Tot slot, mevrouw Jetten.

Mevrouw Jetten (GroenLinks): Ja dank u wel, dat wilde ik horen: dat het niet ten koste van natuurgelden gaat. Ja.

De voorzitter: Dank u wel. Gaat u verder.

Gedeputeerde Faassen: Het gaat niet ten koste van natuurgelden. Nee nee precies, dat wil ik dan nog een keer duidelijk maken. Het is geld wat we met zijn allen investeren – want zo moet u het zien – dat we tot vergunningverlening komen, en dat we verder komen. En daar willen we als Limburg graag in voorop lopen. En dat was eigenlijk mijn bijdrage, voorzitter. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, Gedeputeerde. Dan geef ik nu het woord aan Gedeputeerde Theuns.

Gedeputeerde Theuns: Dank u wel, voorzitter. En dank ook aan de Staten voor de gestelde vragen. Dat waren er niet zo heel veel voor mijn portefeuille, maar ik loop ze even per onderwerp af. Er zijn in ieder geval veel mooie woorden over het Leefbaarheidsfonds gezegd, waarvoor dank, zeker ook in de richting van de ambtelijke organisatie en alle initiatiefnemers die daarmee bezig zijn. Maar er is ook een motie dus ingediend, door de heer Nijenhuis: motie 3313, Leefbaarheid ook in 2027. En het College kan die motie oordeel Staten geven. Want inderdaad, zeker in lijn 1 en in lijn 2 zijn er nog voldoende middelen, denk ik, om ook volgend jaar nog initiatieven te kunnen ondersteunen. Dus daar zullen we dan ook zeker op die manier uitwerken. Voor lijn 3 zeg ik er wel bij: laat ons, maar dat zegt de motie ook, laat ons bij de begrotingsbehandeling met een voorstel komen hoe daarmee om te gaan. Want we willen tegelijkertijd ook

... Want het lijkt bijna alle gemeenten te lukken om daar dit jaar nog met een voorstel te komen. Dus daarin zou het College in ieder geval ook de druk goed op de ketel willen houden. Niet om mensen onder druk te zetten of iets dergelijks, maar gewoon vooral om te zorgen dat dingen buiten ook snel gerealiseerd worden, en Limburgers daar ook het snelste van kunnen profiteren. Ik geef u wel mee: de consequentie van deze motie is wel dat we net iets minder middelen beschikbaar zullen hebben voor initiatieven zelf. Omdat je natuurlijk ook proceskosten maakt, en die zullen we dan ook uit de bestaande middelen moeten dekken. Maar dat zal over een relatief klein bedrag gaan. En dat is denk ik meer dan verantwoord. Dus positief over deze motie, in ieder geval. Dan blijf ik nog even bij de heer Nijenhuis, want ook over het onderwerp water zijn een aantal opmerkingen gemaakt. Eigenlijk geen vragen, maar wel dus een motie van de BBB: motie 3314, Evenredig doelmatig en brongericht waterkwaliteitsbeleid. En die geef ik graag het oordeel Staten. Die ligt ook in het verlengde van een aantal schriftelijke vragen, die onder andere door de heer Nijenhuis maar ook een aantal andere partijen zijn gesteld. We hebben het daar in de commissie ook al eerder over gehad. En wat mij betreft is het ook goed dat u als Staten ... Wij komen in het najaar sonderend met het waterprogramma. Ik heb u al eerder verteld: dat was voorheen een bevoegdheid van Provinciale Staten om dat vast te stellen. Dat wordt nu een GS-bevoegdheid. Daarom komen wij juist ook met een sonderend stuk naar uw Staten, omdat we het eigenlijk niet alleen maar als GS natuurlijk zouden willen doen, en wat mij betreft is het heel goed dat u in ieder geval via deze motie ook meegeeft waar het College aan zou moeten werken. Ik zeg er ook bij dat een aantal dingen die hierin staan, zoals bijvoorbeeld over het landelijke mestbeleid, daar gaat het College uiteindelijk niet over. Daar gaat de minister over. Maar ik vind het meer dan te verantwoorden dat wij uiteindelijk in ons waterprogramma ook expliciet vastleggen wat dan precies de wetenschappelijke analyse is onder alle maatregelen die we nemen. En ook het feit dat u hier expliciet aandacht vraagt voor de buitenlandstrategie, ook weliswaar een bevoegdheid van de minister om daarover met buurlanden in gesprek te gaan, maar we weten ook uit de praktijk dat dat vaak toch op de schouders van regionale overheden rust. En het is goed, denk ik, dat we daar in het waterprogramma expliciet aandacht aan besteden. Dus wat mij betreft, nogmaals, oordeel Staten. Dan voorzitter, over het onderwerp wonen tot slot. Daar zijn ook door een heel aantal fracties opmerkingen over gemaakt, maar ook een aantal vragen over gesteld, zoals bijvoorbeeld door mevrouw Wesseling van D66. Zij vroeg, en ook de heer Franssen memoreerde dat nog een keer, hij vroeg vorige week ook al naar de realisatie op het gebied van de woningbouw. En ik zeg u nog een keer: wij liggen daar echt op koers. De cijfers die we moeten halen voor de Woondeal: jaar achter jaar zitten we daar meer dan duizend of honderden woningen boven wat we moeten realiseren. We moeten gemiddeld zo'n drieduizend woningen per jaar realiseren om de aantallen van de Woondeal te halen. En in 2023 zat dat op 4.600, in 2024 op 3.700, en in 2025 wederom op 3.700. En ook het aantal vergunningen blijft ruim boven de 3.000 in het afgelopen jaar; in 2024 zelfs boven de 4.000 woningen die vergund worden. Dus ik heb niet de indruk dat die stroom aan het opdrogen is. En gelukkig ook maar. En ook even refererend aan het betoog van de heer Megens, die natuurlijk terecht een aantal dingen aanhaalt die je ook regelmatig in het nieuws ziet, over vertraging van woningbouw en individuele woningbouwprojecten. En dat geldt zeker voor een aantal individuele projecten, maar dat beeld geldt dus niet voor de totale woningbouwopgave in Limburg. Ik denk dat daar door alle partijen hard aan gewerkt wordt. En ook dit College heeft natuurlijk een aantal acties in gang gezet, zoals bijvoorbeeld dat we alle regio's en alle gemeenten voorzien van een fte ondersteuning, in deze vorm van € 100.000, waar de regio's gezamenlijk een aanvraag voor doen. Die zijn nu allemaal weggezet. We hebben een Provinciale Versnellingstafel ingericht. We hebben Provinciale woonversnellers, die vanaf de zomer aan het werk zullen gaan voor die Versnellingstafel, vanuit een onafhankelijke rol. Dus ook wij als College zetten alles op alles om daar waar wij kunnen de woningbouw mee te versnellen. Tot slot op het onderwerp Wonen, en daar zal collega Van Caldenberg denk ik ook nog even nader op ingaan, want het was mevrouw Jetten volgens mij, die vroeg naar het onderwerp Arbeidsmigranten. En wat wij daaraan doen en of we daar niet de afgelopen tijd eigenlijk te veel in stil hebben gestaan. Dat beeld klopt denk ik echt niet, dat we daarin stil hebben gestaan. Integendeel zelfs: wij hebben op dit moment, ook in het kader van de Omgevingsverordening waar uw Staten in september over gaan besluiten, hebben wij namelijk conceptbestuursafspraken bij de gemeente liggen. En we zijn daar zeker met een aantal gemeenten in Noord-Limburg, waar de urgentie van het onderwerp zeer groot is. Venlo, Venray, Peel en Maas en Horst aan de Maas: met name die vier

natuurlijk, waar het onderwerp Arbeidsmigranten en de huisvesting daarvan leidt tot heel grote problemen. En ook een grote opgave voor de toekomst. Maar dat betekent wel, eigenlijk precies wat mevrouw Jetten in haar betoog aangaf, dat we de ogen niet moeten sluiten voor de mensen die hier aanvankelijk als shortstay arbeidsmigrant binnenkomen maar die uiteindelijk gewoon, net als u en ik, Limburger willen worden. En hier willen blijven, en dan ook recht hebben op een fatsoenlijke woning die voor hen betaalbaar is. Maar dat betekent ook dat gemeenten dus een forse programmeringsopgave hebben voor die doelgroep. Dat we die doelgroep in beeld moeten brengen. Dat we het erover eens moeten zijn wat dan de definitie is: wanneer ben je dan shortstay arbeidsmigrant? Wanneer ben je dan longstay? Hoe groot is dan dat aantal wat blijft? Ook daar zul je het als overheden onderling over eens moeten worden. En nu is er voor het eerst ook in zicht dat we daar via de vorm van bestuursafspraken met de gemeente overeenstemming over gaan bereiken. En ik ben heel positief gestemd over die gesprekken. Ze zijn ook nog niet teneinde, en het vergt ook nog wel iets. Maar ik zie zeker, de vier gemeenten die ik net noemde willen daar echt samen met ons stappen zetten. En ik verwacht eigenlijk dat we daar in de komende weken al samen met hun heel concreet in kunnen worden. Voor we die met alle 31 gemeenten hebben getekend, dan zijn we misschien nog even verder. Maar ook alle vier die gemeenten hebben aangegeven om samen met collega Van Caldenberg en mijzelf ook mee dat verhaal in de regio te vertellen, om daar zichtbaar hand in hand in op te trekken. Want het is een gezamenlijke opgave die we daarin hebben, en daar lopen we als Provincie dus zeker niet voor weg. En sterker nog, daar zetten we denk ik grote stappen in. Tot zover denk ik voor nu, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, Gedeputeerde. Dan geef ik nu het woord aan Gedeputeerde Kuntzelaers.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Voorzitter, de vragen die in de eerste termijn van PS gesteld zijn, daar waren er een aantal richting mij gesteld. En dat begon met een vraag over het fietspad in Roosteren, van GroenLinks. Daar wordt door de Belgen een nieuwe brug aangelegd, van Belgische zijde naar onze zijde. En die bekostigen ze ook volledig. Dus daar zijn we ze natuurlijk zeer erkentelijk voor, dat ze dat doen. Er ontstaat daar echter wel een dilemma, dat de fietsers daar een oversteek moeten maken, en dat is inderdaad niet volledig volgens de inrichtingswensen die wij hebben als het gaat over fietsveiligheid, et cetera. Wat we normaal doen bij een casus zoals deze, is: wachten tot groot onderhoud komt en dan het fietspad mee aanpakken, zodat die aan onze eigen normen voldoet. U vroeg om een toezegging om te kijken hoe we dat onderzoek kunnen doen. Want op dit moment lijkt die periode om te komen tot dat onderhoud nog best wel ver weg te zijn. Bij de voortgangsrapportage van IPML kunnen we u daarover informeren aan het einde van het jaar, dus hoe die situatie precies zit en hoe we daar naar een oplossing toe kunnen gaan. Dan voorzitter, was er een opmerking van de heer Franssen over Limburgse taal, en dat we moeten zorgen dat die middelen natuurlijk niet aan vergadertafels worden uitgegeven maar met name aan de zaken die leiden tot het meer gebruik van het Limburgs. Het goede nieuws is dat er ook echt veel initiatieven op dit moment ondersteund worden. De Pabo's worden gefinancierd, zodat leraren bijvoorbeeld extra aan de slag kunnen. Er is een keuzevak Limburgse Taal op het mbo bij het VISTA college. Via het Hoes veur 't Limburgs zijn er subsidieregelingen voor kleinere projecten, voor mensen die bepaalde producten willen laten drukken of maken en aan het ontwikkelen zijn. Dus er wordt via die weg heel veel geïnvesteerd in de kleinere zaken. Maar op dit moment zijn we natuurlijk met name bezig ook, vanuit de Provincie gezien op die hoofdlijnen op: hoe maak je nou de structuur, zodat je naar de toekomst toe met zijn allen dat Limburgs ook kunt borgen. Dus ja, u hoort hier vaak veel over die structuren en die wegen die wij met zijn allen klaarmaken om het Limburgs voor de toekomst zeker te stellen. Maar aan de uitvoerende kant bij het Hoes veur 't Limburgs, op die scholen et cetera, wordt heel veel in de praktische zin ook gewerkt. Dus ik denk dat het goed is om beide te benoemen. Hier in de vergaderzaal praten we vaak over de vergaderingen en de structuren, dus ik kan me voorstellen dat dat beeld daardoor wat eenzijdig is, maar in de uitvoering is het dat zeker niet. Dan was er nog een vraag van de PVV, en die stelde de vraag over de taaleis en de beheersing van het Nederlands bij de chauffeurs van Arriva. Er zijn acht chauffeurs in dienst bij Arriva. Die hebben allemaal hun opleiding bij Gilde Opleidingen doorlopen. Daarmee is er voldoende Nederlands, de basis om als chauffeur actief te kunnen zijn. Een aanvullend punt is ook dat Arriva op dit moment haar personeelsbestand op orde heeft, en ook niet verder werft in het buitenland, omdat dat op dit

moment niet nodig is omdat we ook de aanvulling gewoon uit de eigen beroepsbevolking op dit moment op orde hebben. Dus het heeft geleid tot een kortetermijnpuls, waardoor we ook de zaken op orde hebben weten te krijgen, maar er is op dit moment geen noodzaak om nog aanvullende chauffeurs aan te trekken bij Arriva. Dat brengt mij bij de moties, en de appreciatie daarvan. De eerste motie die ik hier voorheb is de motie van de PVV over truckparkings op MAA. Een dilemma wat zeker in Limburg voelbaar is, het gebrek aan truckparkings natuurlijk. We zien overal de vrachtwagens staan en ook de omstandigheden waar de chauffeurs mee geconfronteerd worden omdat je langs de weg in onveilige situaties moet bivakkeren. Wij zijn heel druk met het Rijk in gesprek om te komen tot oplossingen voor truckparkings. Maar het meedenken wat de PVV hier doet en het verzoek om een onderzoek, daar kunnen wij positief over zijn. Het kan oordeel Staten krijgen. Ik kan ook wel zeggen, als Provincie zijn we ook al in gesprek rondom deze locatie geweest, in de afgelopen tijd. En we hebben ook weleens gekeken naar: hoe zou je dat dan eventueel kunnen doen? Er zitten echt nogal wat uitdagingen. Dus de vraag die van de PVV komt 'onderzoek dat nou en ga daarmee aan de slag, en kijk wat er mogelijk is', daar hebben we ook nog wel wat werk te doen: grondprijzen liggen daar wat hoger, et cetera. Dus we moeten even kijken hoe we dat oppakken. Maar oordeel Staten voor deze motie. Dat brengt mij bij: de toegankelijke bushaltes, van de PVV. Past heel goed, voor een deel in ieder geval, in de lijn zoals we die als GS op dit moment hebben uitgezet. Veel Statenleden herkennen waarschijnlijk de onderzoeken naar de toegankelijkheid, en ook de conclusies daaruit, namelijk dat een groot deel van de Limburgse bushaltes bijvoorbeeld nog niet toegankelijk is voor iedereen. Dat hebben we geconstateerd samen met de gemeenten, ook met het Rijk. Het Rijk heeft daarvoor een budget beschikbaar gesteld, zodat we de eerste kritische punten kunnen oppakken met een aantal miljoenen. Maar de rekening die hier nog openstaat en het onderzoek en de oplossingen die hier gevraagd worden, die kosten € 64 miljoen bij elkaar. Met de impact die hierachter uit komt, ga ik deze ontraden, hoewel ik wel toezeg dat we uw Staten blijven informeren over de toegankelijkheidseisen die we hebben, en ook de ontwikkelingen om dat te verbeteren in de provincie Limburg. Dus de motie zelf gaan we ontraden, maar de intentie die hierachter zit is volledig in lijn met wat we hier in de Provincie doen. Dus daarbij deze appreciatie. Dan, het onderzoek naar de oprichting van een Provinciaal openbaar vervoersbedrijf. En wij staan hier als Gedeputeerde Staten altijd moties te appreciëren. Maar in ieder geval, wij appreciëren moties op basis van: is het financieel haalbaar, past het binnen de kaders, voldoet het aan alle wettelijke en inhoudelijke punten die je kunt hebben? En op dat gebied is deze motie oordeel Staten. Want we hebben al eerder aangegeven, ook richting de SP bijvoorbeeld, die een diepe wens hebben dat we dit onderzoeken en mogelijk zelfs realiseren, dat we hiermee aan de slag gaan binnen de nieuwe onderzoeken die richting de Nota van Uitgangspunten van de nieuwe concessie moeten leiden. In de basis is dit oordeel Staten. Ik ga er wel bij zeggen, dat zeg ik dan met alle vriendelijkheid die er is: dit is iets waar we eigenlijk al mee bezig zijn, en waar ook andere politieke partijen al van gezegd hebben: hier moeten jullie mee aan de slag. Inhoudelijk is het oordeel Staten; het is collegialer om dat met elkaar aan de voorkant even af te hechten, zou ik zeggen. Maar dat is dan meer een cri de coeur vanuit het College naar de toekomst toe. Inhoudelijk oordeel Staten. Dan, D66: Zichtbaar Limburg, laat projecten spreken. Ik heb inmiddels, denk ik, een versie of vijf voorbij zien komen van deze motie. En hoe meer versies er komen, hoe dichter we bij een werkbare oplossing aan het komen zijn. De Provincie probeert vaak te communiceren en ook heel duidelijk te communiceren, over de projecten die wij doen. Iedereen kent ze wel, de grote bouwboarden langs wegen waar we aan de slag zijn. Of bij natuurgebieden ook de resultaten van natuurbeleid worden vaak op verschillende manieren in beeld gebracht. Voor natuurherstel en natuurmaatregelen is er zelfs een aparte website om alle informatie te ontsluiten. En ook bij wegbeheer zijn er dergelijke producten beschikbaar. Ik kan me voorstellen dat er behoefte is om dat a) een keer goed in beeld te krijgen, van: wat doen jullie nou precies, hoe doen jullie dat precies?, en b) welke verbeterpunten zitten daarin? En wij zijn niet te beroerd om te leren, dus dat is een koers waar ik me in zou kunnen herkennen. Als er straks een motie ligt die die richting ook daadwerkelijk aan ons opdraagt, dan kunnen we daar zeker wel mee uit de voeten. Dan krijgt deze motie... Ja goed, ik wacht nog even tot ik die laatste versie gezien heb, voordat ik daar een oordeel over ga vellen. Dan de motie Veilig over straat, van D66. Dat is naar...

De voorzitter: Gedeputeerde, dat kan eigenlijk niet. Als hij nog niet gewijzigd is, dan moet u hem denk ik dan afraden.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Dan doe ik dat voorzitter, zoals u dat heel correct weergeeft. De huidige versie is ontraden, maar mijn vermoeden is dat er mogelijk in de tweede termijn een nieuwe versie zou kunnen ontstaan. Ik laat mij aangenaam verrassen, voorzitter. Dan, de motie Veilig over straat, geïnspireerd op wat men in Noord-Holland inmiddels heeft ingericht, als het gaat over sociale veiligheid. We hebben inmiddels, volgens mij, vier moties liggen op het gebied van sociale veiligheid, die we in verschillende vormen aan het onderzoeken, aan het verkennen, et cetera zijn. Dit voorstel zouden we kunnen meenemen in dat proces. Dus in dat opzicht: oordeel Staten. Want we zijn toch al met zo'n breed sleepnet in deze ontwikkelingen bezig dat we deze zeker daarin zouden kunnen meenemen. Dan kom ik bij: Drempelloos ov voor iedereen, van de Partij van de Arbeid. Die ondersteunt het beleid wat wij op dit moment voeren en ook de weg die wij ook al met Arriva ingekleurd hebben als het gaat over toegankelijkheid. Ik wacht ... Ik dacht, voor ik een nieuw punt ga maken wacht ik op de heer Wetemans.

De voorzitter: De heer Wetemans.

De heer Wetemans (oos limburg): Heel verstandig Gedeputeerde. Een ordevoorstel, voorzitter. Zouden de Gedeputeerden ook de motienummers kunnen noemen bij een appreciatie? Want voor een eenmansfractie is het niet te doen om al die moties <onverstaanbaar>.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Dan spijt het me dat ik bij die laatste net niet opgelet heb. Bij de andere is het steeds gedaan.

De heer Wetemans (oos limburg): Bij deze Gedeputeerde in ieder geval niet, dus die heeft braaf alles gewoon met titels verteld en niet met nummers, voorzitter. Dus ...

De voorzitter: U heeft het nu, als het goed is, over 3328.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Dat is volledig correct, voorzitter: 3328. Krijgt oordeel Staten, past in lijn met datgene waar we mee bezig zijn. En we zien dit als een motivatie om daarmee door te gaan en daar nog extra aandacht, samen met Arriva en een breder palet aan partners zoals in deze motie ook genoemd, aan toe te voegen. Dan heb ik nog één motie over een randweg hier staan, waar ik nog een appreciatie over moet geven: 3325. Daarbij, de Randweg is in dit huis veelvuldig besproken en bediscussieerd. Ik herinner me nog: de laatste motie was volgens mij van de heer Franssen een tweetal jaren geleden, waarin we ervoor gezorgd hebben dat de Randweg niet definitief werd afgevoerd hier in dit huis maar dat die op een waakvlam kwam te staan, vanwege de stikstofbeperkingen die er met name op dat natuurgebied de Brunssummerheide liggen. Die liggen er nog steeds. We kijken natuurlijk vol verwachting naar de brief uit Den Haag, maar ik denk dat de aannemelijkheid is dat overschrijdingen die hier bij de Randweg worden geconstateerd, niet met een eenvoudige brief uit Den Haag worden opgelost. Dit is echt wel een van de meest complexe stikstofvraagstukken rondom wegaanleg die wij hebben. We zijn echter wel nog continu in overleg, ook met de gemeente Landgraaf, om te zoeken naar oplossingen. Ik heb drie weken geleden nog met de wethouder een overleg gehad over hoe je tot nieuwe ideeën kunt komen, et cetera. Ik moet daarbij wel zeggen: we zijn op het niveau gekomen dat je moet beredeneren dat de Randweg Abdissenbosch van nationaal belang is en cruciaal is voor de Nederlandse economie en samenleving om daar ook maar naar een oplossingsrichting te gaan. En als wij dat stand kunnen laten houden bij de rechter, dan denk ik dat er heel veel projecten standhouden bij de rechter. Dus daar zitten wij echt nog in een zoektocht naar wat kan. Voorzitter, de intentie is oordeel Staten, maar ik denk dat die klem waar we in zitten, die blijft voorlopig nog wel even bestaan. Dus zoeken doen we zeker. Blijft er een laatste over. En nu ga ik weer een novum creëren, voorzitter. Dat vindt u altijd fijn, als ik dat doe.

De voorzitter: Nee.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Nee, dat weet ik. Maar ik doe het toch. Er lag nog een motie op stapel inderdaad die niet is ingediend door de PVV, en die gaat over de Monulisaregeling. En dan kan ik alvast de update geven, want aan het begin van deze periode is door mevrouw Absil of mevrouw Depondt, een van de twee, de motie ingediend over voldoende middelen voor de Monulisaregeling. Dat is gelukt, complimenten daarvoor. Het is ook een functionerende regeling. De middelen zijn nog niet uitgeput, dus wat dat betreft zien we eigenlijk op dit moment dat de motie gewoon doet waar ze destijds voor bedoeld is. En ook dat de middelen niet die extra € 5 miljoen nodig hebben die hier nog genoemd worden, in de motie. Je kunt altijd overwegen om de percentages verder op te krikken, als het gaat over: hoeveel wil je bijdragen aan het onderhoud van monumenten. Heel eerlijk, we zijn al de enige Provincie die het op deze manier doet. Wij zijn al super royaal op dat gebied. Ik zou zeggen: laten we dat koesteren. Ik denk niet dat er per se motivatie bij het College is op dit moment, om dat nog verder uit te breiden. Dus ik ga hem, als hij wordt ingediend voorzitter, ontraden. Maar wel de intentie, die kan ik wel heel goed volgen.

De voorzitter: Even een punt van orde van mijn kant. Dit maakt het wel lastig: een motie wel rondgedeeld en inzichtelijk, vervolgens niet indienen. En dan krijg je een beetje zo'n gepuzzel. En ik wil met u allemaal en iedereen de goede kant op en het u zo makkelijk mogelijk maken, maar let er een beetje op aan de voorkant als u nog twijfelt: in de tweede termijn kun je altijd een motie indienen. Maar deel hem dan niet rond, en zet hem dan niet al actief. Want dan maakt u het uw voorzitter lastig. De heer Megens.

De heer Megens (PVV): Daar wil ik graag even op reageren. Want we hebben naar de Griffie gemaild dat deze motie pas na beantwoording in de tweede termijn ingediend zou worden. Dus het was de bedoeling dat we een antwoord kregen, en afhankelijk van het antwoord zou de motie komen. Maar we hebben een antwoord, dus dank u wel.

De voorzitter: Dit is allerminst bedoeld om iemand hier iets vervelends te zeggen, vandaag. Dat is het laatste wat ik wil. Maar we hebben het allemaal scherp voor ogen en dan komt het in het vervolg goed. Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Ja voorzitter dank u wel, want ik heb een vraag over de appreciatie over de motie over de Randweg bij Abdissenbosch. Want het College apprecieert met: de intentie is oordeel Staten. En dat is wel even moeilijk vertalen. Is het dan oordeel Staten? En is dan de motie oordeel Staten, of is de intentie die achter de motie zit oordeel Staten? Vandaar even mijn verduidelijkende vraag.

De voorzitter: Gedeputeerde, ben duidelijk.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Oordeel Staten voorzitter, uiteraard.

De voorzitter: Dank u wel.

Gedeputeerde Kuntzelaers: En daarmee zijn we aan het einde van dit verhaal, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, Gedeputeerde. Dan geef ik nu het woord aan Gedeputeerde Van Caldenberg.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Voorzitter, dank u wel. Voorzitter, wij zijn bij de fractie van de BBB. En zij hebben een motie ingediend in de eerste termijn, en die gaat over LASSO. En dat gaat over de opleiding die de gevolgen van het platteland en de stad aan elkaar wil koppelen. Voorzitter, en dat past denk ik heel prima binnen het beleid wat we als College hebben.

De voorzitter: Welk nummer heeft u het...

Gedeputeerde Van Caldenberg: Dat is de motie met het nummer 3315, voorzitter. En die kan wat het College betreft oordeel Staten krijgen. Dan ben ik bij de fractie van het CDA, die hadden een aantal vragen gesteld. Dat ging allereerst over isolatieoffensief. En wij zien dat de woningcorporaties op schema lopen in die verduurzaming. In 2030 zijn er geen corporatiewoningen meer met een E-, F- of G-label. Ten tijde dat u de motie indiende hebben wij als Provincie daar ook echt een rol in genomen. En we zien eigenlijk dat de corporaties daar op dit moment ook zelfstandig keihard mee aan de slag zijn om dat te doen. Daarnaast zijn we bezig met de verduurzaming van het maatschappelijke vastgoed. Daarvoor heeft uw Staten vorige week een voorstel aangenomen. En tegelijkertijd is onderdeel van de Provinciale energiemaatschappij en de energiearmoede-aanpak ook voor de particuliere woningvoorraad nog het verduurzamen, en daarmee is isoleren ook een van de belangrijke maatregelen die daarin speelt. Dus dat is wat we eigenlijk allemaal op dit moment aan het doen zijn. Dan hebben, en het CDA was daar de eerste bij, maar een heleboel fracties gesproken over netcongestie. En mevrouw Depondt zei dat eigenlijk wel goed: en wat is dan nou precies onze rol daar dan nu in? Omdat een aantal dingen ook vanuit de goede rol moeten worden opgepakt. En in eerste instantie is netcongestie natuurlijk primair de verantwoordelijkheid van de netbeheerder. Maar als Provincie hebben we binnen onze rol, en dat is met name een ruimtelijke rol, ingezet op de versnelling van procedures. Ruimtelijke inpassing geregeld bijvoorbeeld al in de POVI. Organiseren van regie, organiseren van samenwerking en organiseren van lobby ook naar Den Haag. We gaan onze propositie Energie voor Limburg aanbieden aan het Rijk, en zijn we goed over in gesprek. En dat hebben we gedaan via samenwerkingspartners in het bestuurlijk overleg EVI, Energie en Verduurzaming Industrie. Dat hebben we gedaan door het naar ons toetrekken van cruciale projecten. En collega Theuns noemde daar in zijn beantwoording al een aantal zaken over, als het gaat over Einighausen, traject naar Schoonbron, rondom Wells Meer. We hebben een brede Energievisie opgesteld, waar gemeenten, netbeheerders en allerlei partners mee aan de slag kunnen, inclusief daarmee de input voor de investeringsprogramma's van die netbeheerders. Het stimuleren – en daar vroeg mevrouw Wesseling ook nog een keer naar, en daar kom ik dadelijk nog wel heel even op terug – natuurlijk het stimuleren van de energy hubs, om ervoor te zorgen dat we sneller stappen kunnen maken. En het belangrijkste ding wat we ook echt doen, is aandringen bij het Rijk om de procedures ook echt te kunnen versnellen. Want vanuit onze rol kunnen wij een aantal zaken, maar wetgeving die echt versnelling mogelijk maakt helpt enorm. Wat blijven we dan nog verder doen? We blijven dus naar de toekomst toe nieuwe versnellingsafspraken maken met medeoverheden en netbeheerders. We hebben een energy board wat we gaan doorontwikkelen. En we maken gerichte keuzes om de meest congestieverlichtende projecten en eventueel additioneel bevoegd gezag eventueel als Provincie ook te doen. Dus die keuzes maken we. Voorzitter, als Provincie komen we uit een situatie waar we eigenlijk op het gebied van netcongestie bijna geen rol hadden. Collega Theuns zei dat denk ik terecht. En als u ziet wat er nu in dit huis allemaal gebeurt op het gebied van energie, dan kunnen we daar enorm trots op zijn. Voorzitter, dan ben ik bij het CDA, en mevrouw Depondt wederom. En zij had een aantal vragen, opmerkingen over het rapport van EMMA. Daar heeft het College u recent via een informatiesessie en mededeling portefeuillehouder over geïnformeerd. En ik zou eigenlijk de toezegging willen doen in de richting van mevrouw Depondt, dat het rapport van EMMA voor het College niet het eindpunt is van het gesprek, maar juist een beetje het startpunt. Er lag een verzoek vanuit de Partij van de Arbeid om te verkennen hoe dat eruitziet. Nou, die verkenning hebben we nu opgeleverd, maar dat betekent niet dat dit rapport voldoende is om uiteindelijk tot besluitvorming over te gaan. We zijn nu juist **met elkaar in gesprek over wat onze rol dan is, en wat daar precies bij hoort**. En dat betekent ook, en ik denk dat mevrouw Depondt daar terecht **een aantal punten heeft: kritisch kijken naar hoe we het nu doen en hoe we het naar de toekomst zouden moeten willen organiseren. Voorzitter, dus de concrete toezegging in de richting van mevrouw Depondt is dat we daar met elkaar nog nader over in gesprek gaan**. Voorzitter, dan ben ik ...

De voorzitter: Heeft u daar een termijn bij?

Gedeputeerde Van Caldenberg: Voor het einde van het jaar.

De voorzitter: Dank u wel.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Voorzitter, dan ben ik bij mevrouw Wesseling. En zij gaf aan, op het gebied van de Provinciale energiemaatschappij... Ja, wij gaan binnenkort ook echt starten met de eerste huizen, in pijler 2. Dus daar gaan we mee aan de slag. We hebben concrete pilots geselecteerd, met betrekking tot de eerste pilot de energiegemeenschappen. Dus daar maken we flinke stappen. Voorzitter, mevrouw Wesseling had ook vragen over de LUPEH-subsidie, over het feit van de lange doorlooptijden. Dat heeft het College inderdaad geconstateerd. En niet alleen geconstateerd en het daarbij gelaten, maar we hebben er ook iets mee gedaan. Want we hebben voor de tweede tranche die nu op 1 juni recent is ingegaan een aantal wijzigingen doorgevoerd. En dat is een belangrijke wijziging, zodat ook gemeenten bedrijven kunnen ontzorgen, en daarmee het proces kunnen versnellen. En we hebben ook de mogelijkheid opengesteld voor parkmanagement. En dat betekent dat je dus een centrale partner hebt die dan namens de bedrijven een aantal stappen kan ondernemen. En dat was in het verleden niet zo. Daardoor hopen we de doorlooptijden te versnellen. Dan ben ik bij mevrouw Jetten. En collega Theuns heeft daar een antwoord gegeven, waar ik heel erg blij mee was. En dat betekent eigenlijk dat ik daar verder niet nog iets op hoeft te zeggen, denk ik. Maar ik denk dat het antwoord in de richting van mevrouw Jetten is dat het wel een urgent probleem is, waarvan we met alle partners daarvan doordrongen zijn. En ik denk, een aantal winsten die we bijvoorbeeld al behaald hebben is de grootte van de woning, waar die aan moet voldoen. Die heeft u recent in de Omgevingsvisie ook verankerd. Daar zijn we het gesprek over aan het voeren. En uiteindelijk moeten we er ook voor zorgen dat goede registratie gaat plaatsvinden. We moeten ervoor zorgen dat je op tijd ook uiteindelijk in een woning terechtkomt als je hier langer blijft dan short stay. En dat zijn de gesprekken die we nu aan het voeren zijn. En daarvoor is het van belang dat we precies weten wie waar woont, wanneer en op welke plek. En dat is onze inzet, om daar nu zo snel mogelijk achteraan te gaan. Voorzitter, dan ben ik bij de vraag van mevrouw Jetten. Dat was meer een retorische vraag zou ik zeggen, over de resultaten van sociale agenda en welke impact dat nu heeft. Ik licht er, in relatie tot de motie van mevrouw Berghorst bijvoorbeeld, de resultaten van De Gezonde Basisschool van de Toekomst uit. En dat betekent dat kinderen gezonder worden, dat ze minder frisdrank ook drinken wat slecht voor ze is, het BMI stabiel blijft en de buikomvang minder toeneemt vanuit dat perspectief, er minder pestgedrag is, leerprestaties uiteindelijk verbeteren, en uiteindelijk ook een hogere consumptie van water en zuivelproducten. Dat zijn zomaar een aantal resultaten op het gebied van impact die voor onze samenleving echt van waarde zijn.

De voorzitter: Mevrouw Jetten.

Mevrouw Jetten (GroenLinks): Ja dank u wel, daar zijn wij ontzettend blij mee. Maar we hebben geen idee van: hoeveel is dat dan? Welke percentages? Hoe was het eerst, hoe is het nu, en waar gaan we naartoe? Dus heel mooie resultaten, maar 'meer' kan ook 1 zijn, of 10. En daar ging het me om, ik wil die scherpte heel graag horen. Of in ieder geval, wat meer concreetheid.

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Ja, wij hebben – mevrouw Schoolmeesters refereerde daar volgens mij in haar interruptie aan – een bijeenkomst gehad: 10 jaar Gezonde Basisschool. En daar werden die resultaten ook echt met de cijfers en de punten en de komma's gepresenteerd. Daar is ook een mooi magazine en een mooi boekje van gemaakt, dus die kunnen we u zo geven als u dat wilt. Daar staat die concreetheid nog specifiek in dan hier. Maar laat ik zeggen, als je op een Gezonde Basisschool – en dat zijn de cijfers – in een kwetsbare school zit met achterstanden ten opzichte van het gemiddelde in Nederland, en je komt daar gemiddeld genomen met 6% achterstand ten opzichte van het gemiddelde in Nederland normaal gesproken uit, als je het concept van de Gezonde Basisschool toepast ga je daar met 15% voorsprong uiteindelijk mee naar buiten, als het gaat over de leerprestaties. Dat zijn enorme impacten die we doen. U heeft in de jaarstukken vorige week kunnen lezen dat wij op schema liggen met de doelstelling om het aantal scholen

uit te breiden. En ik mag ook wel zeggen dat we heel trots zijn op dat concept. Want de uitbreiding vindt namelijk niet langer alleen nog maar plaats in de provincie Limburg, maar de rest van het land begint het te zien, en begint daar ook de vruchten van te plukken en ook uit te voeren.

De voorzitter: U heeft een toezegging gedaan om het boekje te verspreiden. Ik neem aan dat we dat ter beschikking kunnen stellen aan de hele Staten dan?

Gedeputeerde Van Caldenberg: Ja, niet alleen aan mevrouw Jetten. We hebben er heel veel, dus we gaan ze gewoon aan iedereen geven.

De voorzitter: Precies, dus het wordt verspreid.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Zeker.

De voorzitter: Het zal in digitale vorm kunnen zijn, of ...

Gedeputeerde Van Caldenberg: Dat kan zeker in digitale vorm, maar volgens mij hebben wij ook gewoon voldoende fysieke exemplaren.

De voorzitter: Dan komt het helemaal goed.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Het komt helemaal goed.

De voorzitter: Mevrouw Jetten.

Mevrouw Jetten (GroenLinks): Nee, dank u wel. En ik ben ook heel blij met dit antwoord voorzitter, want ik weet ook nog die uitnodiging en ik baalde toen enorm, omdat ik echt niet kon vanwege betaald werk ook daarnaast. Maar maak het allemaal wat concreter. En we staan juist heel erg achter dit soort initiatieven. En daarom heel erg de behoefte van: wat doet het nou. Dus, dank u wel.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Ja voorzitter, het was wel jammer dat mevrouw Jetten er niet bij was, want mevrouw Schoolmeesters weet nog dat het heel koud was op de tribune van VVV. En in de buitenlucht met de winterjas aan hebben we vier uur lang een symposium gehouden. Ik had mevrouw Jetten er graag bij gehad; het was fantastisch om te mogen doen.

De voorzitter: Mevrouw Schoolmeesters.

Mevrouw Schoolmeesters (BBB): Ja die concreetheid, daar ga ik met mevrouw Jetten helemaal in mee. Dat laat onverlet dat die Gezonde Basisschool van de Toekomst een prachtig concept is. Dat kunnen we alleen maar omarmen. Ik heb een beetje huiswerk gemaakt. Volgens mij hebben wij ongeveer 320 basisscholen in Limburg. En als ik de 60 bijzonder onderwijs erbij optel, kom ik aan 382 scholen ongeveer. Ik was inderdaad bij die bijeenkomst in Venlo. En dus tien jaar onderweg met de Gezonde Basisschool van de Toekomst. Ik begreep ook dat het nu een landelijke uitrol gaat krijgen. Maar hoeveel Basisscholen van de Toekomst hebben we in die tien jaar bereikt in Limburg?

Gedeputeerde Van Caldenberg: Aan het begin van deze periode stond de teller net iets onder de 30. We hadden ons voorgenomen om in deze periode die 45 scholen te gaan realiseren. En het is de overtuiging van het College dat we die doelstelling ook gaan halen. Dat laat onverlet dat er nog een hele wereld te winnen is, maar een belangrijk onderdeel van het concept van de Gezonde Basisschool van de Toekomst is dat wij als Provincie Limburg eigenlijk ook zeggen: dit is een voorbeeld zoals het zou moeten zijn en daar

willen we eigenlijk ook naar alle scholen in. En daar voeren we natuurlijk ook verder het gesprek over, ook met het Rijk, ook met gemeenten. Dus dat proberen we te doen.

De voorzitter: Mevrouw Schoolmeesters.

Mevrouw Schoolmeesters (BBB): Ja, dus hoor ik het goed dat er in tien jaar 37 scholen van de 380 zijn aangesloten bij de Gezonde Basisschool?

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Absoluut, en dat is een enorme prestatie. En einde van deze periode gaan wij die 45, zoals beloofd, halen.

Mevrouw Schoolmeesters (BBB): Laat ik vooropstellen: een ontzettend lovend initiatief. Net zoals Kansrijke Start, dat op een gegeven moment landelijk is omarmd. Daar zijn ook landelijke gelden voor beschikbaar. Heeft natuurlijk een heel duidelijk vervolg met Kansrijke Start en School van de Toekomst. Nog eventjes terug naar de motie die door, volgens mij, de PvdA is ingediend. Daarin willen wij, althans die motie roept op tot structureel meerjarig, langdurig, eigenlijk oneindig borgen van € 800.000 per jaar. Enerzijds heeft dat betrekking op Kansrijke Start, wat in feite ook met landelijke SPUKs en subsidies en geldstromen wordt afgedekt. En anderzijds willen we dan € 800.000 structureel oneindig per jaar mede ook hebben voor de Gezonde Basisschool van de Toekomst. Hoe ziet de Gedeputeerde nu dat we van die 37 naar die 45 gaan, en dan hopelijk nog veel meer? Want dat geld wordt voor, ik weet niet hoelang vastgezet.

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Ik denk dat het goed is om aan mevrouw Schoolmeesters toe te lichten: waar zetten wij het Provinciale geld dan voor in. Want wij zetten het geld niet in om iedere individuele school dan te subsidiëren zodat ze het kunnen doen. Nee, we zetten het geld bij de Gezonde Basisschool van de Toekomst juist in voor kwartiermakers om dat aan te jagen. En dat kunnen we natuurlijk structureel blijven doen. Ja?

De voorzitter: Gaat u verder.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Voorzitter, dan denk ik dat ik bij de vraag van de heer Loomans ben gekomen. En dat ging over de verduurzaming van de circulaire economie, en over het geven van het goede voorbeeld. En de Provincie als organisatie geeft daarbij zoveel als mogelijk is het goede voorbeeld. Het grootste deel van de circulaire projecten die we doen, die betreffen grond, weg-, waterbouw en facilitaire dienstverlening – twee van de grootste inkoopcategorieën die we in onze provincie hebben. In de periode tussen 2021 en 2024 werden in totaal 30 aanbestedingen in de provincie als circulair aangemeld. 41% van de ingekochte materialen waren secundair, en 84% van de vrijgekomen reststromen worden gerecycled. Met het actieplan Maatschappelijk Verantwoord Inkopen zetten we dan ook verder hierop in. En we zullen u middels een mededeling portefeuillehouder voor het zomerreces nog nader informeren. Voorzitter, dan ben ik tot slot bij de bijdrage van de heer Megens, van de PVV. En hij vroeg wanneer de communicatiecampagnes zouden worden gestart – want daar hebben we het vorige week immers over gehad. De communicatiecampagne met betrekking tot de subsidieregeling Armoede en Laaggeletterdheid is afgelopen mei al ingegaan. Dus die is al begonnen. En de communicatiecampagne voor gratis bibliotheeklidmaatschap voor Limburgers met een kleine beurs, die start volgende week woensdag. Voorzitter, dat waren volgens mij de vragen aan mijn adres. En dan ga ik naar de appreciatie van de moties die ik nog niet gehad heb. En dan ben ik volgens mij bij die van de BBB al geweest, want die is oordeel Staten. Dat was 3315. Dan hebben we de motie 3329: Structureel financieren wat je structureel doet, van mevrouw Berghorst. En daarvan heel nadrukkelijk ook net in het interruptiedebat met mevrouw

Schoolmeesters aangegeven: het College kan deze oordeel Staten geven. Voorzitter, dan zijn we bij motie 3321. Dat is de motie van de PVV: Niet de burger dimmen. En die roept een drietal dingen op aan het College om te doen. Om met het Rijk in overleg te treden om de versnelling van netcongestie aan de orde te stellen. Voorzitter, dat doen we aan de lopende band. Daar zijn we al mee bezig, dus dat onderdeel van het dictum is overbodig. Als het gaat over het tweede punt: bij Enexis bepleiten dat de particuliere zonnepanelen niet worden gedimd of uitgeschakeld zolang grootschalige zonne- en windparken nog kunnen worden afgeregeld, zou ik willen verwijzen naar dat wij juist met Enexis in gesprek zijn over oplossingen om de overbelasting van het net te voorkomen. En daarbij gaat altijd eerst dat gesprek met de grootverbruikklanten. En mocht dat onvoldoende zijn, dan zijn we uiteindelijk met iedereen samen aan zet om te voorkomen dat de stroom uitvalt. Maar we gaan ook een pilot doen via Enexis, en die pilot heet: Zonnedimmer. Particulieren wordt daarbij de mogelijkheid geboden om vrijwillig eigen opwek te dimmen, tegen vergoeding. En ik hoorde de heer Megens een pleidooi houden om ervoor te zorgen dat die energierekening van de inwoners omlaag gaat. Nou, met zo'n pilot, door juist je eigen opwek te dimmen, zou de rekening omlaag kunnen gaan.

De voorzitter: De heer Megens.

De heer Megens (PVV): Ja dank u wel, voorzitter. Die Zonnedimmer, dat is juist de reden geweest dat wij ook deze motie zijn gaan opstellen. Want wat is nu het geval? Veel inwoners in Limburg krijgen nu die brief om die Zonnedimmer te installeren. Maar wat is daar nu aan de hand? Die mensen krijgen een vergoeding van € 0,25 per gedimd kilowattuur, terwijl ze € 0,29 per kilowattuur eigenlijk moeten betalen aan hun energieleverancier. Dus volgens mij levert dat de burger niks op, maar kost het de burger geld. Dus ik zou toch willen bepleiten dat u daar toch nog eens een keer goed naar gaat kijken.

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Ja, daar kijken we heel goed naar. Maar het punt is een beetje dat als we deze motie aannemen, dat die burger dat geld niet krijgt en die grootverbruikers met die zonne- en die windparken juist wel. En als u dat wilt bewerkstelligen moet u niet deze motie indienen. Dus wij kijken daar heel goed naar, maar deze motie is ontraden zoals die hier staat.

De voorzitter: De heer Megens.

De heer Megens (PVV): Ik zou dat graag nader toegelicht willen hebben, waarom die burger dan dat geld misloopt als ze niet meedoen met het project Zonnedimmer, en waarom die grootschalige zonneprojecten dan het geld opstrijken. Kunt u dat nader duiden?

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Wat hier staat is dat wij de huishoudens daarvan dus niet moeten laten dimmen totdat de professionele partijen allemaal zijn gedimd. Maar het effect daarvan is dus dat die burgers dat geld niet gaan krijgen, omdat deze motie dat dan uitsluit.

De voorzitter: De heer Megens.

De heer Megens (PVV): Ja dank u wel, voorzitter. Is de Gedeputeerde het dan met mij eens dat het de burger toch uiteindelijk geld kost als ze die Zonnedimmer activeren?

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Nee, want het kost de burger nu geld, en als we die dimmer gaan doen dan kun je dus de mogelijkheid als je dimt, dat je daar een vergoeding voor krijgt. Dus dat levert de burger dan juist geld op.

De voorzitter: Mijnheer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Ja voorzitter, ik had meer een technische vraag hierover. Is het überhaupt realistisch om deze motie te kunnen uitvoeren? Want het zijn verschillende netten waar met name de grote parken zitten, en waar de huishoudens zitten. Als in een stad, in een wijk veel zonnepanelen liggen, die schakelen af op het moment dat de spanning boven de 253 volt komt. Terwijl de zonneparken, die schakelen eigenlijk al af op basis van marktprijzen. Die zitten bijna altijd op een ander transformatorstation dan een stad. Dus is überhaupt de motie technisch mogelijk?

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Voorzitter, het lijkt wel alsof de heer Nijskens mijn appreciatie zou kunnen lezen. Want ik was nog niet helemaal klaar met de appreciatie van de motie. Technisch is het mogelijk, maar hij heeft het wel volledig correct als het gaat over zijn technische analyse. En dat maakt het zeker niet makkelijk. Dus oordeel blijft: ontraden. En dan hebben wij de motie van, volgens mij is het mevrouw Smeets van de SP: Bouwen aan een sociaal en veerkrachtig Limburg. En die motie kunnen wij oordeel Staten geven. Ik denk dat daar bij de appreciatie die de heer Nijskens daarover gaf, dat wij deze motie niet interpreteren als dat dit al een budgetvraag nu hier op dit moment is. Maar het gaat over de scenario's uit te werken. En daarmee kunnen we de motie oordeel Staten geven.

De voorzitter: En het is de motie met nummer 3330.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Kijk voorzitter, dank u.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan Gedeputeerde Demollin.

Gedeputeerde Demollin: Dank u wel, voorzitter. Ik heb een vraag gekregen van mevrouw Depondt, over de regeldruk verminderen, en of wij drie concrete zaken konden aangeven waar we mee aan de slag zijn, ook naar aanleiding van het initiatief STOER dat door de fractie van mevrouw Depondt is aangejaagd. Als het gaat over: hebben we iets afgeschaft? Ja, we hebben iets afgeschaft. Wat we hebben afgeschaft is dat als organisaties bij ons subsidie aanvragen, of het vrijwilligersorganisaties zijn of dat het mkb is, hebben wij de regel afgeschaft dat een organisatie tot € 125.000 subsidie geen accountantsverklaring meer hoeft af te geven. Dat betekent dat die organisatie daardoor ergens tussen de € 5.000 en de € 10.000 kan besparen. Maar ook niet meer, als alles afgerond is en de subsidie is helemaal afgerond, nog een keer extra die administratieve last heeft. Dat is een van de zaken die we gedaan hebben. Dan hebben we ingezet op vereenvoudiging. Dus niet afschaffen, maar vereenvoudiging. Onder andere bijvoorbeeld bij het advies- en instemmingsrecht bij de BOPA's, zeker voor woningbouw in het stedelijk gebied. En daardoor lopen die procedures sneller en eenvoudiger én korter. Dat is iets wat we hebben gedaan. Wat we ook hebben gedaan is dat we meer duidelijkheid hebben gegeven over regelgeving. Bijvoorbeeld in de POVI, de digitale kaarten maakt helderder per gebied welke regels er gelden. En een ander punt waar we op inzetten is, en dat hebben we zeker ook in die Adviesgroep STOER gemerkt: soms zijn regels goed, maar worden regels wel heel erg drukkend ervaren. En er is iemand in Leiden op gepromoveerd, op ervaren regeldruk. En wat we doen is dat we daarmee ook het gesprek aangaan met mensen om te communiceren, uit te leggen, soms te helpen dat een regel niet slecht bedoeld is maar dat we op de een of andere manier het kunnen duiden waarom die regel als drukkend wordt ervaren. Dus vandaar dat we ook aan het kijken zijn dat we niet naarstig gaan zoeken: die regel moet worden afgeschaft. Vaak zijn het ook regels van andere organisaties, zoals verzekeringsmaatschappijen. Dus daar hebben we ook zeker oog en oor voor. Los daarvan kan ik u

zeggen dat alle gesprekken die ik hierover heb met het ambtelijk apparaat, ik altijd zeer sterk inzet op impact. En ik moet zeggen, het ambtelijk apparaat gaat daar weleens met een zweetdruppeltje op hun hoofd bij mij de kamer uit, dat ze denken: ja, wat wil de Gedeputeerde nou? Maar ik blijf inzetten op het feit dat we impact hebben, zeker op dit belangrijke thema. Dan voorzitter, heb ik een vraag van mevrouw Jetten. En die gaat over de Vakmanschapsagenda. Een heel goede vraag. De Vakmanschapsagenda heeft een prominente plek gekregen in het coalitieakkoord. En toen ik hier startte als Gedeputeerde, toen zag ik eigenlijk dat het mbo een beetje, hoe zal ik het zeggen, als een beetje een Pluk van de Petteflet met een rood wagentje door het gebouw aan het rijden waren, van: ja, waar hebben we nou eigenlijk plek? Je zag dat heel veel geïnvesteerd is in het universitaire onderwijs en in het hbo. En die Vakmanschapsagenda moest ook landen, zeg maar. Dus wat ik gedaan heb is sowieso eerst structuur bouwen om het mbo nadrukkelijk bij ons binnen te halen, en een bestuurlijk overleg te organiseren waarbij je de volledige waaier aan tafel hebt. Dus dat mbo ook een heel logische partner is aan tafel, met dat hbo en het wo. Het andere wat we gedaan hebben, is dat we vervolgens die Vakmanschapsagenda zijn gaan vullen. Het klinkt leuk als het mbo zegt: ja Provincie, je hebt het in het coalitieakkoord opgenomen, geef mij dat geld ook maar. Ik zeg: "Ja, maar we gaan niet zomaar geld geven. Wat ga je er dan voor doen, en hoe wil je dat invullen?" Dat is best een traject geweest van een jaar, anderhalf jaar. Op dit moment loopt die Vakmanschapsagenda. Wat ik heel waardevol vind, is dat het mbo in Limburg zich ook veel meer samen gevonden heeft. Die onderlinge concurrentie, die is er. Natuurlijk, tussen instellingen heb je die wel een klein beetje. Maar ze doen echt heel veel samen, op dit moment. Stemmen ook goed af als het over krimp gelden gaat. En ze hebben ook invulling gegeven, waarbij ze zelf hebben verzocht om dat in twee fasen te doen. Dus de eerste fase loopt nu. En de tweede fase, hebben zij gezegd: nou beste Provincie, waar je ons heel erg mee kunt helpen is dat je steun geeft aan een RIF-aanvraag. Dus een publiek-private samenwerking. Waarbij het VISTA heeft gekozen om dat nadrukkelijk in de defensie- en de dual-use hoek te doen. Waarbij het Gilde heeft gezegd: we willen doorbouwen op alles wat wij hebben, zeker in Noord-Limburg, op het gebied van slimme logistiek. En waarbij Yuverta heeft gezegd: wij willen heel graag een diepere en verdere impuls geven aan de biodiversiteit, om EcoBiose in Valkenburg te kunnen verduurzamen. Nou, daar zetten we met die Vakmanschapsagenda ook op in. En daar blijven we ook mee doorgaan. Wat ik tegelijkertijd ook gedaan heb, los van die Vakmanschapsagenda, is dat het mbo een veel prominentere plek heeft gekregen in diverse Europese aanvragen. Als voorbeeld: Next 3. Dat is een Interreg- project dat eind mei is gehonoreerd, over het bouwen van een trinationale opleiding voor het ontwikkelen van de Einstein engineer. Daar zit zowel VISTA als Gilde bij, om ook die doorstroming te krijgen. En als laatste, ik heb gezien toen ik laatst in Brussel was, dat binnen het Erasmusprogramma er een call openstaat in Europa voor Centres of Vocational Excellence. En ook daar ben ik nu aan het kijken dat ik hun help om te kijken dat ze daar een plek kunnen krijgen. Dus het heeft echt heel grote aandacht. En omdat ik ook vind dat dat de ruggengraat is zeker van het mkb, willen we er ook echt aandacht aan geven. Voorzitter, dan heb ik een vraag van de SP over extra middelen te vragen voor burgerschapslessen. Ik vind dit een heel terechte oproep, en ik wil dan ook heel graag toezeggen om dat te doen. Om te gaan verkennen, samen met OCW, wat die mogelijkheden zijn om daar extra middelen voor te krijgen ook in het kader van de burgerschapslessen. Dit ligt natuurlijk ook helemaal in lijn met de eerder aangenomen motie van mijnheer Loomans, met nummer 3244. Dan heb ik ook nog een vraag van de SP die gaat over medewerkers, onder andere bij de netcongestie. Daar kan ik toelichten voorzitter, dat we in het kader van de Talent Charter met een aantal projecten bezig zijn. Een daarvan zijn we aan het doen met het mkb. Daar heeft de overkoepelende organisatie, ondernemend Limburg, een aanvraag bij ons ingediend. En specifiek in die sector Techniek met het mkb zijn wij nu aan het kijken hoe we daar een impuls aan kunnen geven. En ik zal in ieder geval kijken... Want volgens mij, datgene wat zij hebben ingediend zit hier ook al een stuk mee in. Dus we hebben daar nadrukkelijk aandacht voor, dat we in die sector Techniek en zeker bij het mkb, dat we daar oog en oor voor hebben. Voorzitter, dan heb ik twee moties. En ik zal starten met de motie met nummer 3316, over mijnbouwschadeherstel. En daar kan ik het volgende op toelichten. Die motie krijgt oordeel Staten. Ik was gisteren in Den Haag, en ik heb daar, omdat ik ook wist dat deze motie onderweg was ... Trouwens, fijn dat er mensen met familiale binding zijn in deze Statenzaal die vaders of opa's of overgrootvaders hebben die beneden in die mijn hebben gewerkt. En wat ik begrepen heb is dat een gedeelte van die mensen uit de pilotgroep inmiddels zijn

meegenomen, een gedeelte nog niet. En toen ik doorvroeg bij het ministerie, van: ja, waar ligt dat dan nou precies aan? Dan blijkt dat het heeft te maken met het ontbreken van de hogeresolutiedata, wat ze mij verteld hebben. En dat zit bij het probleem dat de Commissie Mijnbouwschade daar bij TNO afspraken over moet maken. En toen ik daar dieper op doorging ontpopte zich iets waarbij dat ik dacht: oké, maar als de commissie Mijnbouwschade op deze manier vrij langzaam dit proces ingaat, gaat dadelijk een stuwmeer ontstaan wat waarschijnlijk tot heel veel gemor bij burgers gaat leiden. Dus om die reden wil ik heel graag met deze motie onder de arm ook naar het Rijk toe, en zeggen: zorg nou dat er duidelijkheid komt, en dat we snelheid krijgen. Maar ik heb al wat nadere informatie over die pilotgroep, maar hij krijgt oordeel Staten. En dan voorzitter, heb ik de laatste motie, en dat is de motie met nummer 3312. Met deze motie ben ik heel erg blij. En waarom ben ik hier blij mee? Toen ik drie jaar geleden hier startte als Gedeputeerde ben ik begonnen ... Ja, jullie kennen me denk ik een beetje, ik hou heel erg van echte reële dingen en data en informatie en gegevens. Dus ik ben gestart het hele verhaal, met het datafundament of het data warehouse, en ook met een datagovernance op te bouwen. En deze motie geeft daar een verdere impuls aan en bouwt daarop door. Dus deze motie krijgt van mij: oordeel Staten. En ik hoop dat we hier mooie dingen mee kunnen gaan doen. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, Gedeputeerde. Iedereen die heeft meegeturfd ziet dat er nog één motie niet geapprecieerd is. Dat is de motie van mevrouw Jetten. Die krijgt van het College: oordeel Staten. En volgens mij is daar geen nadere toelichting nodig. Als dat zo is, dan kan ik netjes blijven zitten. Anders moet ik even een vervanger vragen om de vergadering voor te zitten. Maar oordeel Staten. En dat was de tweede gewijzigde motie 3322. Daarmee zijn we aan het einde van de eerste termijn. En zoals beloofd aan vooral mijnheer Peters, maar aan iedereen ... Niet dan nadat ik mevrouw Berghorst het woord heb gegeven.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Ja voorzitter, want ik heb in mijn eerste termijn een vraag gesteld aan het College over of we nu al bezig zijn met extra maatregelen naar aanleiding van de mondiale situatie. Of we dat aan het verkennen zijn, of dat we dat aan de nieuwe coalitie laten. En ik heb ook een reflectie gevraagd van het College. En volgens mij heb ik die nog niet gehad. En ik was even aan het afwachten of u dat misschien zou doen, maar aangezien u nu richting de tweede termijn gaat dacht ik: dan ga ik het toch even vragen.

De voorzitter: Doe ik u er een plezier mee, in ieder geval ons, als we dat dan in tweede termijn mogen doen? Dan kunnen we even afstemmen wie dat namens het College...

Mevrouw Berghorst (PvdA): Prima. En dan zal ik mijn vraag in tweede termijn nog een keer herhalen ook. Ja?

De voorzitter: Dank u wel voor uw behulpzaamheid. Dan schorsen wij nu de vergadering voor ongeveer een kwartier. En als ik goed ben geïnformeerd is er ijs.

[SCHORSING]

De voorzitter: Ik heropen de vergadering. Aan de orde is de tweede termijn van het Statenvoorstel inzake de Voorjaarsnota en ik geef als eerste wederom het woord aan mevrouw Schoolmeesters namens de fractie van de BBB.

Mevrouw Schoolmeesters (BBB): Dank u wel, voorzitter. We praten vandaag over de Voorjaarsnota, maar ondertussen, en we hebben het er al een aantal keren hier in deze zaal over gehad, hangt er een zwaard boven de leefbaarheid in onze provincie. De persconferentie van LVVN staat op de planning, wordt steeds maar uitgesteld en aan de brief wordt schijnbaar nog druk gesleuteld, maar ondertussen sijpelen er wel flarden van onderdelen uit. En of ze nou waar zijn of niet, die brief gaat überhaupt grote gevolgen hebben.

En BBB Limburg maakt zich echt zorgen over de gevolgen van deze plannen voor de dynamiek, de vitaliteit en de leefbaarheid op het Limburgse platteland, voor onze inwoners, maar ook voor de agrarische bedrijven, die niet alleen zorgen voor voedselproductie, maar ook bijdragen aan alles wat belangrijk is voor onze inwoners op het platteland, werkgelegenheid, sociale samenhang, en vooral het beheer van ons karakteristieke Limburgse landschap. We vangen signalen op van zoneringen tot wel één kilometer, en hierdoor worden duizenden boeren direct geraakt in hun bedrijfsvoering, zeker die in Zuid-Limburg. We zitten als Limburg ingeklemd tussen België en Duitsland, met nul invloed op hun stikstofbijdrage, maar de bijdrage die geleverd moet worden in onze provincie is groter dan ooit, en daarom de volgende vragen aan de Gedeputeerde. Niet dat hij ze meteen na deze tweede termijn moet beantwoorden, maar we hebben begrepen dat er een mededeling portefeuillehouder komt en we zouden dit graag als input mee willen geven om daar in ieder geval aandacht aan te besteden bij die mededeling portefeuillehouder of op een andere manier erop terugkomen. Want over hoeveel agrarische bedrijven hebben we het? Hoeveel bedrijven in Limburg worden geraakt door die zonering van 500 tot wel 1.000 meter? We hebben het over gangbare bedrijven, maar de ook zo maatschappelijk gewenste biologische bedrijven. En hoe krijgen zij überhaupt de vergunning om te schakelen, om bij te dragen aan die immens grote opgave? En welke gevolgen verwacht het College voor de leefbaarheid van de betrokken dorpen in het buitengebied? Ik refereer aan de motie 3211, 'Dragers van leefbaarheid en de sociaal-maatschappelijke impact van stoppende boeren'. En wat betekenen deze plannen voor het onderhoud, ook vooral de beheerskosten van het Limburgse landschap, maar ook het behoud van ons blijvende grasland? Welke ruimtelijke gevolgen ziet het College voor het landelijk gebied naar aanleiding van deze plannen? En vooral, het allerbelangrijkste, waar zijn de garanties? Duidelijkheid is één, maar als de beoogde effecten niet waargemaakt kunnen worden, wat is er dan onherstelbaar kapotgemaakt? Bijvoorbeeld het ontstaan van een heel nieuwe groep PAS-melders, en ondertussen is er nog geen vergunning verstrekt. Voor BBB staat voorop dat besluiten niet alleen beoordeeld moeten worden op juridische en technische aspecten, maar vooral op hun impact op de leefbaarheid van Limburg, elke Limburger telt, de impact op onze inwoners en de impact voor onze ondernemers. En wellicht zijn de gevolgen van de plannen zo enorm dat niet alleen, zoals gezegd, een mededeling portefeuillehouder volstaat en we horen graag hoe GS hierin staat. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Schoolmeesters. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Depondt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Voorzitter, misschien twee puntjes. Misschien primair even aanhakend op de bijdrage van mevrouw Schoolmeesters in de eerste termijn. We hebben hier een jaar geleden in deze zaal ook over het lossen gesproken, ook over stikstof. Dat was een vrij emotioneel debat, en waar we het toen met zijn allen tenminste nog wel over eens waren, was dat er heel veel maatregelen nodig zijn. En je kunt hele discussies voeren over de juiste of niet, daar gaan we het nu niet over hebben, denk ik, maar we hebben toen wel met zijn allen vastgesteld: er moet een stip op de horizon zijn, hoe vinden wij eigenlijk dat onze landbouwsector er over tien, twintig, dertig jaar zou moeten uitzien, waar zijn we eigenlijk naartoe aan het werken. En we moeten ook opletten, denk ik, hoe belangrijk dan ook, maar dat de norm alleen maar stikstofreductie is. Die moeten we behalen, die stel ik ook niet ter discussie, maar er is wel een breder perspectief van waar willen wij met onze sector naartoe. Want alleen als je iets van een stip op de horizon hebt, dan weet je ook welke maatregelen je met zijn allen moet inzetten om daar te komen. En er is toen ook een toezegging gedaan door het College om dat ook verder uit te werken. Ik kan me best voorstellen, in de hectiek van dit dossier, dat het er nog niet van gekomen is. Maar ik denk dat als je de stip op de horizon, ik denk dat ik dat deel met de BBB, niet duidelijk maakt, dat het ook heel lastig wordt om uit te leggen waarom je welke maatregelen wel of niet wil treffen, even los van het stikstofdossier, laat dat even helder zijn. Nog één ander puntje, dat gaat toch over die Sociale Agenda. Ik snap de toezegging van de Gedeputeerde dat we uiterlijk eind dit jaar eens gaan praten over, ja, ik noem het dan toch maar even de kaders en de randvoorwaarden waarbinnen we over de toekomst van de Sociale Agenda praten. Vervolgens apprecieert het College de motie van de SP begrijpelijkerwijze met oordeel Staten, maar die zegt: werk de scenario's dan maar uit voor de begroting. Ik kan dat niet helemaal rijmen, maar dat moeten we misschien nu niet

uitdiscussiëren. Wij zullen in ieder geval een agendaverzoek indienen voor de eerste ESA-vergadering na de vakantie om de hele procesgang dan maar eens met elkaar te bespreken.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Depondt. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Wesseling namens D66.

Mevrouw Wesseling (D66): Dank, voorzitter. Nog een aantal vragen voor de tweede termijn. De motie over het inzicht in waterkwaliteitsbeleid, er leek best wel veel werk achter schuil te gaan om dit ook inzichtelijk te maken. En dat inzicht is altijd goed, maar heel veel papierwerk kan er natuurlijk ook toe leiden dat er veel minder wordt uitgevoerd, terwijl er juist nog zo veel werk te verzetten is als het erom gaat onze waterkwaliteit op orde te krijgen, dus daar zouden we graag nog even een reflectie van horen van het College: hoe veel werk gaat er nu schuil achter deze motie en in welke mate zijn het ook cijfers die we eigenlijk gewoon vrij gemakkelijk tot onze beschikking hebben? En dan nog één vraag over woningbouw die nog was blijven liggen, namelijk hoe zorgen we ervoor dat we vooral ook slim, duurzaam en binnenstedelijk bouwen, zodat leefbaarheid en landschap hand in hand blijven gaan. En dat is juist ook gelet op de hele situatie in Peel en Maas, waar ze nu woningbouw toestaan die absoluut niet aan deze criteria voldoet, sterker nog, waar je niet eens meer zou kunnen buitenspelen omdat je wordt omgeven door giftige stoffen. Dan nog een vraag over het toegankelijk maken de bushaltes. We hebben begrepen van de Gedeputeerde dat dat € 64 miljoen zou kosten. Van dat bedrag schrokken we wel, dus we vroegen ons een beetje af: waar komen die kosten vandaan? Wat is er dan concreet zo duur aan toegankelijk maken van al die bushaltes dat dit prijskaartje daaraan vast hangt? Dan de LUPEH-subsidie voor de energyhubs. De doorlooptijd is nu dan verminderd, met name door een aantal stappen te zetten in vereenvoudiging van de regelingen en ook de gemeenten in stelling te brengen, maar dat leidt wel tot de vraag: in hoeverre hebben we dan onnodige regeldruk gehad aan de voorkant en toetsen we daar ook nu wel voldoende op voordat we een regeling openzetten? Dus D66 was eerder al gekomen met het idee, met een motie ook, om een mkb-regeldruktoets in te stellen, maar we twijfelen nu ook een beetje of we niet gewoon een algemene regeldruktoets nodig hebben, ook voor de regeldruk die we opleggen aan onze medeoverheden. Dus graag nog een reflectie van het College op hoe we dit aan de voorkant ook hadden kunnen zien aankomen en aanpakken. Dan nog de motie die we zouden wijzigen. Ik heb het nummer niet helemaal scherp, maar dat is 'zichtbaar Limburg laat projecten spreken', 3326, hoor ik hier, die is gewijzigd en ik zal even het gewijzigde dictum nog voorlezen. 'Verzoeken Gedeputeerde Staten: 1. Een verkenning te starten om bij provinciale projecten vanaf € 0,5 miljoen, te communiceren over wat is gerealiseerd, wat het heeft gekost, welke rol de Provincie hierbij heeft gehad en waarom dit project is uitgevoerd, in begrijpelijke taal (B1-niveau); 2. hierbij een verkenning te doen naar een combinatie van communicatievormen, waaronder een bord op of nabij de locatie met een QR-code of voor-en-na foto's van de locatie, waarbij de "voor"-foto de bestaande situatie toont en de "na"-foto een realistische visualisatie geeft van de toekomstige situatie;'

De derde bullet is dus helemaal geschrapt en dan de vierde bullet: '4. de uitkomsten van deze verkenning, inclusief een advies over brede uitrol en de bijbehorende structurele kosten bij de eerstvolgende ...' O er staat: 'bij de eerstvolgende begrotingscrisis', zie ik. Dat was niet de bedoeling. '... begrotingscyclus aan Provinciale Staten voor te leggen.' Dus daar komt toch nog een kleine wijziging op, want ik wil hem niet voor een begrotingscrisis. Excuses. Tot zover.

De voorzitter: We zullen die wijziging nog eventjes doorvoeren. Dank u wel, mevrouw Wesseling. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Jetten namens GroenLinks.

Mevrouw Jetten (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter en dank voor de uitgebreide beantwoording van GS. Ik kom ook een beetje met een crisis, want het is vandaag waanzinnig heet en we zitten echt in een hittegolf, en dat heeft te maken met klimaatverandering. Maar wat je ziet, is dat wij in deze Staten veel aandacht hebben voor de Sociale Agenda, en dat is terecht, natuurlijk. En dan hebben we het over laaggeletterdheid en armoede en gezondheid en een kansrijke start en een gezonde basisschool van de toekomst. Dat zijn

allemaal heel essentiële dingen, maar wat we ook zien, is een heel groot verschil bij arm en rijk in verband met hittestress. Over het algemeen wonen mensen met een lager inkomen in slechter geïsoleerde huizen, die hebben veel meer last van de hitte, kunnen daar ook veel minder maatregelen op nemen en dan zie je ook dat daar de sterfte hoger is, de luchtvervuiling hoger is, dus allemaal zaken waar ik ook in deze zaal aandacht voor wil vragen om daar iets aan te doen. En daar is iets aan te doen, namelijk vergroening van straten, vergroening van pleinen in de buurt, en dat heeft meerdere goede gevolgen natuurlijk. Sowieso daalt de temperatuur, maar het is ook nog eens goed voor de waterberging, voor de biodiversiteit. En ik wil dat niet uit natuur halen, maar ook natuur in straten, in dorpen en steden, juist in dit soort versteende buurten, willen wij hier een oproep voor doen of we hier ook aandacht voor hebben, want het is heet voor ons allemaal, maar voor sommige mensen helaas meer heet dan voor anderen. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Jetten. Dan geef ik het woord aan de heer Loomans namens Horizon.

De heer Loomans (Horizon): Voorzitter, van mij alleen een korte reflectie. Ik zag op de website van de NRC dat zij twee uur geleden hebben geschreven: 'Dit is de zwaarste hittegolf in Europa ooit, klimaatverandering is de oorzaak.' En dat was ook een van de onderwerpen waar ik in mijn bijdrage vanmorgen uitgebreid aandacht aan heb besteed en erop heb aangedrongen dat wij in onze toekomstplannen en beleid gewoon veel meer klimaatverandering en de gevolgen daarvan meenemen. En ik constateer dat in het hele debat dat we verder hebben gevoerd, de enige vorm waarin wij het verder over de hittegolf en het klimaat hebben gehad, dat was het ijsje, dus misschien is dat juist een extra onderbouwing voor het feit dat dit onderwerp meer aandacht nodig heeft. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Loomans. Ik geef het woord aan de heer Blijlevens. Niet nodig. De heer Franssen namens LOKAAL-LIMBURG.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Dank u wel, voorzitter. Het is wel warm, beste mensen, maar je kunt het ook positief verwoorden: er is wel een prettige sfeer hier en die is weleens anders. Maar ja, alle gekheid even op een stokje. Als we kijken naar onze inbreng, zijn wij zeer tevreden over de beantwoording van de vragen. Wij hebben er onder meer de nadruk op gelegd dat wij het belangrijk vonden dat we aandacht zouden besteden aan de Limburgse taal, het dialect en dergelijke. Nou, daar kwam een heel positieve respons op. De gezonde school ondersteunen wij als LOKAAL-LIMBURG ook al jaren en we zijn ook blij met de behaalde resultaten in het toekomstperspectief. Dan, als we kijken naar de cultuur – misschien kan ik het nog even in herinnering brengen – wij hebben vorig jaar in juni de motie 3193 ingediend en die ging eigenlijk over het kijken of het haalbaar was om een verzekering te regelen voor de carnavalswagens. Je kunt natuurlijk nu zeggen 'in deze tijd krijgen we zomercarnaval', vandaar dat ik dit misschien even aanhaal. We zijn benieuwd hoever het daarmee is, want wij vinden de informatie tot op heden veel prettiger, en vandaag sowieso met deze omstandigheden, maar we vragen ons wel af: heb je bijna een jaar nodig om te onderzoeken of er een verzekering mogelijk is? Misschien kan daar even een terugkoppeling op komen? Dan dienden wij twee jaar geleden een motie in over de Abdissenbosch. Er werd een stukje verlengd en er kwam een antwoord op van de Deputé. Dat klopt, wat hij verwoordde. Ik zat er zelf toen ook bij en ik was ook een van de mede-indieners. En we zijn ook blij dat een collega-Statenvr fractie dit wederom onder de aandacht brengt. En er is natuurlijk meer aan de hand, want een internationale verbinding is erg belangrijk in de regio en we blijven gezamenlijk, denk ik, streven naar een positieve uitkomst. Dan, voorzitter, schrok ik toch even van dat lijstje, wat ikzelf heel snel best summier heb opgesteld, van welke moties wij allemaal mee-indienen, en een greep daaruit wil ik u mededelen. Dat is de motie 3311, 'Alleen ga je sneller samen kom je verder.', de motie 3328, 'Drempelloos OV voor iedereen.', 3329, 'Structureel financieren wat je structureel doet.', 3325, 'Waar een (politieke) wil is, is een (Rand)weg naar leefbaarheid', 3323, 'Continuïteit in beleid 2', 3324 'regie op onze digitale autonomie.' En ik zal de laatste, en ik hoor het belletje, bijna, 3323, 'Samen herdenken samen verbinden 75 jaar Molukse gemeenschap in Limburg.' En die heb ik bewust als laatste geplaatst, voorzitter, want ik denk wel dat we het gezamenlijk hier zullen moeten doen in Limburg en we zullen ons samen sterk dienen te maken voor Limburg. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Franssen. Dan geef ik het woord aan mevrouw Berghorst namens de PvdA.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Voorzitter, dank u wel. Zoals we net op het einde van de eerste termijn wisselden, was er nog een vraag van ons niet beantwoord, dus die zal ik nog even stellen. Waar het over ging, collega's, College, de Kaderbrief schetst een onzekere toekomst, met onzekerheden voor de provincie en voor onze inwoners. En de vraag die wij daarover stelden, was: doen we nu al iets extra's? Zijn we aan het verkennen of we iets extra's moeten doen als gevolg van de aanhoudende spanningen of laten we dat aan een nieuwe coalitie? Dat is waar ik een reflectie op wilde van het College en verder wilde ik vooral alle collega's bedanken die vandaag onze moties mee-indienen. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Berghorst. Dan geef ik het woord aan de heer Megens namens de PVV.

De heer Megens (PVV): Dank u wel, voorzitter. Ik zal het kort houden, want we hebben eigenlijk alleen een motie die we aan willen gaan houden en dat is motie 3119, 'Toegankelijke bushaltes in Limburg; rechten vóór rendement.' Mede door de toezegging die we van het College hebben gekregen, zullen we deze dus aanhouden. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Even een vraag aan u: de motie 3317, die had u wel rond laten delen, nou, u niet, maar hij is rondgedeeld, laat ik het even zo zeggen, maar het hing nog boven de markt of u hem ook zou indienen.

De heer Megens (PVV): Ja, voorzitter, ik had daarstraks bij de beantwoording van de Gedeputeerde al gezegd: met deze beantwoording gaan wij hem niet indienen.

De voorzitter: Dan is het voor iedereen duidelijk. Hij is dus niet ingediend. Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan de heer Wolters Gregório namens de SP.

De heer Wolters Gregório (SP): Dank u wel, voorzitter. Vanmorgen waren er een aantal partijen negatief over dat sommige uitvoeringsprogramma's nog altijd in uitvoering zijn en niet klaar, maar het is, uitzonderingen daargelaten, goed dat we structureel aan de gang zijn, geen pleisters plakken, maar de oorzaak aanpakken, samen met alle partijen die daarbij nodig zijn. Ik sprak in mijn eerste termijn al over infecties waar we decennia last van hebben en het is tegenwoordig lastig om al die infecties tegelijk te bestrijden. Naast de antibioticakuur moeten we toch ook genoeg groente en fruit eten, voldoende water drinken, nachtrust pakken en je beste vrienden op visite krijgen, zeg maar een leefstijlinterventie. Zelfs wij als ongeduldige SP zien dat zaken in gang zijn, maar dan moeten we de quote veranderen in: niet alles kan even snel worden opgelost. Daarom is vandaag het overleg over de leefbaarheid en Sociale Agenda goed om te doen, want laten we de informatievoorziening naar PS zo compleet mogelijk maken, is mijn oproep aan GS. En als de termijn Q4 is in plaats van voor de begroting, dan snap ik dat best, want we vragen niet om geld of om een beslissing, zolang we op dit belangrijke thema maar niet stil komen te staan en het complete gesprek over die toekomst, inclusief de consequenties, levendig houden. Het ging vandaag ook over houdbare economische plannen, voorzitter. Daar gaat het om politieke keuzes en die zijn ook in Limburg nog vaak gericht op de status quo en grootschaligheid, maar investeringen zijn volgens de SP nog weinig ingericht op beroepsgroepen die we de komende decennia hard nodig hebben, zoals zorg, bouw, elektrotechniek, horeca en recreatie. Mijn vraag aan het College is: wanneer kan PS de aangekondigde economische visie tegemoetzien, een toekomstbestendige economie die niet afhankelijk is van arbeidsmigratie en als we wel gastarbeiders nodig hebben, dat we hen behandelen zoals we zelf ook behandeld willen worden? Er wordt eindelijk werk van gemaakt en we blijven kritisch volgen of die systeemverandering ook de uitvoering blijft krijgen. Als laatste over natuur en milieu. Er zijn vanmorgen wel al wat woorden gesproken, maar mevrouw Jetten was me net ook alweer voor, maar we zullen met onze gemeenten wat harder aan de slag moeten om hittestress tegen te gaan. Daar hebben we ook vandaag, deze week weer last van. Op welke manier, is mijn vraag, helpen we onze inwoners op dit moment daarmee

en wat staat er nog op de planning om de verstening tegen te gaan? Voor deze warme dag was het dat voor vandaag, voorzitter en ik wens iedereen alvast veel plezier in het reces.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Wolters Gregório. En als laatste in de tweede termijn van uw Staten het woord aan de heer Nijskens namens de VVD.

De heer Nijskens (VVD): Dank u wel, voorzitter, ook van deze kant slechts nog een korte reactie op de beantwoording van GS, waarvoor dank. Ja, eentje, ik zal hem even flink erin gooien, dan is misschien weer iedereen wakker. In het rapport EMMA staat bijvoorbeeld dat met name het werkveld en ook de gemeenten eigenlijk vooral de Provincie graag als partner zien als financier, in plaats van als het voorwaarden schetsen voor het geld wat zij bijdragen. Wellicht is het een heel eenvoudige oplossing om te inventariseren welke gemeente hoeveel geld krijgt, dat over te maken en dan zijn we klaar. Het is erg pragmatisch en we hebben dan de omgeving goed gehoord en volledig voldaan aan hun wens. Met andere woorden, de vraag: wat dragen onze voorwaarden, die wij stellen aan de middelen die in het rapport EMMA zijn besproken, ook daadwerkelijk bij aan de problemen en aan de oplossing van de problemen die wij leveren? Dus graag op die manier de opmerking vertalen. Dan een paar moties, de eerste motie over mijnbouwschadeherstel, waar ik ook in de eerste termijn een vraag over had gesteld wat nou de pilotgroep een bijzondere positie maakt. We hebben daar net onder het genot van een ijsje ook even wat over doorgesproken. Begrijpen we het goed dat juist uit de pilot blijkt dat het aanvullend verzamelen van data zorgt voor vertraging en dat in feite de indiener van de motie zich vooral zorgen maakt wat dat gaat betekenen voor als een grote groep beoordeeld moet worden? Als daarop een soort positief antwoord komt, dan gaan we die motie steunen, maar als daar geen positief antwoord op komt, dan denk ik dat we tegenstemmen. Dus het gaat erom, een pilot doe je juist om te leren. Als we daaruit geleerd hebben dat daar een hiccup dreigt vanuit extra data die we nodig hebben, als ik zo de motie begrijp, dan gaan we die steunen. Dan hadden we die motie 'Van sociale stedelijke ontwikkeling naar sociale stedelijke én plattelandsontwikkeling.' Ja, volgens mij is er daar niet heel veel voor nodig om dat te wijzigen als je daar aandacht voor wil vragen. Ja, of daar überhaupt deze motie voor nodig was, dus die zit nog even een beetje in een overleg bij ons. Dan hadden we de motie van D66, 'zichtbaar Limburg, laat projecten spreken'. Vorige week heb ik het daar ook al over gehad. We hebben een prima website van de Provincie, waar tal van nieuwsberichten op komen te staan over dingen die wij realiseren voor Limburg. Er is ook een heel mooie zoekfunctie, waarbij je ook ver terug kunt kijken in het archief. En we hebben toch wat moeite met als je borden gaat plaatsen met een QR-code. Met een beetje vandalisme is die code weer niet te lezen. Je moet websites in de lucht houden voor iedere QR-code op ieder bord dat je in de provincie bij ieder project van boven € 0,5 miljoen hebt staan. Ik zou zeggen: Provincie, ga eraan staan om dat ook veilig te houden, want er is niks zo teleurstellend als dat je probeert een QR-code in te dienen en je komt er niet door, 'site not found', of wat je dan voor melding krijgt. Dus die gaan wij niet steunen. En de laatste motie waar ik het over wil hebben, dat is de motie 'Veilig over straat'. Ik hoorde D66 net ook iets over regelgeving zeggen en vervolgens gaan wij weer een nieuw meldpunt oprichten, althans, dat is het verzoek van de motie, waar mensen onveilige situaties kunnen melden. Bijna iedere gemeente heeft een meldpunt van de openbare ruimte. Inwoners weten vooral dat als er iets speelt in de openbare ruimte, dat ze zich gaan melden bij hun eigen gemeente. En als nou die meldingen allemaal hier binnenkomen, dan moet je gaan analyseren. Lokale begrippen van waar iets is, is bij een gemeente bekend, op een hei achter de vierde eikenboom, zou ik bijna zeggen, en ga er dan als Provincie maar achteraan van waar is dat. Dus ik chargeer het natuurlijk een beetje met opzet, maar wij denken dus dat deze motie zelfs veel meer is dan overbodig en we gaan die dan ook niet steunen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Nijskens. Dan gaan we zo naar de tweede termijn van Gedeputeerde Staten. Even resumé: de motie 3317 van de PVV is dus niet ingediend en de gewijzigde motie 3319 Hoks inzake 'Toegankelijke bushaltes in Limburg; rechten vóór rendement.' is aangehouden, als ik het goed heb begrepen? Ja. Het woord is aan Gedeputeerde Satijn.

Gedeputeerde Satijn: Dank u wel, voorzitter. Ik wil graag in ieder geval even kort vanuit de portefeuille reflecteren op de vraag van mevrouw Berghorst rondom geopolitieke spanningen, zeker bewegingen om ons heen. Ik denk, als je natuurlijk sinds een aantal jaar kijkt, zit de geopolitieke spanning er behoorlijk in in de regio. Dat is natuurlijk begonnen met een crisis in het oosten van Europa, maar er zijn een heleboel elementen bijgekomen, die daar overigens niets mee te maken hebben, wat ervoor zorgde dat Nederland, dus ook Limburg, op zijn tellen moet passen, als ik het zo mag zeggen. En dat betekent ook dat in alle proposities die we op dit moment centraal stellen, vanuit de lopende bestuursperiode al, denk bijvoorbeeld ook aan de industrie, u noemde zelf al defensie, dat is een soort van logische, het toch wel belangrijk is om die positie van Limburg en Nederland wel strak te markeren. En dat zie je zelfs al bij het Europese speelveld, als ik dat mag zeggen. Dus de geopolitiek en de mogelijk daaruit voortvloeiende spanningen, voorzitter, is niet iets wat een ver-van-ons-bedshow is. Dat is een situatie die alertheid vraagt van ons allemaal, iedere dag, en dat zal ook niet voorbijgaan, is het beeld op dit moment van ons, in die zin. Ik weet dat sommigen mogelijk zouden kunnen denken dat als een bepaalde regeringsleider in een bepaald land er niet meer is, dat dan de situatie wezenlijk gaat veranderen. Daar geloven wij op dit moment niet zo heel veel van. Dus we moeten ons voorbereiden als Limburg, maar ook als Nederland, om naar de toekomst toe die autonomie van Nederland, soms gaat het natuurlijk om rijkstaken, maar zeker als het gaat om de inzet, om de bescherming of het zeker stellen van industrie, ook op Limburgse schaal met elkaar te organiseren. En daar zijn we dus al mee bezig, dat is ook continu onderwerp van gesprek, maar dat betekent alertheid van ons allemaal, maar niet alleen nu, maar vooral ook naar de toekomst toe. Dus dat betekent ook dat bestuursperiodes die voor ons liggen, zeker een taak hebben om dat werk voort te zetten, omdat het een aandachtsgebied is wat we met zijn allen serieus hebben te nemen.

De voorzitter: Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Voorzitter, dank u wel. Dat met name binnen het economisch beleid het autonoom worden en zo en de investeringen in defensie, het al top of mind is, dat klopt, maar de Kaderbrief schetst ook dat de kosten oplopen bij infrastructuur, dat de bestaanszekerheid van inwoners onder druk komt te staan. Kunt u daar ook op reflecteren?

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Satijn: Ik wil het altijd keurig bij mijn portefeuille houden, dus dat zal ik ook wel doen, maar u heeft natuurlijk gelijk als u zegt het gaat over meer dan alleen de twee portefeuilles die hier net in hoofdlijnen zijn benoemd. Dat heeft een impact op de hele samenleving, dat staat voor ons als een paal boven water. En ook als je natuurlijk gaat kijken naar de digitale infrastructuur, er zijn ook wat moties hier vandaag aangeboden, ook van uw eigen partij. Er moet nog over worden gestemd, maar het zijn heel verstandige moties om met elkaar echt na te denken: hoe richten wij onze samenleving naar de toekomst in. Dus als u mij toestaat dat ik mij beperk tot de portefeuilles waar ik over ga, dat is in ieder geval goed gebruik in het huis, vind ik het wel belangrijk om te zeggen daar zijn we druk mee bezig, maar u heeft volstrekt gelijk dat de hele samenleving, alles wat daarmee te maken heeft, alert zal moeten zijn op de positie die we met zijn allen innemen. En nogmaals, dat is niet een kwestie van nu, dat is niet een kwestie van twee jaar geleden of vier jaar geleden, toen er een conflict begon, dat is een periode die voor ons ligt, waarin we met zijn allen waakzaam moeten zijn op datgene wat om ons heen gebeurt en er in ieder geval voor moeten zorgen dat we ons eigen huishouden, als u de Limburgse samenleving met zijn 1,1 miljoen inwoners bedoelt, echt goed op orde moeten houden.

De voorzitter: Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Dank u wel. En vindt u dat we dan op dit moment voldoende doen of is er eigenlijk ook nog wel een extra impuls nodig?

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Satijn: Ik weet dat al mijn collega's heel waakzaam zijn op dit onderwerp, dat wordt ook regelmatig besproken, gelet ook op de ernst van de feiten die je om je heen ziet en waar wij ook mee worden geconfronteerd. Als u vraagt om een impuls, volgens mij kun je het er nooit genoeg over hebben met elkaar. Dus ik denk de waakzaamheid, wat ik al zei, of de alertheid, de initiatieven van uw kant zijn altijd hartstikke welkom en daarom zeg ik ook: de twee moties die voorliggen op het gebied van digitale infrastructuur, zijn zeer helpend. Maar er zijn er wellicht nog veel meer, bij wijze van spreken, die we zouden kunnen appreciëren hier vandaag als we met elkaar eens heel diep gaan nadenken: wat zou dat in de toekomst allemaal kunnen betekenen voor onze provincie. Dus als dat een handreiking is van mevrouw Berghorst of van het parlement, dan nemen we die van harte aan.

De voorzitter: Tot slot, mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Ik kan nog niet namens het hele parlement spreken, tenminste, ik kijk even achter me, maar in ieder geval namens de PvdA-fractie, dat wij zeer bereid zijn om met u daarover na te denken, en wellicht goed om daar een keer een sessie over te organiseren dan.

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Satijn: Voorzitter, ik denk dat ik dat voorstel graag mee terugneem naar ons College en daar die inventarisatie maak. Als dat een eerste toezegging kan zijn daartoe, dan ben ik daar zeer toe bereid. Laten we zeggen dat we voor het reces daar een brief over sturen aan uw Staten.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Dank u wel.

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Satijn: Dank u wel. Dan kom ik bij de laatste vraag van de heer Wolters Gregório over de economische visie, die staat op het punt om afgerond te worden, dus daar wordt hard aan gewerkt, dus die kunt u de komende weken tegemoetzien.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan Gedeputeerde Faassen.

Gedeputeerde Faassen: Voorzitter, ik heb de brief, 28 pagina's, elf bijlages, dus het spijt me dat ik daar nog niet een reflectie op kan geven, maar ik hoop op uw begrip. Maar als ik het snel scan, en er zitten ondertussen al vijf man in te scannen, dan betekent dat nog wel wat voor Limburg, kan ik jullie zeggen. Als je het op papier ziet staan en dan een eerste blik, dan denk ik bij mezelf met mijn boerenhart toch nog een beetje: dat wordt pittig, dat wordt meer dan pittig. We hebben snel even gerekend, want we wisten natuurlijk al een beetje waar we op aan zouden gaan, en u vroeg het mevrouw Schoolmeesters, voorzitter. Wij denken aan 20.000 hectare Limburg, 550 boeren, of 550 bedrijven moet ik zeggen, waarschijnlijk 300 boeren, maar ook 200 bedrijven. Dus wie denkt dat dit alleen de boeren betreft, die komt in die zin bedrogen uit, want het betreft akkerbouw, tuinbouw, boomteeltbedrijven, particulieren, met en zonder vee, dus ik vind het nogal wat, laat me dat zeggen. **Dus dat is mijn eerste indruk, dat wil ik jullie meegeven, maar we gaan er natuurlijk op reflecteren, u heeft dat ook gevraagd. Het mocht eventueel schriftelijk, dat zullen we zeker voor een gedeelte ook gaan doen, dat zeg ik u toe dat we ook die ...** Die impactanalyse waar u naar vroeg, die hebben we natuurlijk in zekere zin al met de mededeling portefeuillehouder gedaan vorig jaar, naar aanleiding van de moties van de heer Hanegraaff en u, als ik het me goed herinner, 3211 en 3214, waarin externe partijen daarmee al gestart zullen zijn, en die zullen we natuurlijk meenemen in dat wat er nu op ons afkomt, dus dat hadden we u al toegezegd en dat gaan we ook doen. Verder, zoals gezegd, we gaan ... Ja, sorry.

De voorzitter: Mevrouw Schoolmeesters.

Mevrouw Schoolmeesters (BBB): Dank u wel voor deze toezegging. De nood is hoog. De nood wordt misschien nog wel groter. De impact is groot. De impact wordt misschien nog wel groter. De mededeling portefeuillehouder, daar begint het mee, maar ik zou toch ook heel graag, net zoals mevrouw Berghorst net zei naar aanleiding van de Kaderbrief, dat teruggeven aan het College om er misschien ook nog op een meer gelaagde manier het met de Staten erover te hebben, willen meegeven om te kijken of er toch niet een En dan graag een voorstel van GS, om er in een wat bredere constellatie met elkaar over te praten, om vooral die impact op ons landelijk gebied, op ons platteland, op de dorpen en de kleine kernen goed in kaart te krijgen en dat we het daar met elkaar in de brede situatie over kunnen hebben.

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Faassen: Helder, dat gaan we ook doen, want de opdracht, zoals ik snel gelezen heb, ligt voor een groot gedeelte bij de Provincie. Wij kunnen nog invloed hebben richting het Rijk op de gebiedsplannen die er liggen, op die zonering die eruit staat. Wij kunnen daarop reageren. Als ik het goed en snel gelezen heb, moeten we dat voor november doen, dus daar ligt een opgave. Dat betekent ook, als we het goed doen en we zijn goed op weg, wat ik al voorheen zei, dan biedt dat ook de mogelijkheden dat we hier tot vergunning willen komen. **Want nu is er sprake van een rekenkundige ondergrond eind 2027, maar ik wil, of wij willen als College, laat het me duidelijk zeggen, we zitten er met zijn allen, dit jaar nog vergunnen, laat dat duidelijk zijn. En daar gaan we aan werken, dan moeten we richting Den Haag de goede argumenten geven. Voor we dat doen, gaan we jullie daarin meenemen over hoe we denken dat te gaan doen en wat we richting Den Haag gaan communiceren. Ik denk, die vraag voel ik hier meer in de zaal, dus dat gaan we doen.**

De voorzitter: Mevrouw Schoolmeesters.

Mevrouw Schoolmeesters (BBB): Dank u wel voor de toezegging, want een tweede lichting PAS-melders, dat moeten we Limburg en de boeren niet willen aandoen. Dank u wel voor de toezegging.

Gedeputeerde Faassen: Sterker nog, voorzitter, dat is geen optie, dat is geen optie dat we nog een tweede groep PAS-melders gaan maken. Dat is de eerste voorwaarde die we hebben. We willen PAS-melders oplossen en er geen bijmaken, laat dat duidelijk zijn.

De voorzitter: Gaat u verder.

Gedeputeerde Faassen: Ik denk dat we het in grote lijnen hebben gehad. Wat betekenen deze plannen voor het onderhoud en vooral de beheerskosten die dat gaan doen? Beheerskosten zitten erin. Er is € 9 miljard beschikbaar. Dat klinkt veel, maar als je 20.000 hectare afwaardeert, dan gaat het heel snel, en ook met al die andere gebieden. Maar wij zien een heel zware opgave, maar wij zien ook kansen. Ik denk dat dat de boodschap is die ik jullie wil geven, en daar gaan we aan werken. Ik zou zeggen: aan de slag. Dank je wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Faassen. Dan geef ik het woord aan Gedeputeerde Theuns.

Gedeputeerde Theuns: Voorzitter, dank. Voor zover ik kan overzien, en het kan zijn dat ik misschien ergens een vraag heb gemist doordat we net ook druk bezig zijn geweest met analyseren van de Kamerbrief, dus dan hoor ik dat graag, maar ik had volgens mij nog een vraag van mevrouw Wesseling, ten aanzien van de vraag die ze ook in eerste termijn al stelde, over de woningen: hoe zorgen we nou dat ze ook op de goede plek worden gebouwd? Ja, dat is op dit moment ook precies het gesprek dat we met gemeenten voeren. Wij moeten richting het einde van het jaar een provinciaal volkshuisvestingsprogramma maken en gemeenten moeten dat ook. En we hebben als Limburg groeiambities, maar dan moeten we natuurlijk wel de groei ook op een verantwoorde manier verdelen. En wat dit College betreft is er ruimte voor groei rondom bijvoorbeeld die Intercitystations. Daar zit ook de ruimte voor de meeste groei, maar het moet

ook mogelijk blijven, en zo staat het ook in ons beleid en in ons coalitieakkoord, om in de kleinere kernen van Limburg het straatje erbij, of soms net iets groter, te kunnen bouwen om daar ook aan de woningbehoefte voor de lokale bevolking of wat dan ook te kunnen voldoen, dus daarover gaan we het komende half jaar nog veel met gemeenten in gesprek. En voor wat betreft het aspect duurzaamheid ... En mevrouw Jetten refereerde daar ook nog aan, want het is inderdaad warm en hoe zorgen we dat onze steden in de toekomst niet nog warmer worden of dat we het probleem niet verergeren. Dat is ook precies de reden dat we bijvoorbeeld het Waterschap Limburg vanaf dag één aan boord hebben. En ik kan u verzekeren dat onze dijkgraaf niet alleen voor wateroverlast en waterveiligheid aan tafel zit, maar juist ook vanuit klimaatadaptatie om water en groen te integreren in woningbouwplannen. Het waterschap denkt daar op een heel constructieve wijze ook over mee, dus wat ons betreft is dat ook integraal onderdeel van de verstedelijkingsagenda.

De voorzitter: Mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Dank, voorzitter en ook dank aan de Gedeputeerde voor deze beantwoording, want volgens mij denken we hier exact hetzelfde over. Ook D66 ziet het liefste bebouwing, ofwel rondom intercitystations ofwel in de kleinere kernen middels een straatje erbij. Maar dat is dus ook exact waar onze zorg zit, want dat zie je nu met de plannen die de gemeente Peel en Maas heeft toegestaan, dat ze dus juist in het buitengebied, op plekken waar het niet eens veilig zou zijn om in je voortuin te zitten, nu woningbouw willen gaan toestaan. En toen ik dat las, dacht ik: dit is precies alles waar wij als Provincie volgens mij niet op proberen in te zetten. Wij hebben hier dus ook een set schriftelijke vragen over gesteld, maar ik was ook alvast benieuwd naar een eerste reflectie van het College van kan dit inderdaad zomaar ook binnen de kaders die wij hebben gesteld en hoe reflecteert het College hier zelf op?

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Theuns: Voor die individuele casus, moet ik ook zeggen, heb ik die info niet in detail paraat. In algemene zin blijft het nog steeds wel mogelijk. Zeker in Noord- en Midden-Limburg zie je ook dat gemeenten nog steeds wel flinke woningbouwambities hebben, daar ook een behoefte onder kunnen leggen en dat er ook ambities zijn om vaak groter dan alleen een straat erbij het buitengebied in te bouwen. Wij kijken daar als Provincie kritisch naar en we hebben ook richting al die gemeenten ... Een van die wethouders, de heer Bouten, bijvoorbeeld, heeft ook nog ingesproken bij de commissievergadering daarover. Ik heb daar pas nog een bestuurlijk overleg, ook met de gemeente Horst, bijvoorbeeld, over gehad en het gaat erom dat de gemeente allereerst aantoonbaar maakt wat de woningbouwbehoefte in de gemeente is en dat ze dat niet alleen vanuit zichzelf in beeld brengen, maar dat dat ook regionaal wordt afgestemd. Want een gemeente kan wel rekenen met groei die er, bijvoorbeeld, vanuit de Brainport Regio best te realiseren is, maar is dan een meer landelijke gemeente ook de beste plek om die te laten landen? Dus die groei regionaal in beeld krijgen en ook afstemmen, dat is stap één. Vervolgens, stap twee is: welk deel van de woningbouwopgave kun je dan binnenstedelijk realiseren en welk deel zul je daarmee dan ook buitenstedelijk moeten realiseren. En dan komt de stap, ja, doe je dat dan op tien plekken in een kleinere vorm, ga je daar één grote uitleglocatie voor doen. Dus in ons beleid is het niet onmogelijk om tot een uitleglocatie te komen, maar dat is wel zo'n beetje de laatste stap in de afweging die wij ruimtelijk maken. Zo kijken we ernaar, en zo staat het ook in de POVI die u onlangs heeft vastgesteld, en u zult zien dat het ook in de Omgevingsverordening, die in september voorligt, op die wijze is verwoord.

De voorzitter: Mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Dank, voorzitter. Nog één vervolgvraag, want volgens mij hebben we in die omgevingsvisie dus wel ook vastgesteld: ja, er kan bij uitzondering worden gebouwd in het buitengebied, maar niet binnen die spuitcirkels, want dat vinden wij te kwetsbaar voor de volksgezondheid. Heb ik dat dan zelf onvoldoende scherp en is dat meer een soort van wens dan een eis, of hoe zit dat precies?

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Theuns: Wij gaan niet over spuitzones en het staat ook niet in de POVI dat je in een spuitzone niet zou kunnen bouwen. Het is uiteindelijk een verantwoordelijkheid van de gemeente. Op het moment dat een woningbouwplan wordt gemaakt en uiteindelijk aan ons wordt aangeboden, is het zaak van de gemeente dat daar uiteindelijk in voorzien is om uiteindelijk ook de gezondheid van de mensen die daar moeten gaan wonen te kunnen borgen. En dat kun je op een aantal manieren doen. Je kunt afspraken maken met de betreffende agrariër via een overeenkomst dat middelen niet meer gebruikt worden, je kunt gronden afwaarderen, je kunt de gronden zelf verwerven. Er zijn verschillende manieren voor om dat te doen. Je kunt ook die zone aan de binnenkant van je woningbouwplan leggen, maar dan kun je weer minder woningen toevoegen, maar het is een verantwoordelijkheid van de gemeente om dat te borgen en het is niet zo dat de Provincie een soort algemeen verbod heeft op bouwen binnen spuitzones. Sterker nog, gemeenten hebben ons wel gevraagd om daar provinciaal beleid op te maken, maar het standpunt van dit College is en blijft ook dat dat niet aan ons is om dat te doen.

De voorzitter: Tot slot, mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Ja, tot slot, inderdaad, want zelfs als het dus het geval is dat de gemeente besluit van we gaan daar wel bouwen, en dat is een risico voor de volksgezondheid, waardoor kinderen niet eens zullen kunnen buitenspelen in hun eigen voortuin, of überhaupt mensen die niet in hun voortuin kunnen zitten, ook dan zeggen wij van dat is een keuze die gemeenten maken en daar voeren wij ook geen directe gesprekken over met die gemeenten?

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Theuns: Wij voeren natuurlijk over elk ruimtelijk plan het gesprek met de gemeenten. En als ons daar dingen in opvallen ... En er zijn altijd vooroverleggen, je kunt ook nog een zienswijze indienen, maar het is geen provinciaal beleid waardoor het niet zou kunnen. Er is geen instructieregel die het verbiedt. Maar ik zie op dit moment ook niet zo snel in gemeenten een woningbouwplan waar daar helemaal geen rekening mee wordt gehouden, van doe maar gewoon even naar de gemeenteraad brengen, want je ziet gewoon dat het in heel Nederland, ook door bezwaarmakers ... En als het de volksgezondheid betreft, zou ik zeggen: dan hebben mensen ook nog een punt dat het wordt aangegrepen om bezwaar te maken en dat als je het niet hebt geregeld, of helemaal niks hebt geregeld, dat de rechter daar ook zeker in meegaat. Dus ik zou het ook zeer onverstandig vinden van een gemeente om daar de ogen gewoon voor te sluiten en er niks mee te doen, want er zijn volgens mij ook voldoende handvaten om het wel netjes te regelen. Dat was het, denk ik.

De voorzitter: Dat was ie? Dank je wel. Dan geef ik nu het woord aan Gedeputeerde Kuntzelaers.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Voorzitter, twee vragen en nog een reactie op een gewijzigde motie, van mijn zijde uit. D66 stelde de vraag, en ik zou mevrouw Wesseling graag die informatie willen doen toekomen, namelijk: waarom is er € 64 miljoen nodig voor zo'n grote opgave voor al die bushaltes? We hebben 2.000 bushaltes in de provincie, tel uit als je die allemaal moet verbouwen. Dus dat betekent grond verzetten, ophogen, andere betegeling erin leggen voor bushaltes, dus dan kom je al snel aan € 64 miljoen, geloof me. Deel dat maar even door 2.000 en als u dan nog denkt dat het nog steeds te duur is, dan vertel dat even aan uw collega, buurman, die tegenwoordig ook verantwoordelijkheden in gemeenten draagt, want het grootste deel van die opgave van die € 64 miljoen ligt binnen gemeentelijke bushaltes, dus niet zozeer bij provinciale. Maar dat voor wat betreft de beantwoording betreft het totaal aantal bushaltes dat toegankelijk moet worden gemaakt. Dan de vraag van LOKAAL-LIMBURG, 'Verzekerd van Vastelaovend', een motie van mevrouw Wolters, destijds, mede-indieners, inderdaad, vanuit LOKAAL-LIMBURG. En ja, het is altijd leuk als er vragen worden gesteld over zaken die we binnen nu en twee weken op de Collegetafel hebben liggen, dus dan komt het definitieve besluit aan onze zijde. **In ieder geval voor het reces komen wij naar u toe met**

het antwoord daarover. Waarom heeft u een jaar lang moeten onderzoeken? Omdat een overheid die verzekeringen gaat doen, dat is complicerend. U voelt zelf ook wel, dan kom je in een positie die heel complex is. We zoeken naar een oplossing die in ieder geval voor het komende jaar veel Vastelaovend-verenigingen tegemoetkomt die aan grote wagens bouwen. Ik ga u toch nog twee weken in spanning houden, maar u kennende, brengt u dat geduld met gemak op en kijkt u uit naar het mooie resultaat, want dat is denk ik wel iets wat we neer gaan zetten hier in de provincie richting de Vastelaovend-verenigingen. We doen dat samen met de BCA, SVL, dus er wordt goed gekeken om al die belangen mee te nemen in dit proces.

De heer Peters: *Er wordt gereageerd zonder microfoon.*

Gedeputeerde Kuntzelaers: Sorry, Dré, voorzitter, via u.

De voorzitter: Mijnheer Peters.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Dan tot slot de aangepaste motie 3326 van D66, 'zichtbaar Limburg, laat projecten spreken', en nu die gewijzigd is, kan die oordeel Staten krijgen, omdat die daarmee uitvoerbaar is. En dan kan ik zelfs de zorgen van de heer Nijskens wegnemen, want het grootste deel van de informatie die wordt gevraagd, zeg maar om het toegankelijk te maken, die hebben wij al op websites staan. Het is nu alleen het goede linken naar de juiste plekken. Wij kunnen dat in beeld brengen, en dat helpt ons ook om in huis zeg maar naar die uniformiteit, ook tussen wegen en natuurbeleid en al die andere beleidskaders, eens even kritisch te kijken of we op die manier ook eenduidig communiceren naar de Limburger toe via alle verschillende beleidsterreinen. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik het nu het woord aan Gedeputeerde Van Caldenberg.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Voorzitter, in de tweede termijn waren er een drietal vragen in mijn richting. De eerste vraag van mevrouw Wesseling ging nog over de LUPEH-regeling en de vraag was nog: is daar dan aan de voorkant eigenlijk geen rekening mee gehouden? Maar we waren een van de eerste Provincies die met zo'n regeling aan de slag gingen, dus het was ook een stuk pionieren. Daarom hebben we direct na de eerste tranche een evaluatie ingebouwd, en daarom hebben we ook daar nu in bijgesteld, en hopelijk gaat het nu ook makkelijker worden, zeg ik in de richting van mevrouw Wesseling. Dan in de richting van mevrouw Depondt. Zij gaf aan dat zij de toezegging goed kon begrijpen, en koppelde daaraan dat ze het rapport van EMMA wilde agenderen voor de volgende commissievergadering. Dat kan ik mij goed voorstellen. **Ik heb goed geluisterd naar datgene wat mevrouw Depondt heeft gezegd, en ik zou mij zo kunnen voorstellen dat bij het gesprek, dat wij samen dan in die commissie gaan voeren, het dan ook helpt dat we daar een routekaart vanuit het College ook in ieder geval bijdoen, nog niet met inhoud, maar een soort van processtapenvoorstel, zodat we dat gesprek ook op een goede manier met elkaar kunnen voeren. Dus de toezegging die ik eerder heb gedaan blijft wel staan, maar deze voegen we voor die volgende commissievergadering aan toe, zodat u dat dan ook heeft.** Voorzitter, tot slot, even kijken, zijn wij bij de heer Nijskens, die vroeg, als het ging over de rol van de Provincie in de Sociale Agenda, van moet je dan niet gewoon het geld geven? De Provincie is natuurlijk geen pinautomaat. Datgene wat wij doen, toetsen wij aan de beleidskaders die uw Staten heeft vastgesteld en op die wijze beoordelen we ook de projecten in de Sociale Agenda, of die passend zijn bij de plannen die gemeenten of partners in het veld aan ons vragen, en als dat daaraan voldoet, dan komen we eruit en anders niet. En soms moeten daar wat dingen worden aangepast, maar het is niet alleen een financiersrol die wij hebben. We hebben ook: verbinder, aanjager, soms faciliterend, soms in lobby. We hebben allerlei rollen, en al die rollen komen volgens mij in het vervolgesprek aan bod wat we met uw Staten gaan hebben. Voorzitter, tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Caldenberg. Dan geef ik nu het woord aan Gedeputeerde Demollin.

Gedeputeerde: Demollin-Schneiders: Dank je wel, voorzitter. Ik heb, als ik het goed begrijp, nog één vraag en die heeft betrekking op een vraag van mijnheer Nijskens, voorzitter, met betrekking tot de motie die gesteld is met betrekking tot mijnbouwschade. Ik zal nader toelichten wat ik bedoelde met hoge resolutiedata. Het gaat erom dat de Commissie Mijnbouwschade in de afhandeling van mijnbouwschade in Limburg een prominente rol heeft gekregen: die toetsen op een onafhankelijke manier of sprake is van bodembeweging en dus of een schadegeval veroorzaakt is door mijnbouwschade of niet. En om dat te kunnen toetsen, zullen ze in een aantal specifieke gevallen informatie nodig hebben met een ontzettend hoog detailniveau, en dat is wat ik bedoel met resolutiedata. En wat er gebeurd is, is dat de pilotgroep eigenlijk al meer dan anderhalf jaar bezig is en dat ze nu eigenlijk erachter komen dat ze die hoge resolutiedata niet hebben. En dat is iets, zeg maar ... En ik merk ook dat er best veel contacten zijn, die mensen in die pilotgroep zijn dus gewoon ontevreden, met een aantal mensen buiten, bij gemeenten, ook hier bij de Provincie, en dat ze zeggen van nou goed, maar op het moment dat ze dat nu niet hebben, wat gaat dat straks betekenen als tranches één en twee, drie en vier opgaan, als straks duizenden gevallen beoordeeld moeten worden? En daar zit het venijn. Het is een onafhankelijke commissie, maar op het moment dat ze met dit tempo gaan werken, dan hebben we kans dat we best wel heel erg veel vertragingen krijgen, waardoor we mensen in onzekerheid laten, en daar zit de pijn. Dank je wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Daarmee zijn we aan het einde van de beraadslaging gekomen over dit agendapunt. U weet het vast ook wel, de volgorde van stemmingen bij de Voorjaarsnota is weer anders dan u gewend bent. Ik zeg eventjes hoe het loopt en dan krijgt u het woord. Wij stemmen dadelijk allereerst over het amendement, dan over de moties en daarna over het Statenvoorstel.

Griffier Pregled: Ze krijgen de lijst nog.

De voorzitter: En u krijgt de lijst nog met het overzicht, die wordt nu ...

Spreekster : Die is al uitgedeeld.

De voorzitter: O, hij is al uitgedeeld? Kijk, geweldig. De heer Wolters Gregório.

De heer Wolters Gregório (SP): Ik wilde vragen of we misschien tien minuten schorsing kunnen krijgen voor even toiletteren en overleggen over wat we met de moties doen?

De voorzitter: Ik schors de vergadering een minuut of acht, dan kunnen we om 17.20 uur beginnen. Meer? Dan schors ik de vergadering tot 17.30 uur.

[SCHORSING]

De voorzitter: Ervan uitgaande dat de heer Bosch zo dadelijk nog net op tijd komt binnenrennen, heropen ik vast de vergadering. Ik zal langzaam praten. Zoals al gezegd gaan we straks allereerst stemmen over het gewijzigd amendement 234 van de heer Megens cum suis inzake de MRB bevrozen. Dan gaan we stemmen over alle moties om tenslotte te stemmen over het Statenvoorstel. En zoals u weet hebben we daarna nog het Statenvoorstel over het actualiseren verordening Ambtelijke bijstand en Fractieondersteuning Provincie Limburg als laatste agendapunt. Ik heb de agenda niet gemaakt. We gaan beginnen, dames en heren. Er zijn 43, zeg ik dat goed, 43 Statenleden aanwezig. We gaan beginnen met het gewijzigd amendement 234 Megens cum suis inzake MRB bevrozen. De stemming is geopend. Nog twee stemmen. De stemming is gesloten. Het amendement is verworpen met 9 voor en 34 tegen. Dan gaan we stemmen over de moties. De 2^e Gewijzigde Motie 3311 Van der Pol cum suis inzake 'Alleen ga je sneller, samen kom je verder'. Een stemverklaring van mevrouw Jetten.

Mevrouw Jetten (GroenLinks): Ja, dank u wel, voorzitter. GroenLinks stemt tegen. Ja, de gebiedsprocessen moeten vlot getrokken worden, maar de motie is wat GroenLinks betreft te eenzijdig

ingestoken. Er is te weinig aandacht in deze motie voor de concrete integrale resultaten op het gebied van bodem, water en natuur die de gebiedsprocessen uiteindelijk moeten opleveren.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Dank, voorzitter. Wij sluiten ons daarbij aan en daarom zullen wij ook tegen deze motie stemmen.

De voorzitter: Dank u wel. Aan de orde dus 2^e Gewijzigde Motie 3311. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. De motie is aangenomen met 29 voor en 14 tegen.

Aan de orde 2^e Gewijzigde motie 3312 Wolters cum suis inzake 'Limburg digitaal onafhankelijk en maatschappelijke digitaliseringsstrategie voor Limburg'. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. De motie is aangenomen met 36 voor en 7 tegen.

Aan de orde 2^e Gewijzigde Motie 3313 Nijenhuis cum suis inzake 'Leefbaarheidsaanpak ook in 2027'. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. De motie is unaniem aangenomen.

Aan de orde de 2^e Gewijzigde Motie 3314 Nijenhuis cum suis inzake 'Evenredig, doelmatig en brongericht waterkwaliteitsbeleid'. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. De motie is aangenomen met 35 stemmen voor en 8 tegen.

Aan de orde 2^e Gewijzigde Motie 3315 Schoolmeesters cum suis in zake 'Van sociale stedelijke ontwikkeling naar sociale stedelijke en plattelandontwikkeling'. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. De motie is verworpen met 20 voor en 23 tegen.

De 2^e Gewijzigde Motie 3316 Goossen cum suis inzake 'Mijnbouwschadeherstel bewoners eerst bureaucratie laatst'. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. De motie is unaniem aangenomen. Motie 3318 Van Bijnen cum suis inzake 'Truckparking Maastricht Airport Aviation Valley'. Een stemverklaring van mevrouw Jetten.

Mevrouw Jetten (GroenLinks) Ja, dank u wel, voorzitter. GroenLinks zal voor deze motie stemmen, maar wij behouden ons ... dat op het moment dat uit het onderzoek blijkt dat er meer asfalt komt dan zijn wij alsnog ... zullen wij bij het onderzoek tegenstemmen want wij vinden dat dit een verbetering moet zijn van de huidige situatie. Dus wij stemmen voor.

De voorzitter: Dank u wel. Aan de orde dus Motie 3318 van Van Bijnen. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. De motie is aangenomen met 34 voor en 9 tegen.

Motie 3319 was aangehouden.

Motie 3320 aan de orde. Hoks inzake 'onderzoek naar de oprichting van een Provinciaal Openbaar Vervoersbedrijf Limburg'. Een stemverklaring van de heer Wolters Gregório.

De heer Wolters Gregório (SP): Dank u wel, voorzitter. Het stond in ons verkiezingsprogramma. Ik hamerde daar al in de werkgroep op. Benoem dat bij elk OV-debat. En uiteindelijk is GS hier op verzoek van de werkgroep mee aan de slag. Nu nog gratis voor alle Limburgers. Dus we zullen eigenlijk graag voor ons eigen goede idee stemmen.

De voorzitter: Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Ja, voorzitter. Mijn partij maakte dit mogelijk in de Tweede Kamer. En daarom zullen wij ook voor deze motie stemmen, ondanks dat het College al aan de slag is.

De voorzitter: Mevrouw Jetten.

Mevrouw Jetten (GroenLinks): Dit is grappig, voorzitter. Want juist omdat er al heel veel lopende onderzoeken zijn, willen wij die eerst afwachten en daarom zullen wij tegenstemmen.

De voorzitter: Mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Dank, voorzitter. En bij die laatste stemverklaring sluiten wij ons wederom aan.

De voorzitter: Dank u wel. Aan de orde is dus Motie 3320 van de heer Hoks. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. De motie is aangenomen met 30 voor en 13 tegen.

Aan de orde Motie 3321 Megens inzake 'Niet de burger dimmen'. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. De motie is verworpen met 9 voor en 34 tegen.

Aan de orde 2^e Gewijzigde Motie 3322 Jetten cum suis inzake 'Samen herdenken, samen verbinden, 75 jaar Molukse gemeenschap in Limburg'. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. De motie is aangenomen met 38 voor en 5 tegen.

Aan de orde de Gewijzigde Motie 3323. De Pol cum suis inzake 'Continuïteit in beleid 2'. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. De motie is aangenomen met 35 stemmen voor en 8 stemmen tegen.

Aan de orde 2e Gewijzigde Motie 3324 Maillé cum suis inzake 'Regie op onze digitale autonomie'. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. De motie is aangenomen met 37 voor en 6 tegen. Aan de orde Gewijzigde Motie 3325 Bloi cum suis inzake 'Waar een politieke wil is, is een randweg'. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. De motie is aangenomen met 32 voor en 11 tegen.

Aan de orde 3e Gewijzigde Motie 3326 Wesseling cum suis inzake 'Zichtbaar Limburg laat projecten spreken'. De stemming is geopend. Ik mis nog één stem. De stemming is gesloten. De motie is verworpen met 16 voor en 27 tegen.

Aan de orde 2e Gewijzigde Motie 3327, Wesseling cum suis inzake 'Veilig over straat'. De stemming is geopend. Nog één stem. De stemming is gesloten. De motie is aangenomen met 23 voor en 20 tegen.

Gewijzigde Motie 3328 Berghorst cum suis inzake 'Drempelloos OV voor iedereen'. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. De motie is aangenomen met 42 voor en 1 tegen.

Aan de orde Gewijzigde Motie 3329 Berghorst cum suis inzake 'Structureel financieren wat je structureel doet'. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. De motie is aangenomen met 33 voor en 10 tegen.

Aan de orde Motie 3330 Smeets inzake 'bouwen aan een socialer en veerkrachtig Limburg'. Stemverklaring van mevrouw Depondt.

Mevrouw Depondt Olivers (CDA): Ja, voorzitter, ik denk dat het debat duidelijk gemaakt heeft dat we op inhoud waarschijnlijk helemaal niet zo ver uit elkaar liggen. Maar wij vinden dat je eerst nu de kaders opnieuw met elkaar moet bediscussiëren en dan pas over scenario's gaan praten. Dat is de reden dat wij tegen deze motie zullen stemmen.

De voorzitter: Dank u wel. Aan de orde dus motie 3330 van mevrouw Smeets. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. De motie is aangenomen met 30 voor en 13 tegen.

Tot slot aan de orde het voorstel van het College G-26-017 Statenvoorstel inzake Voorjaarsrapportage 2026 en de Kaderbrief 2027. De stemming is geopend. De stemming is gesloten.⁴³ Ja. Het voorstel is aangenomen, 36 voor en 7 tegen.

8.2 Gewijzigd P-26-002 Statenvoorstel actualiseren Verordening Ambtelijke bijstand en Fractieondersteuning Provincie Limburg.

De voorzitter: Daarmee komen we aan het laatste agendapunt van vanavond. Gewijzigd P-26-002 Statenvoorstel actualiseren Verordening Ambtelijke bijstand en Fractieondersteuning Provincie Limburg. De vergadering zal worden geleid door de vicevoorzitter.

Voorzitterswissel

De vicevoorzitter: Zoals al gememoreerd, aan de orde het Gewijzigde Statenvoorstel actualiseren Verordening Ambtelijke bijstand en Fractieondersteuning Provincie Limburg. Daarvoor geef ik eerst het woord aan de heer Wetemans van de fractie OOS Limburg.

De heer Wetemans (OOS Limburg): Ja, dank u wel, voorzitter. In 2014 splitsten de Kamerleden Kuzu en Öztürk zich af van de Partij van de Arbeid. Naar ik begrijp, was dat de aanleiding om in de Tweede kamer een werkgroep in te stellen om de fractievergoeding van afsplitsers te wijzigen. Een belangrijk punt was dat afsplitsers er niet op vooruit mochten gaan. En dat ging volgens sommigen om € 50. Men hoopte op die manier het afsplitsen te ontmoedigen. Iets wat niet gelukt is. Sinds 2016 zijn er nog nooit zoveel afsplitsers geweest. Afsplitsen wordt duidelijk niet gedaan voor het geld. In 2016 werd het voorstel behandeld in de Tweede Kamer en sterk afgezwakt aangenomen. In 2016 werd ook in de Limburgse Staten, onder aanvoering van het CDA, geleid door Ger Koopmans, met toen nog 11 zetels, de fractievergoeding aangepast. Naast het wegnemen van een fractiekamer werden ook alle fractiegelden ontnomen. Eigenlijk alles wat men de afsplitsers of afgesplitsten maar kon afnemen, werd hen afgenomen. De fractiekamer, het fractiegeld, het fractiegeld per Statenlid, de Burgercommissieleden enzovoorts. In de vorige Statenperiode 2019-2023 splitste een groot deel van Forum zich af, waarna de fractievergoeding voor afgesplitste Statenleden van € 0 tot bijna € 10.000 per Statenlid werd verhoogd. Hiermee laadde het Presidium de verdenking op zich dat het afhangt van de kleur of de afsplitsing meer of minder middelen krijgt. En dat kan toch echt niet de bedoeling zijn. De oorspronkelijke bedoeling was dat afgesplitsten er niet op vooruit zouden gaan. Niet om ze substantieel te benadelen bij de uitvoering van hun werkzaamheden. En dat gebeurt nu wel in onze Provincie.

De vicevoorzitter: En dat roept een interruptie op van de heer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Ja, ik weet niet zeker, maar volgens mij had de Forum-fractie alleen een nieuwe naam gekozen en niet afgesplitst. En dat is een wezenlijk verschil.

De vicevoorzitter: De heer Wetemans.

De heer Wetemans (OOS Limburg): Voorzitter, dat is mij ook niet helemaal duidelijk. Want in ... Wat ik gehoord heb was in ieder geval de afsplitsing, en of dat nou de vier leden waren die zich afgesplitst hadden of het overblijvende lid, die kreeg ... De afsplitser kreeg toen ook een vergoeding.

De vicevoorzitter: De heer Blijlevens.

De heer Blijlevens (JA21): Hier zit een ervaringsdeskundige op dat gebied.

De heer Wetemans (OOS Limburg): Oké, ja, ja.

De heer Blijlevens (JA21): Ik kan mij niet helemaal vinden in de redentie die u gebruikt als u de afsplitsing van destijds vergelijkt met de afsplitsing van, laten we zeggen, uzelf. Wij zaten in een situatie, die waarschijnlijk veel mensen wel zullen begrijpen, dat we niet afsplitsten vanwege, ja, hoe moet je een reden noemen ...? Laten we het maar zo noemen, mijnheer Baudet deed dingen waar wij niet meer achter stonden. Dus, ik wil daarmee alleen maar zeggen ... Ik denk dat dat destijds niet een normale afsplitsing was.

De vicevoorzitter: Mijnheer Wetemans.

De heer Wetemans (OOS Limburg): Voorzitter, dat betoog ik net. Dat de afsplitsing dus ... Dat het toekennen van de fractiegelden dus afhangt van of het nu een goede afsplitsing was of een slechte afsplitsing.

De vicevoorzitter: De heer Blijlevens.

De heer Blijlevens (JA21): Conclusie: Dat was een goede afsplitsing.

De vicevoorzitter: Vervolgt u, mijnheer Wetemans.

De heer Wetemans (OOS Limburg): Ik was gebleven ... De oorspronkelijke bedoeling was dat afgesplitsten er niet op vooruit zouden gaan, maar niet om ze substantieel te benadelen bij de uitvoering van hun werkzaamheden. En dat gebeurt nu wel. Kijk, een eenmansfractie, zoals die van mevrouw Fischer, heeft tot nu toe meer dan vijf keer zoveel te besteden in het nieuwe voorstel. Zo krijgt deze eenmansfractie meer dan twintig keer zoveel werkingsmiddelen dan de fractie van bijvoorbeeld de heer Loomans. Is dat rechtvaardig? Is dat democratisch? Ik meen van niet. En ik ben daarin niet alleen. Het recht om je af te splitsen bestaat juist om de druk op volksvertegenwoordigers te beperken. Volksvertegenwoordigers werken zonder last. Niet alleen zonder last van hun kiezers, maar ook zonder last van hun partij. Het is geen constitutioneel detail. Maar een kernidee van de representatieve democratie. Dat schijft John Bijl, directeur van het Periklesinstituut dat onder andere CdK's coacht en één van de meest gezaghebbende stemmen over de werking van onze democratie. En hij heeft gelijk. Wanneer je een volksvertegenwoordiger bestraft voor het uitvoeren van zijn vrijheid, ondermijnt je precies het principe waarop ons parlement is gebouwd. Wanneer volksvertegenwoordigers verplicht zouden zijn om precies te stemmen zoals hun partijleiding of achterban dat verlangt, zou het parlement veranderen in een vergadering van de gedelegeerden. Het debat verliest zijn betekenis omdat de uitkomst al vaststaat voordat de argumenten zijn gewisseld. Dat is geen parlement meer, dat is een stemmachine. Ook emeritus hoogleraar Staatsrecht, Douwe Jan Elzinga, één van de meest geciteerde constitutieanalisten van Nederland is helder over dit punt. Elzinga beschouwt het lastverbod als één van de belangrijkste grondslagen van onze parlementaire democratie. Elzinga meent ook dat het vrije mandaat breder is dan enkel het lastverbod. Door niemand, kiezers, partijen, nog derden kunnen door een volksvertegenwoordiger worden gedwongen tot een bepaalde stem. Wie maatregelen neemt tegen afsplitsers zet zich dus rechtstreeks af tegen dit grondbeginsel. Het vrije mandaat werd ingesteld om volksvertegenwoordigers te beschermen tegen de invloed van buitenaf. Ruim 200 jaar later is het vrije mandaat nog steeds nuttig als bescherming tegen de grote invloed van de politieke partij. De tijden veranderen, de druk verschuift, maar de bescherming blijft even noodzakelijk. Tegenstanders van afsplitsers roepen al jaren om maatregelen. Een kiesdrempel, minder spreektijd, minder ondersteuning. Het klinkt daadkrachtig, maar het is een gevaarlijke symptoombestrijding. Het lijkt misschien praktisch om fracties bij elkaar te houden door afsplitsers minder spreektijd, minder ondersteuning of minder invloed te geven, maar in werkelijkheid is de consequentie dat de druk op volksvertegenwoordigers, om zich maar te schikken naar een fractie, alleen maar wordt vergroot. We straffen dus niet het probleem, we vergroten het. We bouwen een parlement dat mensen dwingt te zwijgen, zelfs als zij weten dat een fractie de verkeerde weg gaat. De maatregelen creëren in feite twee soorten Statenleden. Een groep die alle ondersteuning krijgt die een volksvertegenwoordiger toekomt. En een veel kleinere groep, tweederangs volksvertegenwoordigers, die de hun toekomende ondersteuning onthouden wordt door de grotere groep. Ik rond af, voorzitter. Dames en heren, wie de rechten van afgesplitste parlementsleden wil beperken, zoals dit voorstel in verergerde mate doet, kiest partij voor de partijmachine. En tegen de individuele volksvertegenwoordiger. Hij kiest voor fractiedwang boven vrijheid van oordeelsvorming. Voor gehoorzaamheid boven democratische verantwoordelijkheid. John Bijl zegt het scherp: 'Het benadelen van afsplitsers bestrijdt het symptoom, niet de oorzaak.' Elzinga zegt het fundamenteel: 'Het lastverbod is één van de belangrijkste grondslagen van onze parlementaire democratie.' Laten wij dus niet de afsplitser bestraffen, zoals in dit voorstel gebeurt. Laten wij de partijen aanspreken die hun volksvertegenwoordigers zo behandelen dat afsplitsing de enige uitweg is. En laten wij het vrije mandaat koesteren. Niet als archaïsch restant van een vervlogen tijd, maar als levend hart van onze democratie. Dank u, voorzitter.

De vicevoorzitter: Dank, mijnheer Wetemans. Dan is het woord aan de heer Wolters Gregório, namens de SP. Nee, dat is niet het geval. Oké. Mijnheer Blijlevens, voor de fractie van JA21.

De heer Blijlevens (JA21): Dank u, voorzitter. Het werk van een Statenlid verdient meer. Eigenlijk zou je bij een gekozen fractie een fulltime Statenlid willen hebben. Goed voor de fractie, goed voor het contact met de Limburger, goed voor het aanzien van dit ambt. De uitbreiding van vandaag is mijns inziens een eerste stap naar mijn wens in deze. En ja, JA21 hoopt in de toekomst te groeien naar een volwassen fractie in Limburg. En natuurlijk krijg je met meer mensen, meer tijd, meer kennis en meer mogelijkheden. En nee, we hebben geen zetel of kiesdrempel bij onze verkiezingen. Maar is de bijdrage van één of twee zetelfracties inhoudelijk wel even sterk in vergelijking met een vier- of vijfzetelfractie? Dat zou je je kunnen afvragen. De fractiemedewerker nieuwe stijl is een goede stap om de wat kleinere gekozen fracties naar een hoger, beter, ander niveau te brengen. Dat wordt dus oppassen voor onze grotere collega's. Voorzitter, JA21 vindt het een goed democratievoorstel omdat hoe klein een gekozen fractie ook is je altijd kiezers vertegenwoordigt en je dat zo professioneel mogelijk moet kunnen doen. Tot zover.

De vicevoorzitter: Dank, mijnheer Blijlevens. Mijnheer Loomans voor de fractie Horizon.

De heer Loomans (Horizon): Voorzitter, er ligt een wijziging van de verordening ambtelijke bijstand en fractieondersteuning voor waarin het bedrag van fractieondersteuning wordt vergroot om de gestegen personeelskosten te dekken en het bedrag per Statenlid te verlagen. Aangezien dit voor vrijwel alle fracties een positieve ontwikkeling is, zal dit voorstel ongetwijfeld worden aangenomen. Maar voordat hier een besluit over wordt genomen zou ik nog één aspect naar voren willen brengen en dat is de werkdruk. Ben je als Statenlid in een fractie met vier of vijf leden, dan is er de mogelijkheid om meerdere ondersteuners in dienst te nemen. De werkdruk, naast een baan, moet dan te doen zijn. Kleinere fracties hebben minder Statenleden maar wel voldoende middelen om ondersteuning in te huren. In ieder geval zal de werkdruk er al een stuk hoger liggen dan in grotere fracties. Maar voorzitter, door omstandigheden kan het zo zijn dat je hier in een éénpersoons-fractie komt te zitten. In die situatie gaf de huidige regeling al niet voldoende geld om ondersteuning in te huren. En de gewijzigde verordening maakt dit nog verder onmogelijk. Je hebt dan als Statenlid drie opties om in dit huis een stoel warm te houden, hier naast een baan jezelf een burn-out in te werken of scherpe keuzes te maken in de onderwerpen waar je wel of niet iets van vindt. Voorzitter, alle Statenleden zijn op naam benoemd, los van hun partij. Ze zouden dan ook alle gelijke rechten moeten hebben om hun werk naar behoren te kunnen doen. En dezelfde rechten om daarbij ondersteund te worden. En ik zou er daarom voor willen pleiten dat ieder Statenlid recht heeft op ondersteuning. En dat de bijdrage per Statenzetel niet verlaagd maar juist verhoogd zou moeten worden. Daar hoort natuurlijk een amendement bij maar door werkdruk ben ik daar ook niet aan toegekomen. Dank u wel.

De vicevoorzitter: Dank, mijnheer Loomans. De heer Nijskens, u stond wel op de sprekerslijst maar dat is niet meer het geval. En dan was dat de eerste termijn van de Staten. Ik heb vanuit de Staten geen vragen gehoord voor de voorzitter van PS of van de voorzitter van het Presidium. De verordening betreft natuurlijk ook een verordening van de Staten. Dus het is ook aan u allen. U heeft van gedachten gewisseld in een eerste termijn. Maar dat betekent dat ik daarvoor niet naar het College ga kijken voor een reactie. Maar wel naar u om te kijken of er een behoefte is voor een tweede termijn. Dus dan kijk ik eerst naar de heer Wetemans. De heer Wetemans.

De heer Wetemans (JA21): Dank u wel, voorzitter. Ja, ik was niet aan de vragen toegekomen omdat mijn betoog al uit de hand liep. Ik zal die vragen alsnog stellen die eigenlijk bij de eerste termijn horen. De vragen zijn waarom maakt dit voorstel geen onderscheid tussen afsplitsers en afgesplitsten? Waarom werden de afsplitsers niet betrokken bij de werkgroep die dit voorstel heeft voorbereid zoals het destijds in de Tweede Kamer wel gebeurde? Waarom heeft het Presidium ervoor gekozen om niet de volksvertegenwoordiger centraal te stellen maar de niet afgesplitste fracties? En dan mijn tweede termijn, die een stuk korter is. De voorgestelde wijzigingen, die alleen van toepassing zijn op niet afgesplitste fracties, zorgen ervoor dat deze

fracties een personeelsbudget krijgen van € 100.000. Er gaat dus substantieel meer geld, bijna twee keer zoveel, uit de Provinciebegroting naar een beperkt aantal fracties. Naar onze mening zou dat geld beter besteed kunnen worden aan een uitbreiding van onze Griffie. De Statenonderzoekers hebben de afgelopen jaren goed werk verricht en zorgen ervoor dat feiten naar boven gehaald worden. En die feiten zijn voor alle fracties gelijk. Dus waarom dit geld niet in een gezamenlijke ondersteuning steken? Waarom heel veel werk dubbel doen op kosten van de Limburgse belastingbetaler? Ik hoorde al geruchten dat fracties dit geld gaan inzetten voor opleidingsplekken van partijgenoten. En daar is ons belastinggeld niet voor bedoeld. De wijzigingen in dit voorstel zijn grotendeels gebaseerd op de handreiking fractieondersteuning van Binnenlandse Zaken. En in die handreiking wordt geen onderscheid gemaakt tussen de manier waarop fracties zijn gevormd. Afsplitsers worden heel erg onderbedeeld. Onbegrijpelijk dat het Presidium dit wel doet. Onbegrijpelijk dat de meerderheid van onze Staten klaarblijkelijk zonder gêne zichzelf bevoordeeld. Jammer dat er niet rekening gehouden is met alle Statenleden en dat er geen evenwichtig voorstel ligt. Dank u, voorzitter.

De vicevoorzitter: Dank, mijnheer Wetemans. Dan kijk ik naar de heer Blijlevens of hij behoefte heeft aan een tweede termijn. Dat is niet het geval. De heer Loomans, dat is niet het geval. Dan zijn wij daarmee aan het einde van de tweede termijn van de Staten. En dan kijk ik naar de voorzitter of hij op de gestelde vragen een antwoord zou willen geven. Dan is het woord aan de Gouverneur.

Gouverneur Roemer: Ik zou van alles willen maar ik ben niet de juiste persoon om de vragen te beantwoorden. Dat is aan het Presidium. Dat is degene die het voorbereidt. Daar is het ook neergelegd. Die komt met een voorstel naar uw Staten. En uw Staten kunnen daarover debatteren. Ik ga daar niet over. Ik ben slechts voorzitter van uw Staten. Dus ik wil geen antwoorden geven op uw vragen. Mochten er dingen bij zijn die volgens de wet niet hadden gekund dan was ik opgestaan en was ik naar voren gelopen en had ik er wat van gezegd.

De vicevoorzitter: Mijnheer Wetemans.

De heer Wetemans (OOS Limburg): Ja, dan gelijk op die laatste opmerking ook nog een opmerking. Ik ben er nog altijd niet zeker van of het volgens de wet mogelijk is, want artikel 33 van de Provinciewet geeft aan dat de Staten het geld mogen verdelen. Maar ik kan me niet voorstellen dat de Staten dat op een discriminerende en oneerlijke manier moeten gaan doen. Dus daar is het einde nog niet van in zicht. Maar omdat u zegt dat u niet de man bent die hier eigenlijk moet staan... En u bent wel voorzitter van het Presidium. Dan snap ik ook niet waarom u hier staat. Dan zou er best iemand uit het Presidium dit voorstel kunnen verdedigen, lijkt mij.

Gouverneur Roemer: Ik ben natuurlijk voorzitter van het Presidium. Maar het voorstel komt van het Presidium. Het is aan uw Staten om uw eigen reglement van orde vast te stellen. En niet aan de voorzitter van de Staten. Dus ja, ik kan de antwoorden voor u niet geven. Niet in de hoedanigheid van voorzitter van uw Staten. Behalve als ik dingen zie die volgens de wet niet kunnen, dan sta ik op. En in dit geval, ook bij navraag, op advies, ja, dit mag. En of u dit nu ... U gebruikt er een aantal termen voor, dat is aan u, dat is niet aan mij om daar een oordeel over te vellen.

De vicevoorzitter: Dank. Dan nog een keer de heer Wetemans. En daarna de heer Nijskens.

De heer Wetemans (JA21): Ja, ik vind het vreemd dat er een voorstel komt vanuit het Presidium. Een Presidium waar wij niet in zitten, als afgesplitste fracties. En dat niemand bereid is om zo'n voorstel te verdedigen.

De vicevoorzitter: De mogelijkheid, mijnheer Wetemans, was er natuurlijk om daarover met u een debat aan te gaan. Een aantal collega's hebben gereageerd. De anderen voelen de behoefte waarschijnlijk niet.

De heer Wetemans (JA21): Nee, heel jammer.

De vicevoorzitter: De heer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Ja, voorzitter, misschien toch een punt van orde want ik denk dat de heer Wetemans wel degelijk een punt heeft. Het kan natuurlijk niet zo zijn dat hij een vraag kan stellen over een geagendeerd punt en dan in het luchtledige gelaten wordt en er geen beantwoording komt. Als de Gouverneur zegt van ik kan het niet doen, vanuit weet ik wat voor rol, dan is het wellicht uw taak om als vicevoorzitter van het Presidium wel degelijk de vragen te beantwoorden. Want het is toch raar dat we een stuk agenderen en dat iemand de moeite doet om het voor te bereiden en vragen te stellen en geen antwoorden krijgt.

De vicevoorzitter: U heeft dit stuk zelf vanuit het Presidium mee doorgeleid, mijnheer Nijskens, toch?

De heer Nijskens (VVD): Dat is ook niet de eerste keer. Dan nog moet er iemand vragen over het stuk kunnen beantwoorden.

De vicevoorzitter: Ik ga met de voorzitter mee, het is een stuk van de Staten als geheel. Het is geen stuk van het Presidium. Het gaat over een verordening. Iedereen die daar hier het debat over wil voeren, de behoefte voelt een antwoord te geven, kan dat doen. Daar houden we niemand bij tegen. Maar er zijn blijkbaar geen mensen, ook geen leden van het Presidium, die zich geroepen voelen om antwoorden hier uit te serveren. En dan ga ik daar ook geen mensen toe dwingen. Dat kan ik ook niet. Mijnheer Peters.

De heer Peters (LOKAAL-LIMBURG): Ja, ik sluit me bij de heer Nijskens aan. Als je een stuk hier voorlegt aan de Staten zal er ook iemand dit moeten verdedigen. Dan zou er ook iemand een woordvoering over moeten doen. Is dat niet zo dan is dit stuk niet rijp geweest voor de Staten. En dan zou ik bijna willen voorstellen om het stuk aan te houden en overleg even hoe je dat moet gaan verdedigen. Maar dit zou in mijn ogen niet kunnen. Je moet altijd een stuk hebben dat op de een of andere manier verdedigd wordt. Of iemand van het Presidium, of het Presidium vaardigt iemand af. Maar het kan toch niet zo zijn dat we een stuk voorbereiden wat geld kost en we zijn budgetbeheerders zou ik bijna zeggen, als Staten. En daar is niemand die het verdedigt. De voorzitter van het Presidium zegt van ja, ik ga er niet over. Het Presidium zit in de zaal. En nu zitten we in een impasse. Als u niet weet waar het geld heen moet, ik weet nog wel wat <onverstaanbaar>.

De vicevoorzitter: Ik geef het woord even aan de Gouverneur.

Gouverneur Roemers: Ik weet niet of het een impasse is, mijnheer Peters. Er is vanuit het Presidium de vraag gesteld om dit voor te bereiden. Uit de Staten is een commissie VPPS gevraagd om het voor te bereiden. In een openbare Presidiumvergadering is het aan de orde geweest. Daar kon iedereen bij zijn. Daar heeft het Presidium over gesproken. En heeft het Presidium unaniem besloten dat dit voorstel naar de Staten kon omdat het rijp was voor besluitvorming. Daarom ligt het hier omdat u dat zelf besloten heeft via het Presidium. De heer Wetemans stelt een aantal vragen, en vragen is... Uiteraard staat dat iedereen vrij. U heeft er ook een aantal waardeoordelen over. Op waardeoordelen kan ik niet reageren. En er is duidelijk over gesproken om een nieuwe verdeling te maken. Dat er twee partijen zijn die er negatief uitkomen heeft er bij mij toe geleid dat ik heb gezegd halverwege het jaar kun je partijen daar niet voor straffen, want die zijn misschien al verplichtingen aangegaan. Om die reden is er uit een soort coulance met het Presidium afgesproken dat het voor dit jaar, voor de partijen die er negatief uit zouden komen, geen consequenties heeft. Louter en alleen vanaf januari tot 17 maart. Dat mag u ook van uw voorzitter verwachten. En of u het in uw termen discriminerend vindt of oneerlijk vindt of ondemocratisch vindt is uw goed recht om daar een

waardeoordeel aan te hechten. Maar u moet niet aan mij vragen wat ik daar van vind, want daar ga ik niet over.

De vicevoorzitter: Mijnheer Wetemans.

De heer Wetemans (OOS Limburg): Ja, voorzitter. Het was ook niet mijn enige vraag. Er waren ook nog andere vragen. Maar ik vind het ... En ik blijf het vreemd vinden dat het Presidium ... Want het Presidium geleidt het voorstel door naar de Staten. En de meeste mensen die hier aanwezig zijn, zitten niet in het Presidium. En dan ga ik ervan uit dat het Presidium ook het voorstel verdedigt. En als de voorzitter zegt van ik kan dat niet doen ... Want normaal gesproken zou je zeggen dat een voorzitter het stuk gaat verdedigen. En ik heb begrip voor uw standpunt. Maar dan zou iemand van het Presidium dit voorstel moeten verdedigen en de vragen kunnen beantwoorden. Want net zoals de heer Nijskens zegt dat het niet zo kan zijn dat er gewoon een voorstel naar de Staten geleid wordt en niemand voelt zich verantwoordelijk om dat te verdedigen.

De vicevoorzitter: De Gouverneur? De heer Peters.

De heer Peters (LOKAAL-LIMBURG): Ja, ik blijf met een ontevreden gevoel zitten. Dat kunt u begrijpen. Ik heb helemaal niets met de woordvoering van de heer Wetemans. Maar het gaat mij hier om dat stuk... En dan zou ik bijna zeggen had het Presidium het niet kunnen wegzetten als een hamerstuk. En dan vervolgens hier in stemming moeten brengen of het een hamerstuk had moeten zijn. Maar nu zitten we bij wijze van spreken wat met elkaar te praten met 39 graden. En het wordt als maar heter en warmer, geloof ik. Maar ik zou bijna zeggen dat daar toch een oplossing voor te vinden moet zijn. Dit soort dingen mogen eigenlijk in dit huis niet gebeuren. Er moet een beslissing komen en daar moet iemand gewoon voor verantwoordelijk zijn, in mijn beleving.

De vicevoorzitter: Ja, het stuk is in het Presidium besproken, de Gouverneur gaf al aan in het openbaar deel. Dat betekent dat alle Statenleden, ook die geen lid zijn van het Presidium, daarbij aanwezig mogen zijn. Het is een openbare vergadering. Daar is het besproken en is het vervolgens door het Presidium voorgelegd aan de Staten. Dat is via een hamerstuk gegaan. Maar zodra een Statenlid wenst daarover te spreken, spreken we er toch over. Dus wat u aangeeft, het via een hamerstuk voorleggen, dat is in eerste instantie gebeurd. Maar als er een collega over wil spreken dan spreken we er over. En dat is wat er nu gebeurt.

De heer Peters (LOKAAL-LIMBURG): Dus in stemming brengen?

De vicevoorzitter: Ja, precies. Dank, ook aan de Gouverneur. Dan gaan we naar stemming over het voorstel. En dan is het denk ik raadzaam dat er wat mensen teruggehaald worden voor de stemming. En dan gaan we heel langzaam weer praten. En dan gaan we langzaam de stemming inregelen. Is het nodig om even kort te schorsen? Nee? Dan moeten we wel even een beeld hebben hoeveel mensen we hebben, dus dan laat ik even de griffier goed meekijken. Ja, oké, dan zijn wij met 39 Statenleden op de plekken waar gestemd kan worden. En dan gaan wij over tot stemming... Daar komt eerst nog een stemverklaring, zie ik. Nou, we zitten inmiddels op 41. En een stemverklaring van de heer Wolters Gregório.

De heer Wolters Gregório (SP): Dank u wel, voorzitter. Aan de voorkant hoefde het niet voor de SP. Maar na een afgewogen proces is er gezamenlijk gekozen voor verdere professionalisering van PS en willen we daarmee instemmen.

De vicevoorzitter: Dank, mijnheer Wolters Gregório. Nog stemverklaringen? Dat is niet het geval. Dan is aan de orde de stemming over het Gewijzigd P-26-002 Statenvoorstel Actualiseren Verordening Ambtelijke bijstand en Fractieondersteuning Provincie Limburg. En dan is de stemming geopend. Nog één. Ja. De

stemming is gesloten. En het voorstel is aangenomen met 39 stemmen voor en 2 stemmen tegen. Goed, nou dan gaan we toch met elkaar naar de sluiting van de vergadering toe.

9 Sluiting

De vicevoorzitter: Goed, dames en heren, daarmee zijn we aan het einde gekomen van deze Statenvergadering. En het is ook een traditie om voorafgaande aan het zomerreces gezamenlijk nog even een hapje en een drankje te nuttigen. Gezien de zomerse temperaturen vindt het samenzijn vandaag wel hoofdzakelijk plaats in de feestzaal. U bent daar van harte welkom. En dat doen we niet voordat we ook van de gelegenheid gebruik maken om het hele bodeteam, de technische dienst en de helpdesk hartelijk te danken voor hun ondersteuning. Ik word even onderbroken door de heer Wetemans.

De heer Wetemans (OOS Limburg): Voorzitter, natuurlijk dank aan alle medewerkers hier van het Provinciehuis. Maar ik zou ook alle arbeiders en ondernemers die het mogelijk maken dat wij hier vergaderen willen danken.

De vicevoorzitter: Duly noted. Dan gaan we verder. Verder bedanken wij de Griffie en de hele ambtelijke organisatie voor hun ondersteuning in het afgelopen jaar. Want zonder al die ondersteuning kunnen wij ons werk helemaal niet zo goed doen.

Applaus

De vicevoorzitter: Dan rest mij nog om u alvast allemaal een fijne zomervakantie toe te wensen. En wij zien elkaar weer terug na het zomerreces. En ik dank u voor uw komst en sluit deze vergadering.

Applaus

(Einde van de vergadering om 18.15 uur)

De notulen van de vergadering van 26 juni 2026 zijn door Provinciale Staten goedgekeurd in hun vergadering van 25 september 2026.

Dhr. mr. A.O.J. Pregled, griffier

Dhr. E.G.M. Roemer, voorzitter